



Bibliotekos pažangai



LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO
MAŽVYDO
BIBLIOTEKA



PROJEKTO „BIBLIOTEKOS PAŽANGAI“

VAIKŲ APKLAUSA 2011

(11 instrumentas)

**PERKANČIOJI
ORGANIZACIJA:**

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

**PERKANČIOSIOS
ORGANIZACIJOS
KONTAKTINIAI ASMENYS:**

Ugnė Lipeikaitė
Renata Sadunišvili

ATLIKĖJAS:

UAB „Socialinės informacijos centras“

PROJEKTO VADOVAS:

Jurgita Verikienė

ATASKAITĄ RENGĖ:

Viktorija Jonikova, Nikė Kiškytė, Kristijonas Vaicekauskas

**TYRIMO VYKDYMO
KOMANDA:**

Duomenų departamento vadovas: Jurgita Radzevičienė
Apklausėjų departamento vadovė: Erika Strumilaitė
Duomenų failo tvarkymas: Giedrė Blonskienė

KONTAKTAI:

„Socialinės informacijos centras“, Upės g. 21, LT-08128
Vilnius, Lietuva
tel. (5) 205 45 12, fax. (5) 205 45 01, e-mail:
viktorija.jonikova@sic.lt

Turinys

1. Vaikų apklausa Projekto kontekste	4
2. Tyrimo metodologija.....	5
2.1. Apklauso metodai	5
2.2. Tyrimo tikslinė grupė	5
2.3. Tikslinės grupės atranka.....	5
2.4. Apklauso atlikimo techninė ataskaita	6
2.5. Tyrimo instrumentas.....	6
2.6. Duomenų analizė.....	6
2.7. Statistinė duomenų paklaida	6
3. Pagrindinių tyrimo rezultatų santrauka.....	8
4. Apklausoje dalyvavusių vaikų charakteristikos	18
5. Naudojimasis kompiuteriu bei internetu	19
5.1. Vaikų laisvalaikio leidimo būdai	19
5.2. Vaikų knygų skaitymo ypatumai	21
5.3. Galimybė naudotis internetu namuose arba mokykloje.....	23
5.4. Naudojimosi internetu vietos.....	24
5.5. Naudojimosi internetu intensyvumas.....	26
5.6. IT naudojimo įgūdžių vertinimas.....	28
5.7. Naudojimosi interneto ištekliais įgūdžių vertinimas	29
5.8. Saugaus naudojimosi internetu žinios ir įgūdžiai	31
5.9. Kreipimasis pagalbos dėl naudojimosi kompiuteriu ar internetu	36
6. Naudojimosi kompiuteriu ir internetu tikslai.....	38
6.1. Naudojimosi kompiuteriu tikslai ir vietos.....	38
6.2. Naudojimosi internetu tikslai ir vietos.....	40
6.3. Kokiais tikslais internetu naudojamosi viešojoje bibliotekoje ir kitose vietose	44
7. Lankymasis bibliotekoje bei jos teikiamos paslaugos.....	45
7.1. Lankymasis viešojoje bibliotekoje	45
7.2. Nesilankymo bibliotekose priežastys	45
7.3. Lankymosi viešojoje bibliotekoje intensyvumas	47
7.4. Bibliotekos paslaugos, kuriomis naudojasi vaikai	48
8. Viešos interneto prieigos bibliotekose paklausa ir perspektyvos.....	51
8.1. Nemokamos interneto prieigos žinomumas	51
8.2. Naudojimasis nemokama interneto prieiga bibliotekoje	51
8.3. Naudojimosi vieša interneto prieiga bibliotekose istorija	52
8.4. Priežastys, lemiančios naudojimąsi internetu bibliotekoje	53
8.5. Priežastys, kodėl nesinaudojama vieša interneto prieiga bibliotekoje.....	56
8.6. Viešos interneto prieigos kokybės vertinimas	58
8.7. Galimybės naudotis internetu bibliotekoje suteikiama nauda	60
8.8. Ketinimai naudotis vieša interneto prieiga ateityje	61
9. Bibliotekos įvaizdis	62

9.1.	Vaikus į bibliotekas pritraukiantys ir atstumiantys veiksniai	62
9.2.	Su biblioteka siejamos asociacijos	63
9.3.	Bibliotekos įvaizdinių savybių vertinimas	64
10.	Išvados ir apibendrinimai	71

1. Vaikų apklausa Projekto kontekste

Inicijuojant projektą „Bibliotekos pažangai“ buvo keliami tokie tiesioginiai pagrindiniai tikslai:

- ✓ suteikti Lietuvos gyventojams prieigą nemokamai naudotis kompiuteriais ir internetu bet kurioje viešojoje šalies bibliotekoje;
- ✓ užtikrinti visų gyventojų grupių prieigą prie informacijos išteklių.

Pagrindiniai tyrimo tikslai, siejami su techniniu viešųjų bibliotekų aprūpinimu ir visų socialinių grupių gyventojų prieigos prie jų užtikrinimu, turi ir išvestinius, netiesioginius, tačiau ne mažiau svarbius tikslus:

- ✓ Lietuvos gyventojų bendravimo ribų praplėtimas;
- ✓ vietos bendruomenių socialinio ir kultūrinio kapitalo plėtra;
- ✓ socialinės kaimo gyventojų, vyresnio amžiaus žmonių, socialinės rizikos grupių ir neįgaliųjų atskirties mažinimas;
- ✓ Lietuvos gyventojų informacinių gebėjimų ugdymas;
- ✓ bibliotekininkų kompetencijų, teikiant profesionalią technologijų įsisavinimo pagalbą bibliotekų lankytojams, ugdymas organizuojant specialias mokymo programas;
- ✓ viešosios bibliotekos, kaip kultūros, informacijos ir technologijų centro suvokimo stiprinimas.

12-14 metų amžiaus vaikų apklausos metu buvo renkama informacija apie tai, kaip vaikai leidžia savo laisvalaikį, kaip dažnai ir kokiais tikslais jie naudojami kompiuteriu ir internetu, kaip jie vertina savo gebėjimus naudotis kompiuteriu ir internetu. Tyrimo metu taip pat buvo renkama informacija apie tai, ar vaikai lankosi viešosiose bibliotekose, kaip dažnai ir kokiais tikslais jose lankosi, su kuo vaikams biblioteka asocijuojasi, kokie yra pagrindiniai į bibliotekas vaikus pritraukiantys ir iš jų atstumiantys veiksniai.

Tyrimo duomenys siejami su tokiais Projekto priežiūros rodikliais (priežiūros rodikliai, kuriems informacija bent iš dalies renkama gyventojų tyrimo metu, pažymėti žaliai):

1. Pagerėjusi prieiga vartotojams ir galimybės jiems naudotis kompiuteriu ir internetu

- 1A. Bibliotekininkų/filialų/padalinių, teikiančių VIP¹, skaičius
- 1B. VIP skirtų kompiuterių skaičius
- 1C. VIP valandų vartotojams skaičius
- 1D. Kompiuterizuotų darbo vietų, skirtų VIP, naudojimosi koeficientas
- 1E. VIP vartotojų skaičius
- 1F. 1000-čiai gyventojų tenkantis VIP darbo vietų skaičius
- 1G. Bibliotekų, teikiančių nemokamą interneto prieigą bevieliniu ryšiu, skaičius

2. Išaugę bibliotekų darbuotojų gebėjimai ir motyvacija naudotis IT

- 2A. Pagerėję bibliotekininkų IT naudojimo žinios ir įgūdžiai
- 2B. Pagerėję bibliotekininkų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžiai
- 2C. Pagerėję bibliotekininkų internetinių išteklių ir el.paslaugų žinios ir įgūdžiai
- 2D. Pagerėję bibliotekininkų specialių poreikių vartotojų aptarnavimo žinios ir įgūdžiai
- 2E. Bibliotekininkų, turinčių vartotojų mokymo ar konsultavimo patirties, skaičius
- 2F. Apmokytų bibliotekininkų skaičius
- 2G. Bibliotekininkų IT mokymui skirtų valandų skaičius

3. Pagerėję viešų bibliotekų lankytojų IT įgūdžiai

3A. Pagerėję VIP vartotojų IT žinios ir įgūdžiai

3B. Pakitusi VIP vartojimo praktika

- 3C. Apmokytų IT gyventojų skaičius
- 3D. Gyventojų IT mokymui skirtų valandų skaičius

¹ VIP (čia ir toliau ataskaitoje) – vieša interneto prieiga

- 4. Pagerėjusi prieiga specifinėms grupėms, sunkiai pasiekiamoms socialinėms grupėms**
 - 4A. % vartotojų, kurie neturi alternatyvios interneto prieigos**
 - 4B. Sunkiai pasiekiamų grupių patirtis
 - 4C. Veiklos, kurioms atlikti vartotojai bibliotekose esančią VIP naudoja dažniausiai**
 - 4D. Egzistavimas programų ar kitų mechanizmų sunkiai pasiekiamoms grupėms įtraukti
- 5. Pagerėjęs bibliotekų atstovavimas**
 - 5A. Bibliotekos reputacija, viešas suvokimas ir profilis**
 - 5B. Dalinai išplėsta bibliotekų misija ir kompetencijos sritys**
 - 5C. Išaugęs bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius**
- 6. Išaugęs bibliotekų vietinis, regioninis ir nacionalinis finansavimas**
 - 6A. Bibliotekoms skirtas finansavimas
 - 6B. Finansavimas, skirtas VIP
- 7. Išaugusi socialinė nauda individams ir bendruomenėms per IT**
 - 7A. Vartotojų gaunama nauda ir jos suvokimas**
 - 7B. Bibliotekininkų suvokimas apie bendruomenei VIP teikiamą naudą
 - 7C. Kitų suinteresuotų grupių suvokimas apie VIP naudą
- 8. Išaugusi aktualaus turinio pasiūla ir naudojimas**
 - 8A. Bibliotekų, turinčių interneto svetaines, skaičius
 - 8B. Naujas turinys ir paslaugos bibliotekoje**
 - 8C. Išaugusi vietos turinio apimtis internete
- 9. Atsiradę bibliotekų tinkle inovacijos**
 - 9A. Inovacijų bibliotekose pavyzdžiai, atsiradę projekto pagalba
- 10. Sustiprėjusi pagalba bibliotekininkams**
 - 10A. Pagerėjusi techninė priežiūra bibliotekose
 - 10B. Pagerėjusi metodinė pagalba bibliotekininkams

2. Tyrimo metodologija

Toliau ataskaitoje pateikiamos metodologinės tyrimo įgyvendinimo gairės, apklausos vykdymo techninė ataskaita, duomenų analizės principų aprašai.

2.1. Apklausos metodai

Pagrindinė 12-14 metų vaikų apklausa buvo atliekama tiesioginio interviu būdu respondento namuose.

2.2. Tyrimo tikslinė grupė

Tyrimo metu tikslinė grupė: 12-14 metų amžiaus vaikai.

2.3. Tikslinės grupės atranka

Tyrimo metu buvo numatyta apklausti 600 vaikų, apklausti 608 vaikai.

Respondentai tyrimui buvo atrinkti taikant atsitiktinę maršrutinę kvotinę atranką (79 pradiniai atrankos punktai). Namų ūkyje respondentai buvo atrenkami tikslinės kvotinės atrankos būdu (taikant kryžmines lyties ir amžiaus kvotas). Tikslinės grupės kompozicija pagal socialines – demografines charakteristikas atitinka 12-14 metų amžiaus vaikų visumą (surinkta reprezentatyvi 12-14 metų amžiaus vaikų imtis).

2.4. Apklausų atlikimo techninė ataskaita

Apklausą atliko 65 apklausėjai.

Apklausa pradėta vykdyti 2011 metų rugsėjo 26 dieną, planuota baigti – 2011 metų spalio 17 dieną, baigta 2011 metų spalio 17 dieną.

Apklaustos atlikimo techniniai parametrai:

Apsilankymo metu namuose nieko nebuvo namie.....	989
Apklausa neatlikta dėl objektyvių priežasčių.....	129
Namų ūkio nariai atsisakė bendrauti.....	169
Atrinktas asmuo atsisakė bendrauti.....	99
Atrinktas asmuo neatitinka apklaustos kriterijų.....	2469
Nebaigtas interviu.....	0
Apklausti respondentai.....	608

2.5. Tyrimo instrumentas

Atliekant apklausą buvo naudojamas Perkančiosios organizacijos pateiktas standartizuotas klausimynas (instrumentas nr.11).

Vaikai buvo apklausiami tik gavus tėvų/ globėjų sutikimą (prieš tai leidžiant tėvams susipažinti su apklaustos instrumentu).

2.6. Duomenų analizė

Analizuojant respondentų atsakymus į klausimus ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai. Atsakymų pasiskirstymai pagal įvairias respondentų charakteristikas pateikiami atskirame ataskaitos priede (excel formatu) ir ataskaitos pabaigoje, išskiriant svarbesnes charakteristikas. Ataskaitos priede taip pat pateikiami pakartotinai apklaustų respondentų pernai metų ir šių metų atsakymai.

Statistiškai reikšmingi skirtumai skaičiuojami naudojant statistinių duomenų apdorojimo programą SPSS. Kintamieji tarpusavyje yra krostabuliuojami. Tuomet, naudojant χ^2 kriterijų, tikrinama, ar egzistuoja statistiškai reikšmingas ryšys tarp kintamųjų (reikšmingumo koeficientas p ne didesnis nei 0.05). Jei statistiškai reikšmingas ryšys egzistuoja, tuomet ieškoma, kuriose celėse (atsakymų pasiskirstymuose) jis egzistuoja (naudojant funkciją Adjusted Residuals).

Pateikiamose grafinėse iliustracijose statistiškai reikšmingi pokyčiai žymimi tik 2011 metų tyrimo rezultatams. Žaliu apskritimu žymimi reikšmingi pozityvūs (reikšmės padidėjimas) pokyčiai, įvykę per metus, raudona (arba geltona) – negatyvūs (reikšmės sumažėjimas).

2.7. Statistinė duomenų paklaida

Vertinant rezultatus, būtina kreipti dėmesį į statistinę paklaidą, kuri atsiranda dėl to, jog yra daroma respondentų atranka. Ši paklaida yra apskaičiuojama matematiškai. Tollesnėje lentelėje yra pateikiamos paklaidos, esant įvairiam respondentų skaičiui bei atsakymų pasiskirstymui. Didžiausia statistinė paklaida vertinant visų respondentų (600 žmonių) atsakymus yra lygi $\pm 4\%$ (esant 95% patikimumo lygmeniui).

Atrankos dydis	Atsakymų pasiskirstymas									
	50	45/55	40/60	35/65	30/70	25/75	20/80	15/85	10/90	5/95
50	13.9	13.8	13.6	13.2	12.7	12	11.1	9.9	8.3	6
75	11.3	11.3	11.1	10.8	10.4	9.8	9.1	8.1	6.8	4.9
100	9.8	9.8	9.6	9.3	9	8.5	7.8	7	5.9	4.3
150	8	8	7.8	7.6	7.3	6.9	6.4	5.7	4.8	3.5
200	6.9	6.9	6.8	6.6	6.4	6	5.5	4.9	4.2	3
300	5.7	5.6	5.5	5.4	5.2	4.9	4.5	4	3.4	2.5
400	4.9	4.9	4.8	4.7	4.5	4.2	3.9	3.5	2.9	2.1
500	4.4	4.4	4.3	4.2	4	3.8	3.5	3.1	2.6	1.9
600	4	4	3.9	3.8	3.7	3.5	3.2	2.9	2.4	1.7

Pavyzdys: tarkime, kad 600 vaikų atsakė į klausimą, ar naudojasi kompiuteriu bibliotekoje. Tarkime, kad 36% jų pasakė, kad kompiuteriu naudojasi. Tai reiškia, kad su 95% tikimybe galima teigti, jog kompiuteriu naudojasi $36\% \pm 3,8\%$ gyventojų.

3. Pagrindinių tyrimo rezultatų santrauka

Viešos interneto prieigos bibliotekose paklausa ir perspektyvos

Vaikų laisvalaikio leidimo būdai

Kompiuteris (85%), televizorius (72%) ir draugai (82%) – daugumos vaikų laisvalaikio palydovai. Dažniausiai, visgi, laisvalaikiu vaikai leidžia laiką su draugais (37%). 21% vaikų pagrindinis laisvalaikio užsiėmimas – naudojimas kompiuteriais.

Per pastaruosius metus vaikai mažiau laiko praleidžia skaitydami knygas (2011:37%, 2010:47%) ar žiūrėdami televizorių (2011:72%, 2010:85%); ši tendencija atspindi situaciją tiek mieste, tiek kaime. Vertinant „dažniausių veiklų laisvalaikiu“ pokyčius, pastebima, kad vaikai kiek dažniau nurodo laisvalaikiu sportuojantys (2011:18%, 2010:13%), užsiimančios daile ar muzika (2011:13%, 2010:8%), laiką leidžiantys su draugais (2011: 37%, 2010: 28%); atitinkamai, mažiau vaikų nurodė laisvalaikį dažniausiai leidžiantys prie televizoriaus (2011:8%, 2010:14%) ar kompiuterio (2011:21%, 2010:30%).

Vaikų laisvalaikio leidimo mieste ir kaime būdai yra panašūs. Stebimi skirtumai reikšmingų laisvalaikio leidimo būdo tendencijų neatskleidžia.

Per pastaruosius metus mieste padaugėjo vaikų, laisvalaikiu dažniausiai užsiimančių muzika, daile (2011:14%, 2010:9%), o žiūrinių televizorių – sumažėjo (2011:6%, 2010:11%). Tuo tarpu kaime, lyginant su situacija 2010 metais, kiek daugiau vaikų šįmet nurodo laisvalaikį leidžiantys su draugais (2011:43%, 2010:24%) ir kiek mažiau nurodo laisvalaikiu besinaudojantys kompiuteriu (2011:15%, 2010:34%).

Vaikų laisvalaikio leidimo būdai per visą laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo eigos reikšmingai nekito.

Vaikų knygų skaitymo ypatumai

Kas trečias vaikas (30%) knygas skaito kiekvieną arba beveik kiekvieną dieną, 25% - vidutiniškai kartą per savaitę, 19% - vidutiniškai kartą per mėnesį, 12% - keletą kartų per metus. 14% vaikų nurodo knygų neskaitantys niekada arba beveik niekada.

Miesto ir kaimo vaikai knygas skaito panašiu dažniu.

16% vaikų per metus perskaito daugiau nei 15 knygų, po 25% vaikų perskaito nuo 6 iki 15 knygų arba nuo 3 iki 5 knygų. 3 ir mažiau knygų per metus perskaito kas trečias vaikas (30%), o 4% vaikų per metus neperskaito nei vienos knygos.

Per metus perskaitytų knygų skaičius tarp miesto ir kaimo vaikų iš esmės nesiskiria.

Daugiausiai vaikai per pastaruosius metus skaitė skirtą mokymuisi (58%), fantastinę literatūrą (53%) arba romanus, nuotykinę literatūrą (45%). 15% vaikų skaitė detektyvus, po 10% vaikų – praktinio pobūdžio (darbelių, maisto gaminimo, gyvūnėlių priežiūros ir pan.) ar asmenybės ugdymui skirtas knygas. Biografinę, autobiografinę literatūrą ar poeziją skaitė 6% vaikų.

Miesto ir kaimo vaikai yra linkę skaityti to paties žanro knygas, tačiau miesto vaikai kiek dažniau nurodo skaitantys fantastinę literatūrą (M:56%; K:65%), o kaimo vaikai – mokymuisi skirtą literatūrą (M:55%; K:65%).

Pagrindinė knygų skaitymo priežastis, dėl kurios knygas skaito 47% vaikų – noras pagilinti savo žinias. Taip pat vaikai skaito knygas, nes nori būti gerai informuoti (22%), nes skaitymas padeda atsipalaiduoti (21%) ar nuvyti nuobodulį (18%).

Tiek mieste, tiek kaime knygas vaikai skaito dėl tų pačių priežasčių. Pastebima tik, kad miesto vaikai knygas kiek rečiau skaito norėdami pagilinti savo žinias (M:44%; K:56%).

Per pastaruosius 12 mėnesių knygas iš viešųjų bibliotekų skolinosi 54% vaikų, iš bibliotekų mokymosi įstaigoje - 59% vaikų. 13% vaikų per pastaruosius metus nesiskolino knygų iš jokių bibliotekų.

Mieste gyvenantys vaikai yra labiau linkę skolintis knygas iš viešųjų bibliotekų (M:56%; K:65%), o vaikai, gyvenantys kaimo vietovėse, - iš mokyklinių bibliotekų (M:56%; K:65%).

Galimybė naudotis internetu namuose arba mokykloje

Galimybę internetu naudotis namuose arba mokyklose turi beveik visi vaikai (99%). Didžioji dalis (75%) vaikų tokią galimybę turi ir namuose, ir mokykloje.

Projekto įgyvendinimo eigoje stebima nuosekli vaikų dalies, galinčių internetu naudotis namuose, augimo tendencija. Ir pastaraisiais metais vaikų, galinčių internetu naudotis namuose, dar padaugėjo (2011: 87%, 2010: 83%).

Kaime gyvenantys vaikai turi didesnes naudojimosi internetu galimybes mokykloje (M: 89%; K: 87%); miestiečiai vaikai turi didesnes naudojimosi internetu galimybes namuose (M: 92%; K: 76%).

Naudojimosi internetu vietos

Pagrindinės vietos, kuriose vaikai naudojami internetu, - namai (86%) ir mokykla (69%). Viešąjoje bibliotekoje internetu yra naudojęsi 27% vaikų. 4% vaikų internetu dažniausiai naudojami viešąjoje bibliotekoje.

Per pastaruosius metus kiek sumažėjo vaikų, internetu besinaudojančių draugų namuose (2011:28%, 2010:43%) ar viešosiose bibliotekose (2011:27%, 2010:40%).

Mieste gyvenantys vaikai internetu dažniau naudojami namuose (M:92%; K:74%); kaime gyvenantys vaikai internetu dažniau nei miestiečiai naudojami mokykloje (M:66%; K:74%) ar viešąjoje bibliotekoje (M:20%; K:40%).

Naudojimasis internetu viešąjoje bibliotekoje, palyginti su 2010 metais, mažėja visur: tiek mieste (2011: 20%; 2010:31%), tiek kaime (2011:40%; 2010:57%). Atitinkamai sumažėjo ir vaikų, kurie dažniausiai internetu naudojami viešąjoje bibliotekoje (mieste: 2011:3%; 2010:7; kaime: 2011:8%; 2010:16%). Vaikų, internetu besinaudojančių pas draugus, skaičius mažėja ir mieste (2011:31%; 2010:47%), ir kaime (2011:23%; 2010:36%). Kaime padaugėjo vaikų, kurie kompiuteriu, prijungtu prie interneto, dažniausiai naudojami mokykloje (2011:18%; 2010:10%).

Per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios stebima augančių vaikų galimybių internetu naudotis namuose tendencija. Pastarųjų kelių metų bėgyje jokių reikšmingų pokyčių, apibūrinančių vietas, kuriose kompiuteriais naudojami dažniausiai, taip pat nestebima.

Naudojimosi internetu intensyvumas

Vaikai – aktyvūs interneto vartotojai. Kasdien internetu naudojami dauguma vaikų - 71%. Kas penktas vaikas (22%) internetu naudojami vidutiniškai dažnai – keletą kartų per savaitę. Tik 6% vaikų internetu naudojami pasyviai – rečiau nei kartą per savaitę.

Palyginus su situacija 2010 metais, šįmet vaikai internetu ėmė naudotis dar aktyviau (2011:71%; 2010:67%).

Tarp miesto vaikų aktyvių interneto vartotojų yra kiek daugiau nei tarp kaimo vaikų (M:73%; K:67%).

Per pastaruosius metus miesto vaikų naudojimosi internetu intensyvumas nekito, o kaimo vaikai internetu pradėjo naudotis intensyviau (aktyvūs interneto vartotojai: 2011: 67%; 2010: 61%).

Per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios, t.y. nuo 2008 metų, stebimas nuolatinis ir nuoseklus vaikų naudojimosi internetu intensyvumo didėjimas.

Naudojimasis internetu bibliotekose

Naudojimosi internetu bibliotekose intensyvumas yra mažesnis. Po 39% vaikų, besinaudojančių internetu bibliotekose, naudojami juo kartą per savaitę ir dažniau arba kelis kartus ar kartą per mėnesį. 22% vaikų bibliotekose internetu naudojami keletą kartų per pusmetį ar rečiau.

Lyginant su situacija 2010 metais, vaikų naudojimosi internetu viešąjoje bibliotekoje intensyvumas sumažėjo (naudojami internetu bibliotekoje kartą per savaitę ar dažniau: 2011:39%; 2010:50%). Nuoseklus naudojimosi internetu bibliotekoje intensyvumo mažėjimas stebimas ir per pastaruosius ketverius metus.

Kaime gyvenantys vaikai internetu bibliotekose naudojami intensyviau nei miestiečiai (kartą per savaitę ar dažniau: M:32%; K:46%). Tačiau, lyginant su praeitais metais, kaimo vaikai ėmė rečiau naudotis

bibliotekų teikiama viešos interneto prieigos paslauga (naudojasi internetu bibliotekoje kartą per savaitę ar dažniau: 2011:46%; 2010:62%).

Vaikų kompiuterinis raštingumas

Dauguma vaikų (95%) turi pakankamus bendruosius naudojimosi kompiuteriais įgūdžius ir moka naudotis pagrindinėmis kompiuterinėmis programomis (76%). Daugiau nei pusė apklaustųjų geba šalinti pagrindines technikos problemas bei siųsti laiškus su prisegtuku dokumentu (po 64% vaikų).

Pastebima, kad Projekto įgyvendinimo eigoje reikšmingų pokyčių vaikų naudojimosi kompiuteriais įgūdžių vertinime neįvyko. Tačiau per pastaruosius metus kiek pagerėjo vaikų elektroninio laiško su prisegtuku siuntimo įgūdžių vertinimas (ši įgūdį įvertino kaip nepakankamą: 2011:18%; 2010:24%).

Miesto ir kaimo vaikų naudojimosi kompiuteriais įgūdžių vertinimas iš esmės nesiskiria, tik miesto vaikai kiek geriau nei kaimo vaikai vertina savo gebėjimą siųsti elektroninius laiškus su prisegtuku (M:68; K:56).

Per pastaruosius metus reikšmingų naudojimosi kompiuteriais įgūdžių vertinimo pokyčių neįvyko nei mieste, nei kaime. Tačiau kaime kiek dažniau vaikai ėmė savo bendrus kompiuterio naudojimo įgūdžius vertinti kaip visiškai pakankamus (2011:53%; 2010:41%).

Naudojimosi internetu įgūdžiai

Bendrieji vaikų naudojimosi internetu įgūdžiai taip pat yra pakankami (88%). Geriausiai vaikai moka naudotis interneto paieškos sistemomis (95%). Maždaug trys ketvirtadaliai vaikų moka naudotis ir bylų apsikeitimo programomis (76%), internetinėmis duomenų bazėmis (75%). Savo įgūdžius bendrauti pokalbių svetainėse teigiamai vertina 63% vaikų.

Lyginant vaikų naudojimosi internetu įgūdžių vertinimą Projekto įgyvendinimo metu, esminių pokyčių neįvyko. Tačiau per pastaruosius metus kiek daugiau vaikų ėmė geriau vertinti savo įgūdžius padėti kitiems žmonėms naudotis internetu (ši įgūdį įvertino kaip nepakankamą: 2011:13%; 2010:18%), naudotis internetinėmis duomenų bazėmis (įvertino šį įgūdį kaip nepakankamą: 2011:13%; 2010:20%). Tuo tarpu kiek mažiau vaikų šiais metais nurodo teigiamai vertinantys savo įgūdžius naudoti internetą pokalbiams telefonu (įvertino šį įgūdį kaip visiškai pakankamą: 2011:20%; 2010:27%).

Vertinant bendrai, tiek miesto, tiek kaimo vaikai yra pakankamai gerai įgudę interneto vartotojai, tačiau miesto vaikai kiek geriau vertina savo gebėjimus naudotis bendraisiais tikslais (M:90%; K:83%), naudotis bylų apsikeitimo programomis (M:81%; K:65%), dalyvauti pokalbiuose internetinėse svetainėse, forumuose (M:68%; K:53%).

Nors per pastaruosius metus nei mieste, nei kaime esminių naudojimosi internetu įgūdžių vertinimo pokyčių neįvyko, tačiau kiek daugiau miesto vaikų pakankamai vertina naudojimosi internetu bendraisiais tikslais įgūdžius (įvertino šį įgūdį kaip pakankamą: 2011:44%; 2010:34%), o kaimo vaikai ėmė šiek tiek geriau vertinti savo gebėjimus padėti internetu naudotis aplinkiniams (įvertino šį įgūdį kaip nepakankamą: 2011:16%; 2010:24%) ir gebėjimą naudotis internetinėmis duomenų bazėmis (įvertino šį įgūdį kaip nepakankamą: 2011:14%; 2010:22%).

Žinios apie naudojimosi internetu grėsmes

Didžioji dauguma vaikų žino apie naudojimosi internetu keliamą grėsmę kompiuterio saugumui (90%). Tuo tarpu apie pavojus, slypinčius interneto pažintyse geriau ar blogiau žino 79% vaikų, apie priekabiavimus ir patyčias internete – 81%, apie priklausomybę nuo interneto – 80% vaikų. Kiek mažiau vaikų žino apie asmens duomenų ar tapatybės vagystės galimybę naudojantis internetu (72%).

Palyginti su situacija 2010 metais, šįmet kiek daugiau vaikų nurodo, kad turi pakankamų žinių apie asmens duomenų ar tapatybės vagystės pavojų (2011:41%; 2010:34%), apie pavojus, slypinčius interneto pažintyse (2011:49%; 2010:34%), apie galimus įžeidžiančius komentarus, priekabiavimus ar patyčias (2011:50%; 2010:40%).

Miesto vaikų žinios apie su naudojimosi internetu susijusius pavojus yra kiek geresnės, nei kaimo vaikų: kiek daugiau miesto vaikų žino apie asmens duomenų ar tapatybės vagystės pavojus (M:75%; K:67), apie interneto pažintyse slypinčius pavojus (M:84%; K:70%), apie įžeidžiančių komentarų, priekabiavimo ar patyčių tikimybę internete (M:84%; K:75%).

Per pastaruosius metus tiek mieste, tiek kaime gerėja vaikų informuotumas apie interneto pažintyse slypinčius pavojus ir įžeidžiančių komentarų, priekabiavimo ir patyčių internete tikimybę.

Žinių apie naudojimosi internetu grėsmės šaltiniai

Apie pavojus, su kuriais galima susidurti naudojantis internetu, vaikai dažniausiai sužino iš bendraamžių ar mokytojų (po 51%), šeimos narių (47%). 34% vaikų apie interneto grėsmes sužinojo iš interneto, 35% vaikų – iš informatikos mokytojo. Iš žiniasklaidos apie interneto pavojus teigia sužinoję 27% vaikų, tuo tarpu iš bibliotekos darbuotojų – 9%, o iš knygų – 3% apklaustųjų.

Per pastaruosius metus išaugo tokių išorinių informacijos apie interneto pavojus šaltinių, kaip mokytojai (2011:51%; 2010:39%) ir žiniasklaida (2011:27%; 2010:15%), svarba. Tuo pat metu vaikai vis dažniau apie interneto grėsmes sužino patys, ne iš draugų ar bendraklasių (2011:51%; 2010:64%), o iš asmeninės patirties (2011:15%; 2010:0%).

Lyginant situaciją mieste ir kaime, miesto vaikai informaciją apie interneto grėsmes kiek dažniau gauna iš šeimos narių (M:50%; K:40%) ir interneto (M:37%; K:29%), o kaimo vaikai – iš bibliotekos darbuotojų (M:6%; K:16%) ir informatikos mokytojų (M:33%, K:39%).

Per pastaruosius metus kaime ir mieste stebima auganti mokytojų, žiniasklaidos šaltinių įtaka informuojant vaikus apie su naudojimosi internetu susijusius pavojus atitinka bendrąsias tendencijas. Taip pat tiek miesto, tiek kaimo vaikai vis dažniau apie interneto grėsmes sužino iš asmeninės patirties.

Susidūrimas su interneto grėsmėmis

Dažniausiai dauguma vaikų susiduria su interneto grėsmėmis kompiuteriui: daugiau nei pusė vaikų yra nors kartą susidūrę su virusais (59%). Kas penktas vaikas yra susidūręs su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimais ar patyčiomis internete (21%), 14% vaikų jaučia priklausomybę nuo interneto. Su asmens duomenų ar tapatybės vagyste teko susidurti 8% vaikų, o nukentėję nuo interneto pažinčių teigia 6% vaikų.

Pastaraisiais metais sumažėjo vaikų, susiduriančių su grėsmėmis kompiuteriui (niekada nesusidūrė: 2011:41%; 2010:35%) ar interneto pažintyse slypinčiais pavojais (atitinkamai: 2011:93%; 2010:86%).

Miesto vaikai kiek dažniau nurodo susiduriantys su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimais (yra nors kartą susidūrę: M:25%; K:17%) bei grėsmėmis kompiuteriui (atitinkamai: M:62%; K:54%), nei kaimo vaikai, tačiau susidūrimo su kitais pavojais dažnis tarp miesto ir kaimo vaikų nesiskiria.

Per pastaruosius metus miesto vaikai rečiau susiduria su interneto pažintyse slypinčiais pavojais (niekada nesusidūrė: 2011:94%; 2010:85%), o kaimo vaikai – su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimais (niekada nesusidūrė: 2011:84%; 2010:79%).

Įgūdžiai kovoti su interneto grėsmėmis

Dauguma vaikų daugiau ar mažiau mano žinantys, kaip apsisaugoti nuo kompiuterį puolančių virusų (69%), kaip kovoti su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimais internete (65%) ar kaip atsikratyti priklausomybės nuo interneto (64%). 59% vaikų žinotų, kaip išvengti pavojų, susijusių su internetinėmis pažintimis, o 46% mano turintys pakankamai žinių kaip apsisaugoti nuo asmens duomenų ar tapatybės vagystės internete.

Palyginti su situacija 2010 metais, vis daugiau vaikų mano neturintys žinių ir galimybių kovoti su interneto grėsmėmis.

Bendra tendencija, kad vaikai vis prasčiau vertina savo įgūdžius kovoti su visomis interneto grėsmėmis, ypač gerai atsispindi kaime. Tuo tarpu miesto vaikai visais atvejais geriau vertina savo žinias apie tai, kaip kovoti su interneto grėsmėmis, o, palyginti su 2010 metais, tik kiek daugiau vaikų nurodė nežinantys, kaip išvengti priklausomybės nuo interneto (2011:22%; 2010:15%) ir kaip kovoti su grėsmėmis kompiuteriui (2011:16%; 2010:11%).

Kreipimasis pagalbos dėl naudojimosi kompiuteriu ar internetu

Dažniausiai, naudodamiesi kompiuteriu ar internetu, susidūrę su sunkumais, vaikai pagalbos kreipiasi į draugus (43%) ar tėvus (39%). Trečdalis apklaustųjų tokiais atvejais kreipiasi į mokytoją (31%), tuo tarpu į bibliotekininką pagalbos kreipiasi 16% vaikų.

Lyginant su pernai metais, šiemet vaikai kiek rečiau teigia pagalbos kreipęsi į draugus ar klasiokus (2011:43%; 2010:56%) bei į bibliotekininkus (2011:16%; 2010:21%).

Mieste gyvenantys vaikai dažniau nei kaimo vaikai su naudojimosi kompiuteriu ar internetu susijusiais klausimais kreipiasi į tėvus (M:42%; K:33%) arba nesikreipia į nieką (M:9%; K:4%). Kaime gyvenantys vaikai, tuo tarpu, gerokai dažniau pagalbos kreipiasi į bibliotekininkus (M:10%; K:28%).

Pastaraisiais metais miesto vaikai rečiau pagalbos dėl naudojimosi kompiuteriais ar internetu kreipėsi į tėvus (2011:42%; 2010:51%), draugus (2011:42%; 2010:53%) ir bibliotekininkus (2011:10%; 2010:15%); kaimo vaikai kiek rečiau tarėsi su draugais (2011:45%; 2010:60%) ar ieškojo atsakymų knygoje, žurnaluose (2011:2%; 2010:6%).

Kreipimasis pagalbos susidūrus su interneto pavojais

Dauguma vaikų, susidūrę su interneto pavojais, pagalbos kreiptųsi į šeimos narius (53%), ketvirtadalis – į draugus, pažįstamus (25%). Tik 8% tokiu atveju pagalbos ieškotų pas mokytojus, o 3% – pas bibliotekininkus.

Skirtumo tarp miesto ir kaimo vaikų elgesio, ieškant pagalbos susidūrus su interneto grėsmėmis, nestebima.

Naudojimosi kompiuteriu ir internetu tikslai

Naudojimosi kompiuteriu tikslai ir vietos

Didžioji dauguma vaikų kompiuterį naudoja kompiuteriniams žaidimams (93%); ir didžioji dalis šių vaikų tai daro nuolat (64%). 83% vaikų kompiuteriu rašo tekstus ar piešia, 36% vaikų programuoja, tačiau šios veiklos yra labiau atsitiktinio, nenuolatinio pobūdžio (nuolat jomis užsiima atitinkamai 28% ir 7% vaikų).

Per pastaruosius metus padaugėjo kompiuteriu nuolat rašančių tekstus ar piešančių vaikų (2011:28%; 2010:23%). Padaugėjo ir vaikų, kartą ar keletą kartų bandžusių programuoti (2011:29%; 2010:21%).

Kaime ar mieste gyvenančių vaikų naudojimosi kompiuteriu tikslai iš esmės nesiskiria; pastebima tik, kad mieste gyvenantys vaikai turi didesnę programavimo darbų patirtį. Per pastaruosius metus mieste padaugėjo nuolat programujančių vaikų dalis (2011:35%; 2010:22%). Kaime pastaraisiais metais daugiau vaikų kompiuterio pagalba nuolat rašo tekstus ar piešia (2011:29%; 2010:12%); kiek mažiau kaimo vaikų nuolat žaidžia kompiuterinius žaidimus (2011:61%; 2010:68%).

Vaikų naudojimosi kompiuteriu tikslai per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios nekito.

Dauguma vaikų kompiuterinius žaidimus žaidžia, rašo tekstus, piešia ir programuoja ne bibliotekose (92% - 98%).

Sumažėjo viešosiose bibliotekose žaidžiančių kompiuterinius žaidimus (2011:12%; 2010:17%), rašančių tekstus, piešančių (2011:8%; 2010:12%) ir programujančių (2011:8%; 2010:11%) vaikų, daugėja tuo užsiimančių kitose aplinkose.

Kaime gyvenantys vaikai dažniau nei miestiečiai kompiuteriu viešosiose bibliotekose yra atlikę visas tiriamas veiklas (4-7 p.p. dažniau). Miesto vaikai per pastaruosius metus bibliotekose dar rečiau kompiuteriu rašė tekstus, piešė (2011:5%; 2010:9%), žaidė kompiuterinius žaidimus (2011:8%; 2010:12%); kaimo vaikai šiais metais rečiau bibliotekose programavo (2011:13%; 2010:24%) ir žaidė kompiuterinius žaidimus (2011:19%; 2010:27%).

Per pastaruosius 4 metus reikšmingų pokyčių, nurodančių vietų, kuriose vaikai įvairiais tikslais naudojami kompiuteriais, kaitą, nestebima.

Naudojimosi internetu tikslai ir vietos

Internetą vaikai dažniausiai naudoja bendravimo tikslais (95%). 92% vaikų yra susirašinėję su Lietuvoje gyvenančiais draugais ir artimaisiais (72% vaikų tai daro nuolat), 85% vaikų internetu yra kalbėję ar rašę žinutes (59% vaikų tai daro nuolat); su draugais ar giminėmis užsienyje yra bendravę 58% vaikų. 57% vaikų internetu yra mėginę rasti draugų. Nuolat bendravimo tikslais internetu naudojasi 79% interneto vartotojų.

Su laisvalaikio susijusiais tikslais internetu yra naudojęsi tiek pat vaikų kiek ir bendravimo tikslais (95%), tačiau šiuo tikslu internetas pasitelkiamas ne taip reguliariai: nuolat internetu su laisvalaikio susijusiais tikslais naudojasi 66% internetu besinaudojančių vaikų.

Internetu mokslo tikslais yra naudojęsi 94% vaikų; tačiau mažiausiai (50%) vaikų tai daro nuolat.

Per pastaruosius metus padidėjo dalis vaikų, nuolat susirašinėjančių su artimaisiais ar pažįstamais Lietuvoje (2011:72%; 2010:65%). Tačiau mažėjo dalis vaikų, nuolat besinaudojančių internetu ieškant naujų draugų (2011:19%; 2010:27%).

Miesto ir kaimo vaikai internetą naudoja taip pačiais tikslais, tačiau pastebima, kad miesto vaikai internetą dažniau nei kaimo vaikai naudoja bendraisiais tikslais, susirašinėdami su artimaisiais, draugais, gyvenančiais ne Lietuvoje, kalbėdami ar rašydami žinutes.

Apibendrintai analizuojant tai, kokiais tikslais vaikai naudojo internetą 4 metų laikotarpyje, pastebima, kad palaipsniui augo interneto naudojimas mokslo tikslais, tačiau vis rečiau internetas buvo naudojamas naujų draugų paieškai.

Kaip ir kompiuteriu, internetu įvairiais tikslais vaikai paprastai naudojami ne bibliotekose (namuose, pas draugus ir kitur) (88-92%). Per pastaruosius metus visais tikslais internetu ne bibliotekoje ėmė naudotis daugiau vaikų (4-15 p.p. daugiau), o bibliotekoje internetu besinaudojančių vaikų sumažėjo.

Kaimo vaikai internetu viešosiose bibliotekose visais tikslais naudojami kiek dažniau nei miesto vaikai (6-11 p.p.). Per pastaruosius metus interneto vartojimas miesto bibliotekose nepakito, o kaimo bibliotekose sumažėjo (5-15 p.p.).

Kokiais tikslais internetu dažniausiai naudojama viešojoje bibliotekoje ir kitose vietose

Viešojoje bibliotekoje internetu besinaudojantys vaikai čia dažniau žaidžia kompiuterinius žaidimus, ieško informacijos, susijusios su mokslais ar pomėgiais, laisvalaikiu (bibliotekoje: atitinkamai 21%, 18% ir 16%; kitur: 83%, 85%; 81%).

Tuo tarpu socialiniais (bendravimo) tikslais bibliotekoje internetu naudojama santykinai rečiau nei kitose vietose (bibliotekose: 9-14%; kitur: 55%-86%).

Tiek bibliotekoje, tiek kitose vietose rečiausiai yra programuojama (bibliotekose: 5%; kitur: 34%) arba susirašinėjama su draugais ir artimaisiais užsienyje (bibliotekose: 9%; kitur: 55%).

Lankymasis bibliotekoje bei jos teikiamos paslaugos

Lankymasis bibliotekoje

Viešojoje bibliotekoje nors kartą yra lankęsi dauguma 12-14 metų amžiaus vaikų (83%).

Per pastaruosius metus viešosiose bibliotekose besilankusių vaikų skaičius išliko pastovus (2011:83%, 2010:80%).

Bibliotekose apsilankusių miesto ir kaimo vaikų dalis tapo lygi, per praėjusius metus išaugus į bibliotekas ateinančių miesto vaikų skaičiui (2011:83%; 2010:75%).

Vaikų lankymasis viešosiose bibliotekose nekito ir per pastaruosius 4 metus.

Kodėl vaikai nesilanko viešojoje bibliotekoje?

Viešojoje bibliotekoje vaikai nesilanko, nes jų poreikį lankytis bibliotekose patenkina mokyklos biblioteka (63%) arba knygomis nesidomima apskritai (16%). Dalis vaikų bibliotekai neturi laiko, turi kitų užsiėmimų (15%), dalis teigė, kad namuose turi pakankamai knygų (13%) arba kad biblioteka yra nepatogioje vietoje (8%).

Tiek miesto, tiek kaimo vaikai, nesilankantys viešosiose bibliotekose, dažniausiai nurodo, kad jų poreikius visiškai patenkina mokyklos biblioteka. Miesto vaikai dažniau nurodo, kad į biblioteką neina, nes namuose turi pakankamai knygų (M:16%; M:6%). Kaimo vaikai dažniau kaip priežastį nurodo laiko stoką, teikiamą pirmenybę kitiems užsiėmimams (M:13%; K:23%).

Per pastaruosius 4 metus reikšmingų pokyčių, nurodant priežastis, aiškinančias viešosios bibliotekos nelankymą, nestebima.

Lankymosi viešojoje bibliotekoje intensyvumas

Vaikų lankymasis viešosiose bibliotekose per pastaruosius metus nebuvo intensyvus: 19% vaikų jose lankėsi kartą per savaitę ar dažniau, 43% vaikų - kartą ar kelis kartus per mėnesį, 37% vaikų viešosiose bibliotekose nesilankė arba lankėsi labai retai.

Analizuojant vaikų lankymosi viešosiose bibliotekose pokyčius per pastaruosius ketverius metus, pastebima, kad 2011 metais vaikų lankymosi viešosiose bibliotekose intensyvumas sumažėjo ir grįžo į 2009-2008 metų lygį (bibliotekose kartą per savaitę ir dažniau lankėsi 2011: 20%, 2010: 29%, 2009: 23%, 2008: 25% vaikų).

Tarp kaimo vaikų dažnai (kartą per savaitę ar dažniau) bibliotekose besilankančių vaikų yra trigubai daugiau nei mieste (M: 12%; K: 35%).

Bibliotekos paslaugos, kuriomis naudojasi vaikai

Pagrindinė bibliotekos paslauga, kuria naudojasi vaikai, – knygų pasiėmimas į namus (83%) (69% vaikų nurodė, kad šia paslauga naudojasi dažniausiai). Vaikai bibliotekose taip pat palyginus dažnai žaidžia kompiuterinius žaidimus (25%) (11% vaikų tuo užsiima dažniausiai), naudojami internetu (22%) (8% vaikų tuo užsiima dažniausiai), skaito knygas ir žurnalus (17%) (4% vaikų tuo užsiima dažniausiai).

Per praėjusius metus vaikų naudojimas įvairiomis bibliotekos paslaugomis sumažėjo, išskyrus knygų pasiėmimo į namus paslaugą (naudojimas šia paslauga nepakito).

Naudojimas beveik visomis bibliotekos paslaugomis (išskyrus knygų pasiėmimą į namus) kaimo bibliotekose yra dažnesnis nei miesto.

Aiškių tendencijų, kaip pakito vaikų naudojimas bibliotekos teikiamomis paslaugomis, tyrimo duomenys neatskleidžia, tačiau galima pastebėti tai, kad kiek didesnis naudojimosi įvairiomis bibliotekos teikiamomis paslaugomis intensyvumas buvo 2010 metais.

Viešos interneto prieigos bibliotekose paklausa ir perspektyvos

Nemokamos viešos interneto prieigos bibliotekose žinomumas

Dauguma Lietuvos vaikų (93%) žino, kad bibliotekose galima naudotis nemokama interneto prieiga.

Per praėjusius metus apie nemokamą interneto prieigą žinančių vaikų skaičius nepakito.

Viešos interneto prieigos žinomumas mieste ir kaime atitinka bendras tendencijas.

Analizuojant nemokamo interneto paslaugos žinomumo dinamiką per pastaruosius 4 metus, pastebima, kad nemokamos interneto prieigos žinomumas nuo Projekto įgyvendinimo pradžios nuolat augo.

Naudojimas nemokama interneto prieiga

Nemokamu internetu bibliotekoje nors kartą naudojosi daugiau nei pusė apie jį žinančių vaikų (56%) (52% visų vaikų).

Lyginant su pernai metais, ši dalis nepakito.

Internetu bibliotekoje kaip ir praėjusiais metais gerokai dažniau naudojama kaime, nei mieste (M:48%; K:59%).

Nagrinėjant naudojimosi nemokama interneto prieiga dinamiką ilgesnėje laiko perspektyvoje, pastebima, kad vaikų naudojimas šia paslauga per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį neaugo.

Naudojimosi vieša interneto prieiga istorija

2011 metais vieša interneto prieiga bibliotekose pirmą kartą pasinaudojo 14% vieša interneto prieiga besinaudojančių vaikų. Lyginant su pernai metais šis skaičius nepakito.

Pritrauktų naudotis vieša interneto prieiga vaikų dalis žymiai nesiskyrė tiek mieste, tiek kaimo bibliotekose (M:12%; K:15%). Tiek kaime, tiek mieste 2011 metais pirmą kartą vieša interneto prieiga bibliotekoje pasinaudojo tiek pat vaikų, kaip ir 2010 metais.

Apskritai pastebima, kad per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios, kiek daugiau naujų viešos interneto prieigos vartotojų pavyko pritraukti pirmaisiais Projekto įgyvendinimo metais (2008-2009).

Priežastys, lemiančios naudojimąsi internetu bibliotekoje

Pagrindinis vaikų naudojimąsi internetu bibliotekose skatinantis veiksnys yra tai, kad ši paslauga yra nemokama (58%). 28% apklaustųjų tiesiog naudojami ir kitomis bibliotekos paslaugomis, o 24% vaikų teigė, kad biblioteka yra patogi vieta naudotis internetu.

Per pastaruosius metus sumažėjo vaikų, kurie internetu bibliotekoje naudojami dėl to, kad čia internetas yra nemokamas (2011:58%; 2010:73%), dėl bibliotekininkų teikiamos pagalbos (2011:15%; 2010:24%), ar dėl, naudojimosi kitomis bibliotekos paslaugomis (2011:13%; 2010:16%). Padaugėjo vaikų, internetu bibliotekoje besinaudojančių dėl to, jog biblioteka yra patogioje vietoje (2011:24%; 2010:16%).

Kaime gyvenantys vaikai, palyginti su miestiečiais rečiau naudojami vieša interneto prieiga dėl tokių priežasčių, kaip galimybė naudotis spausdintuvais, kopijavimo ir skanavimo aparatais (M:20%; K:5%), nemokamo interneto (M:73%; K:51%) ir galinčių padėti bibliotekininkų (M:17%; K:13%). 2011 metais šias priežastis nurodžiusių kaimo vaikų dalis mažesnė ir lyginant su 2010 metų situacija kaime. Mieste situacija per pastaruosius metus nepakito.

Analizuojant priežasčių, lemiančių vaikų naudojimąsi internetu ir bibliotekoje, kaitą per pastaruosius 4 metus, pastebima, kad, mažėjant vaikų naudojimuisi vieša interneto prieiga bibliotekose, palapsniui mažėja ir daugumos priežasčių aktualumas.

Priežastys, kodėl nesinaudojama vieša interneto prieiga bibliotekoje

Dauguma (91%) vaikų internetu bibliotekose nesinaudoja, nes turi galimybę juo naudotis namuose arba interneto prieiga naudojasi mokykloje (27%).

Šiais metais, lyginant su situacija 2010 metais, kiek padaugėjo vaikų, teigiančių, kad nesinaudoja nemokamu internetu bibliotekoje, nes neturi tam laiko (2011:6%; 2010:1%).

Mieste gyvenantys vaikai dažniau vieša interneto prieiga nesinaudoja dėl to, jog internetu gali naudotis namuose (M:94%; K:83%). Tuo tarpu kaime gyvenantys vaikai dažniau nesinaudoja vieša interneto prieiga bibliotekoje todėl, kad naudojami internetu mokykloje (M:22%; K:42%). Šiais metais mieste kiek išaugo neturinčių poreikio naudotis internetu vaikų skaičius (2011:5%; 2010:1%). Tuo tarpu kiek sumažėjo vaikų, gyvenančių kaime ir nesinaudojančių vieša interneto prieiga bibliotekose dėl to, kad turi interneto prieigą namie (2011:83%; 2010:95%).

Per pastaruosius 4 metus vaikų pateikiamos priežastys, kodėl jie nesinaudoja internetu bibliotekose, iš esmės nekinta.

Viešos interneto prieigos kokybės vertinimas

Su vieša interneto prieiga susijusių aspektų (kompiuterių, programinės įrangos, interneto greičio ir pan.) kokybės vertinimai yra labai aukšti („gerai“ arba „labai gerai“) juos įvertino dauguma vaikų (94% - 82%). Išsiskiria tik galimybės bibliotekoje naudotis atsineštais daiktai vertinimas („gerai“ arba „labai gerai“) tokią galimybę įvertino kiek daugiau nei pusė vaikų (61%), tačiau kas ketvirtas vaikas (25%) šios galimybės apskritai nevertino).

Lyginant su pernai metais, sumažėjo vaikų, labai gerai vertinančių interneto greitį bibliotekose (2011:21%; 2010:30%).

2011 metais mieste, lyginant su 2010 metais, sumažėjo labai gerai interneto greitį vertinančių vaikų dalis (2011:14%; 2010:31%). Tuo tarpu kaimo bibliotekose padaugėjo vaikų, labai gerai vertinančių bibliotekininkų paslaugumą (2011:51%; 2010:32%), žinias ir sugebėjimus (2011:47%; 2010:32%).

Apibendrintai vertinant viešos interneto prieigos paslaugos kokybės vertinimo pokyčius per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios, pastebima, kad beveik visų paslaugos aspektų vertinimas nuo 2008 metų pagerėjo (išskyrus nepakitusių bibliotekų darbo laiką ir galimybę bibliotekose naudotis kompiuteriu/ internetu niekieno netrukdomam).

Galimybės naudotis internetu bibliotekoje nauda

Internetas bibliotekose labiausiai praturtina vaikų laisvalaikį (92%). Dauguma (80%) vaikų taip pat naudojami socialinėmis interneto teikiamomis galimybėmis (bendravimas, draugų paieška). Kiek rečiau vaikai nurodė interneto teikiamą edukacinę naudą: internetu atlikdami namų darbus, ruošdamiesi būreliams ir pan. naudojami 56% vaikų.

Šiais metais daugiau vaikų teigė, jog internetas praplėtė laisvalaikio leidimo galimybes (2011:78%; 2010:60%).

Mieste ir kaime gyvenantiems vaikams vieša interneto prieiga teikia tokią pačią naudą, tačiau kaime kiek dažniau internetas praturtina vaikų laisvalaikį (M:71%; K:85%). Be to, kaime vaikų, manančių, kad interneto dėka jie turi daugiau veiklos, dalis šiais metais didėjo (2011:85%; 2010:57%). Kaime tuo pačiu sumažėjo vaikų, kuriems internetas padeda atlikti mokyklinės užduotis (2011:70%; 2010:56%).

Per pastaruosius 4 metus aiškių tendencijų, kurios liudytų, jog viešos interneto prieigos bibliotekose teikiama nauda ja besinaudojantiems vaikams kito, nestebima.

Ketiniai naudotis vieša interneto prieiga

Per artimiausią pusmetį vieša interneto prieiga bibliotekoje ketina naudotis beveik kas antras vaikas (46%). Internetu viešojoje bibliotekose pradėti naudotis žada 16% anksčiau tokia galimybe nesinaudojusių vaikų.

Lyginant su pernai metais, vieša interneto prieiga ketinančių naudotis vaikų dalis nepakito.

Kaime gyvenantys vaikai ateityje dažniau ketina naudotis vieša interneto prieiga bibliotekoje, nei mieste gyvenantys (M:41%; K:58%). Tuo tarpu kiek daugiau mieste gyvenančių vaikų internetu bibliotekoje per artimiausius 6 mėnesius greičiausiai nesinaudos (M:48%; K:38%).

Vieša interneto prieiga ketinančių naudotis vaikų dalis nepakito ir per pastaruosius 4 metus.

Bibliotekos įvaizdis

Vaikus į bibliotekas pritraukiantys ir iš jų atstumiantys veiksniai

Dažniausiai vaikams bibliotekoje patinka su tradicinėmis paslaugomis susiję dalykai: didelis knygų asortimentas (54%), žurnalų gausa bei galimybė juos skaityti (2%). Taip pat vaikai patenkinti su vieša interneto prieiga susijusiais dalykais: galimybe naudotis kompiuteriu (19%) bei internetu (7%).

Didžioji dalis vaikų bibliotekose nepatinkančių dalykų įvardinti negalėjo (35%) arba teigė, kad jiems viskas patinka (32%).

Vaikai, nurodę nepatinkančius dalykus (36%), dažniausiai reikė nepasitenkinimą tradicinėmis bibliotekos paslaugomis: mažu knygų pasirinkimu (7%), jų trūkumu (2%), knygoms skaityti skiriamo laiko trukme (1%). Panaši dalis vaikų nepatenkinta atmosfera bibliotekoje: sunku susikaupti esant daug žmonių, vaikų (6%), aplinka nejauki, niūri, šalta (2%), patalpa ankšta (1%). Dalis vaikų taip pat turi pretenzijų su vieša interneto prieiga susijusiems dalykams: skundžiamasi eilėmis prie kompiuterių (3%), jų trūkumu (1%).

Su biblioteka siejamos asociacijos

Dažniausiai biblioteka vaikams asocijuojasi su tradicinėmis šios įstaigos funkcijomis: su knygomis bei jų gausa (69%). Biblioteka kaip žinių plėtros vieta (siejama su žiniomis ir informacija, mokslu, mokykla) apibūdinta penktadalyje atvejų (20%); kaip vieta, kur teikiamos VIP paslaugos (siejama su kompiuteriais, internetu), 11% atvejų.

Bibliotekos įvaizdinių savybių vertinimas

Beveik du trečdaliai (63%) vaikų bibliotekas yra linkę vertinti pozityviai. Negatyvų požiūrį į bibliotekas turi kas penktas vaikas (18%).

Biblioteka vaikams, visų pirma, yra puikų personalą turinti įstaiga (bibliotekininkai yra linksmi ir mandagūs (88%) bei geri pagalbininkai (90%)). Be to, biblioteką vaikai suvokia kaip šiuolaikišką (74%), naujausia

įranga aprūpintą (76%) įstaiga, kurioje gera būti (76%). Pusė vaikų mano, kad biblioteka yra vieta, kurioje laiką geriausia leisti vienam (50%). Visgi, daugiau nei pusė vaikų mano, kad biblioteka yra nemadinga (56%) ir nepopuliari (55%) vieta leista laiką.

Bibliotekos įvaizdžio vertinimas susijęs su vaikų lankymusi joje. Nors kartą bibliotekoje lankęsi vaikai šiai įstaigai dažniau priskiria pozityvias savybes (vaikų, kurie teigiamai įvertino 6-9 bibliotekos įvaizdžio aspektus, dalis yra 66% tarp besilankiusių, 53% tarp nesilankiusių).

Be to, bibliotekos įvaizdžiui didelės reikšmės turi vieša interneto prieiga. Nors kartą bibliotekoje internetu naudojęsi vaikai, ją suvokia pozityviau, nei šia paslauga nesinaudoję apklaustieji (vaikų, kurie teigiamai įvertino 6-9 bibliotekos įvaizdžio aspektus, dalis yra 75% tarp besinaudojusių, 52% tarp nesinaudojusių).

Bibliotekos įvaizdį palyginus tarp 12-14 metų amžiaus vaikų ir bibliotekų darbuotojų bei jų vadovų, matome, jog bibliotekoje dirbantys asmenys turi gerokai pozityvesnį požiūrį į bibliotekas, nei vaikai.

Per pastaruosius metus pagerėjo bibliotekininkų, kaip linksmų ir mandagių (2011:88%; 2010:84%), gerų pagalbininkų (2011:90%; 2010:89%) įvaizdis. Taip pat pagerėjo bibliotekos, kaip vietos, kurioje gera leisti laiką (2011:80%; 2010:73%), įvaizdis.

Mažesnė dalis miesto vaikų mano, kad ši vieta populiari (M:37%; K:60%), madinga (M:39%; K:54%) - greičiau jau senamadiška (M:29%; K:19%) ir nuobodi (M:38%; K:25%), labiau skirta pabūti vienam (M:59%; K:27%). Pastaraisiais metais ir mieste, ir kaime padaugėjo laikančių biblioteką vieta, kurioje gera būti, kurioje dirba galintys lankytojams pagelbėti darbuotojai. Mieste sumažėjo dalis manančių, kad biblioteka yra populiari vieta leisti laiką (2011: 37%; 2010: 44%). Tuo tarpu kaime manančių, kad biblioteka yra populiari vieta, dalis kaip tik padidėjo (2011: 60%; 2010: 56%). Kaime taip pat padaugėjo vaikų manančių, kad bibliotekos darbuotojai linksmi ir mandagūs (2011:91%; 2010: 88%).

Per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios bendrąją bibliotekos įvaizdžio kaitos tendenciją galima laikyti pozityvia, t.y. bibliotekos įvaizdis gerėjo. Nuo 2008 metų labiausiai išaugo vaikų bibliotekos suvokimas kaip šiuolaikiškos ir naujausia įranga aprūpintos vietos; ne taip reikšmingai, tačiau pagerėjo ir bibliotekos suvokimas kaip madingos vietos, kurioje gera ir smagu leisti laiką ir kurioje dirba linksmi ir mandagūs bibliotekininkai.

4. Apklausoje dalyvavusių vaikų charakteristikos

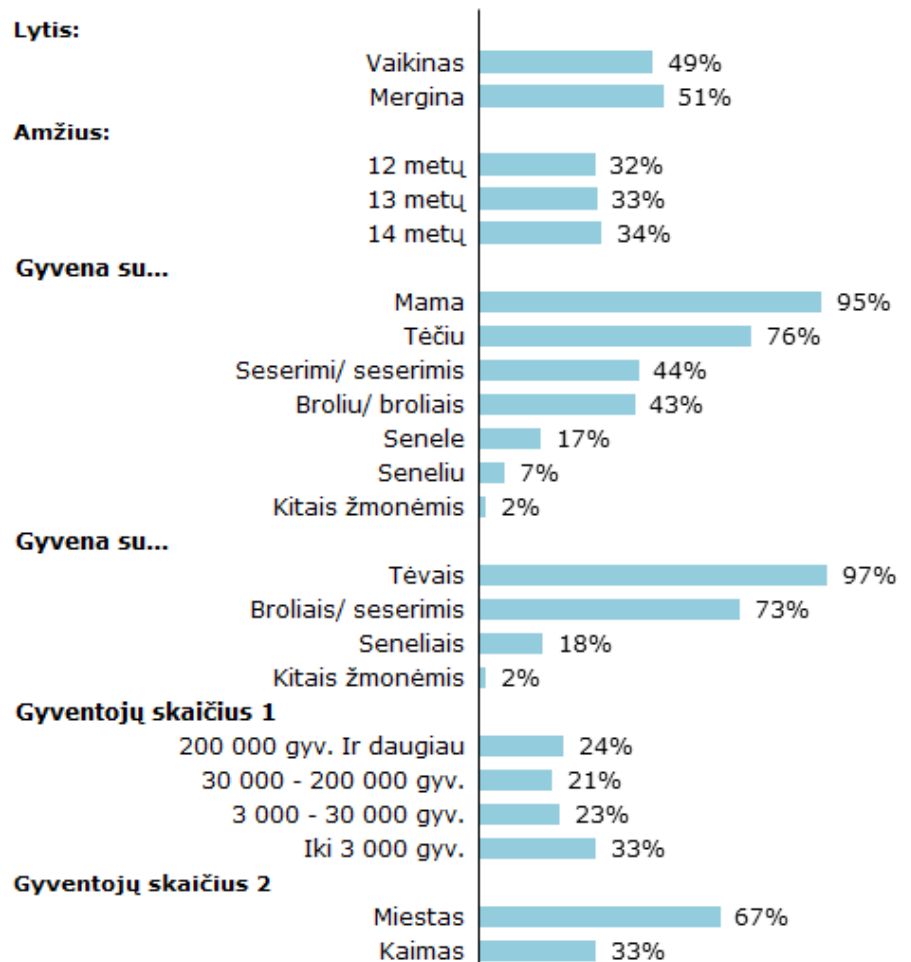
Tyrimo metu buvo taikomos lyties ir amžiaus kvotos, todėl stebimas tolygus apklaustųjų pasiskirstymas pagal šias charakteristikas.

Dauguma apklaustų vaikų nurodė gyvenantys su mama ir tėčiu. 21% apklaustų vaikų gyvena nepilnose šeimose be tėvo, 2% - be mamos. 3% apklaustų vaikų gyvena be tėvų, prižiūrint seneliams.

Vieną 12-14 metų vaiką Lietuvoje augina 27% šeimų. 57% apklaustųjų vaikų nurodė gyvenantys su broliais arba seserimis, o 15% vaikų turi ir brolių ir seserį.

18% apklaustų vaikų gyvena išplėstinėse šeimose, t.y. kartu su jais gyvena seneliai.

Didžioji dalis vaikų buvo apklausta miestuose (67%). Kaimo vietovėse (gyvenvietėse, turinčiose mažiau nei 3000 gyventojų), gyvenantys vaikai sudaro trečdalį respondentų (33%).



5. Naudojimas kompiuteriu bei internetu

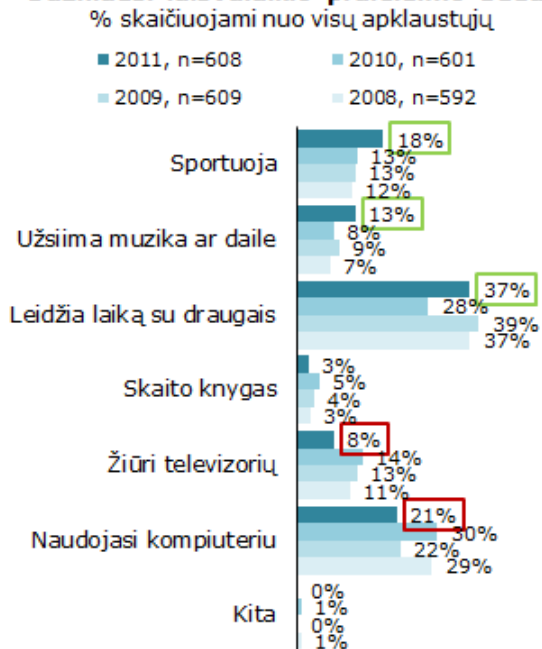
5.1. Vaikų laisvalaikio leidimo būdai

- Knygų skaitymas – vis retesnis vaikų laisvalaikio leidimo būdas -

12-14 metų amžiaus vaikų laisvalaikiui labiausiai būdingos trys veiklos: bendravimas su draugais, naudojimas kompiuteriu ir televizoriaus žiūrėjimas. Taip laisvą laiką leidžiantys nurodė 72% - 85% apklaustų vaikų. Visgi, iš šių trijų veiklų vaikams labiausiai būdinga leisti laisvalaikį su draugais: paprašius įvardinti, kaip dažniausiai leidžiamas laisvalaikis, šią veiklą nurodė daugiau nei trečdalis vaikų (37%). Tuo tarpu televizoriaus žiūrėjimas nėra veikla, kuria vaikai užsiima dažniausiai: tik 8% vaikų nurodo laisvalaikiu dažniausiai žiūrintys televizorių. Sėdėdamas prie kompiuterio laisvalaikį dažniausiai leidžia kas penktas (21%) vaikas.

Aktyvus laiko praleidimas yra mažiau populiarus – kas antras vaikas nurodė laisvalaikiu sportuojantis (50%). Dar 29% vaikų nurodė laisvalaikiu lavinantis savo meninius įgūdžius (užsiima muzika ar daile), o 37% - skaitantys knygas. Tačiau tiek sportas, tiek meninė veikla ar knygų skaitymas paprastai yra tik alternatyva kitoms veikloms (dažniausiomis šias veiklas atitinkamai įvardijo 18%, 13% ir 3% vaikų).

Dažniausi laisvalaikio praleidimo būdai

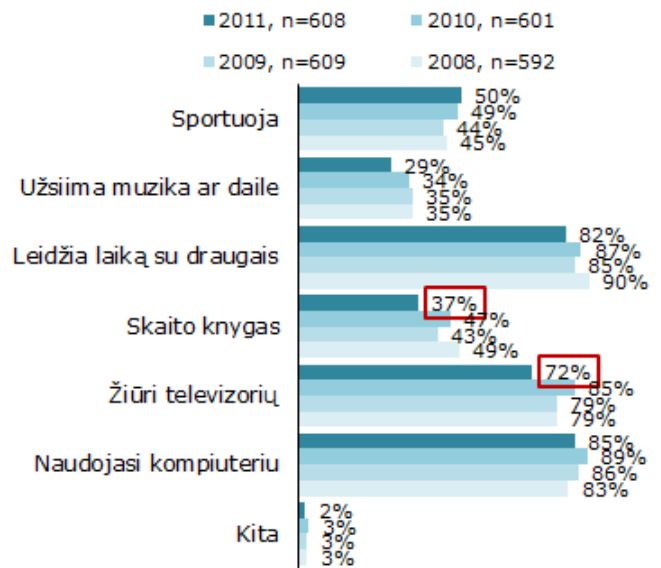


Kaime ir mieste gyvenančių vaikų laisvalaikio leidimo būdai iš esmės yra tokie patys. Pastebimas tik vienas nedidelis skirtumas: kiek daugiau kaime gyvenančių vaikų nurodo laisvalaikį praleidžiantys prie televizoriaus.

Per pastaruosius metus vaikų, nurodančių, kad laisvalaikiu skaito knygas ar žiūri televizorių, sumažėjo tiek mieste, tiek kaime.

Laisvalaikio praleidimo būdai

% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų

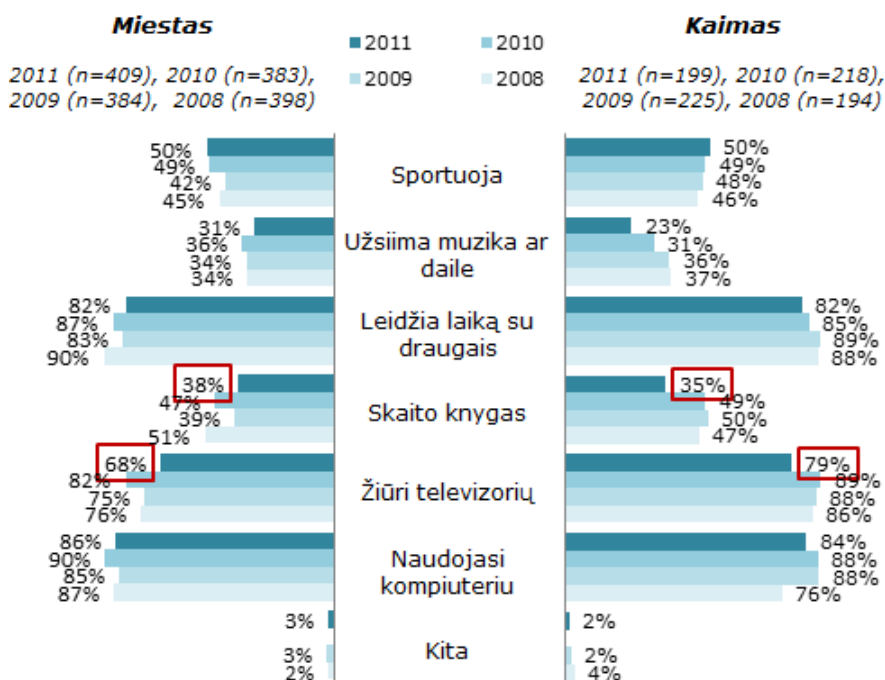


Tarp „kitų“ laisvalaikio praleidimo veiklų vaikai nurodė šokius (5 vaikai), būrelių lankymą (3 vaikai), pagalbą tėvams (2 vaikai), muzikos klausymą (2 vaikai), buvimą bibliotekoje (1 vaikas) ar laiko leidimą gamtoje (1 vaikas).

Laisvalaikiu sportuoti ar naudotis kompiuteriu paprastai yra labiau linkę vaikinai. Merginos dažniau užsiima muzika ar daile, skaito knygas.

Per kelerius metus nuo Projekto įgyvendinimo pradžios 12-14 metų vaikų laisvalaikio leidimo būdai iš esmės nekito. Fiksuojami atsakymų svyravimai negalėtų būti įvardijami esminiais vaikų laisvalaikio leidimo pokyčiais. Pastebima, kad per pastaruosius metus kiek mažiau vaikų teigia laisvalaikį leidžiantys prie televizoriaus ar skaitantys knygas. Vertinant „dažniausių veiklų laisvalaikiu“ pokyčius pastebima, kad kiek daugiau vaikų nurodė, jog laisvalaikiu jie sportuoja, užsiima daile ar muzika, leidžia laisvalaikį su draugais. Atitinkamai, mažiau vaikų nurodė laisvalaikį dažniausiai leidžiantys prie televizoriaus ar kompiuterio. Šios „naujosios“ tendencijos, be abejo, yra vertinamos kaip pozityvios.

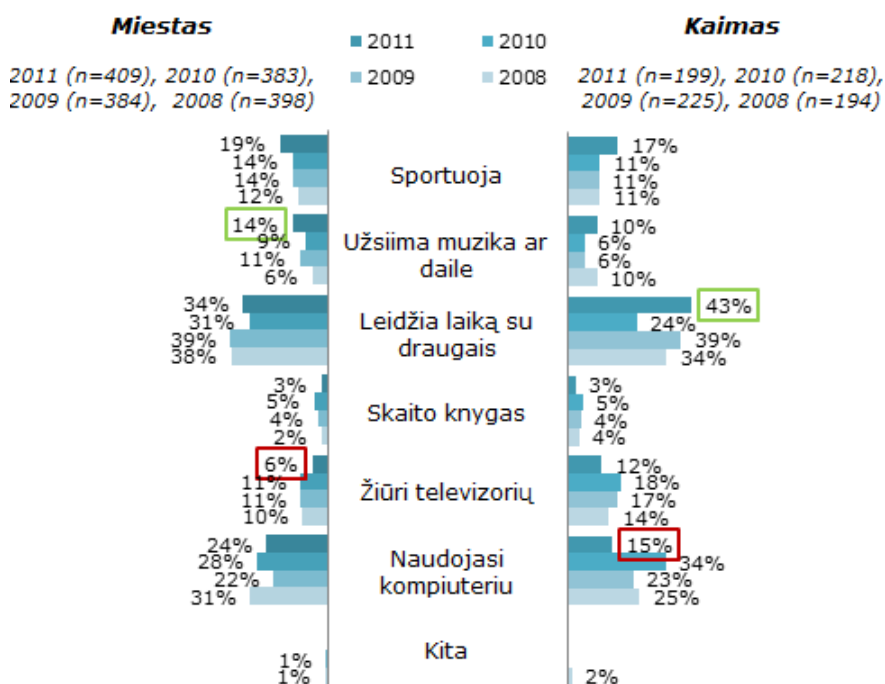
Laisvalaikio praleidimo būdai % skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



Nesiskiria ir kaime bei mieste gyvenančių vaikų nurodomi „dažniausi“ laisvalaikio leidimo būdai: tiek vieni, tiek kiti laisvalaikiu dažniausiai bendrauja su bendraamžiais, naudojami kompiuteriu ar sportuoja.

Per pastaruosius metus mieste laisvalaikį padaugėjo dažniausiai užsiimančių muzika, daile, o žiūrinčių televizorių – sumažėjo. Kaime, lyginant su situacija 2010 metais, kiek daugiau vaikų šįmet nurodo laisvalaikį leidžiantys su draugais ir kiek mažiau nurodo laisvalaikiu besinaudojantys kompiuteriu.

Dažniausi laisvalaikio praleidimo būdai % skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų

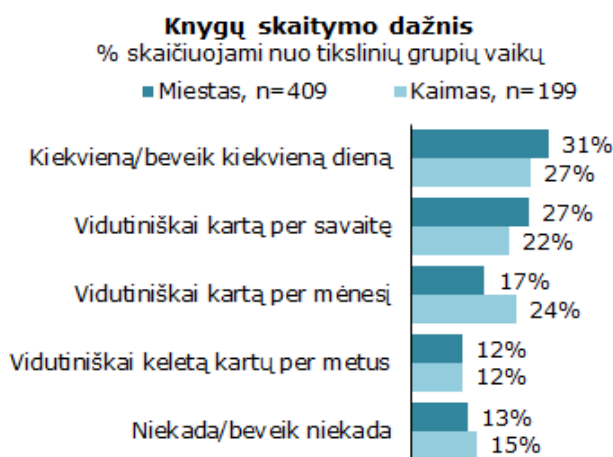


5.2. Vaikų knygų skaitymo ypatumai

- Merginos knygas skaito gerokai dažniau nei vaikinai -

Paskutiniaisiais Projekto įgyvendinimo metais tyrimo metu vaikams buvo užduota keletas papildomų klausimų apie tai, kaip dažnai jie skaito knygas, kiek ir kokio žanro knygų jie perskaitė per pastaruosius metus bei dėl kokių priežasčių jie skaito knygas.

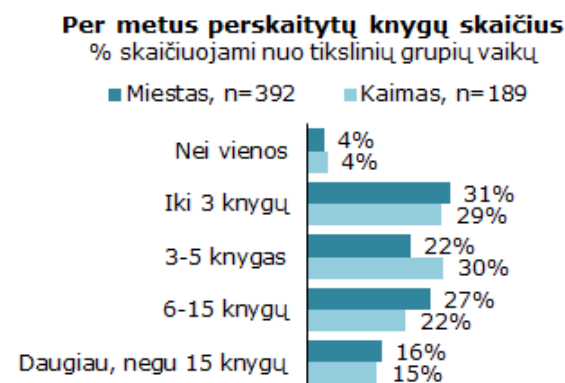
Beveik kas trečias vaikas (30%) knygas skaito dažnai, t.y. kiekvieną arba beveik kiekvieną dieną. 8% vaikų teigia knygas skaitantys kiekvieną dieną. 25% vaikų knygas skaito vidutiniškai kartą per savaitę, o 19% vaikų - vidutiniškai kartą per mėnesį. 12% vaikų knygas skaito maždaug keletą kartų per metus, o 14% vaikų nurodo knygų neskaitantys beveik niekada arba niekada.



16% vaikų per metus perskaito daugiau nei 15 knygų, kas ketvirtas vaikas (25%) perskaito nuo 6 iki 15 knygų arba nuo 3 iki 5 knygų. 3 ir mažiau knygų per metus perskaito kas trečias vaikas (30%), o 4% vaikų per metus neperskaito nei vienos knygos.

Dėsninga tai, kad merginos, dažniau skaitančios knygas, per metus perskaito ir daugiau knygų.

Per metus perskaitytų knygų skaičius tarp miesto ir kaimo vaikų iš esmės nesiskiria.



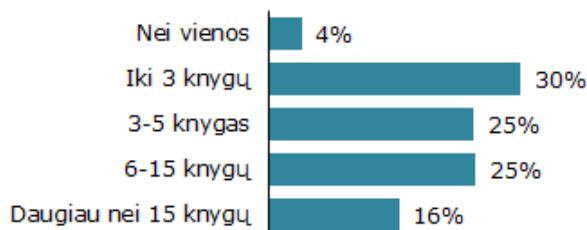
Knygų skaitymo dažnis
% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų, n=608



Merginos knygas skaito gerokai dažniau nei vaikinai (kiekvieną arba beveik kiekvieną dieną, kartą per savaitę); vaikinai dažniau nurodė knygas skaitantys vidutiniškai keletą kartų per metus, beveik niekada arba niekada.

Miesto ir kaimo vaikai knygas skaito panašiai dažniu: nei dažniau, nei rečiau.

Per metus perskaitytų knygų skaičius
% skaičiuojami nuo skaitančių knygų vaikų, n=580

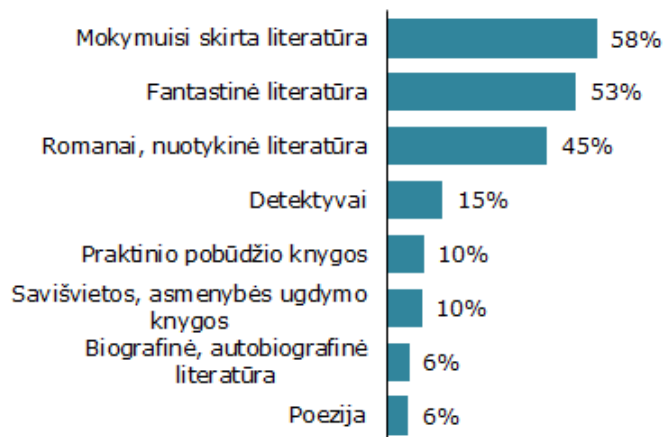


Daugiausiai vaikų per pastaruosius metus skaitė knygas, skirtas mokymuisi (58%) arba laisvalaikiui skirtą fantastinę literatūrą (53%), ar romanus, nuotykinę literatūrą (45%). 15% 12-14 metų amžiaus vaikų per pastaruosius metus skaitė detektyvus, po 10% vaikų – praktinio pobūdžio knygas (darbelių, valgių gaminimo, gyvūnėlių priežiūros ir pan.) ar savišvietai, asmenybės ugdymui skirtą literatūrą. Biografinio ar autobiografinio pobūdžio knygas bei poeziją skaitė 6% vaikų.

Vaikinai dažniau nurodė skaitę fantastinę literatūrą ir detektyvus, merginos – romanus, biografinę ar praktinio pobūdžio literatūrą, poeziją, knygas, skirtas mokslui ar savišvietai.

Miesto ir kaimo vaikai yra linkę skaityti to paties žanro knygas. Miesto vaikai tik kiek dažniau nurodo skaitantys fantastinę literatūrą, o kaimo vaikai – mokymuisi skirtą literatūrą.

Per metus perskaitytų knygų žanrai
% skaičiuojami nuo vaikų, skaitančių knygas, n=559



Per metus perskaitytų knygų žanrai

% skaičiuojami nuo tikslinių vaikų grupių

■ Miestas, n=378 ■ Kaimas, n=181



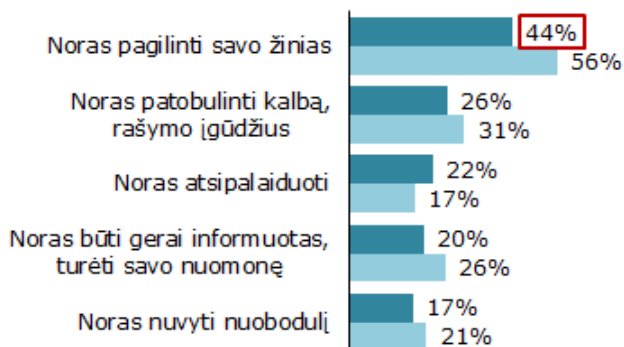
„liepa tėvai“ (7 vaikai), nes „reikia“ (5 vaikai), nes taip tiesiog leidžia laisvalaikį (2 vaikai).

Tiek mieste, tiek kaime knygas vaikai skaito dėl tų pačių priežasčių. Pastebima tik, kad miesto vaikai kiek rečiau knygas skaito norėdami pagilinti savo žinias.

Knygų skaitymo priežastys

% skaičiuojami nuo tikslinių vaikų grupių

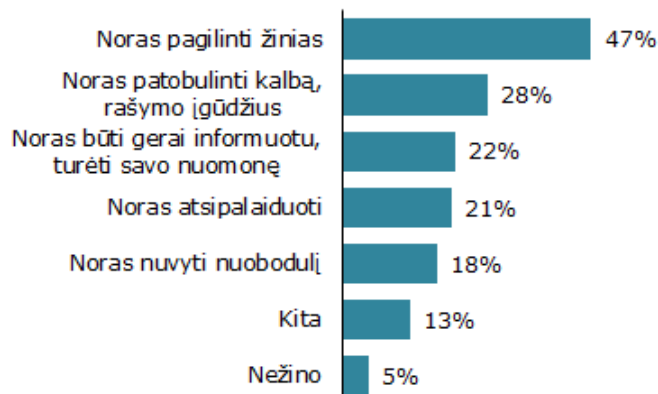
■ Miestas, n=392 ■ Kaimas, n=189



Pagrindinė knygų skaitymo priežastis, dėl kurios knygas skaito beveik kas antras (47%) vaikas - noras pagilinti savo žinias. 28% vaikų skaitydami knygas nori patobulinti savo kalbą, rašymo įgūdžius, o 22% vaikų tiesiog nori būti gerai informuoti, turėti savo nuomonę įvairiais klausimais. Knygos padeda atsipalaiduoti tik kas penktam vaikui (21%), o nuobodulį skaitydami knygas nuveja 18% vaikų. Bet kuriuo atveju, galima konstatuoti bendrąją knygų skaitymo tendenciją tarp 12-14 metų amžiaus vaikų – knygos skaitomos, siekiant patenkinti labiau funkcinis nei emocinius poreikius. Dalis vaikų nurodė „kitas“ priežastis, dėl kurių jie skaito knygas: nes reikia mokyklai (45 vaikai), nes įdomu (14 vaikų), nes

Knygų skaitymo priežastys

% skaičiuojami nuo tikslinės vaikų grupės, n=581

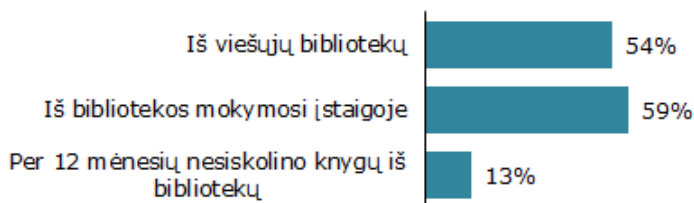


Per pastaruosius 12 mėnesių knygas iš viešųjų bibliotekų skolinosi 54% vaikų, iš bibliotekų mokymosi įstaigoje - 59% vaikų. 13% vaikų teigia per pastaruosius metus nesiskolinę knygų iš jokių bibliotekų.

Knygas IR iš viešųjų bibliotekų, IR iš bibliotekų mokymosi įstaigose skolinosi 27% vaikų. 27% vaikų knygas skolinosi TIK iš viešųjų bibliotekų, 32% vaikų TIK iš bibliotekų mokymosi įstaigose.

Knygų skolinimasis iš bibliotekų per pastaruosius 12 mėnesių

% skaičiuojami nuo tikslinės vaikų grupės, n=581



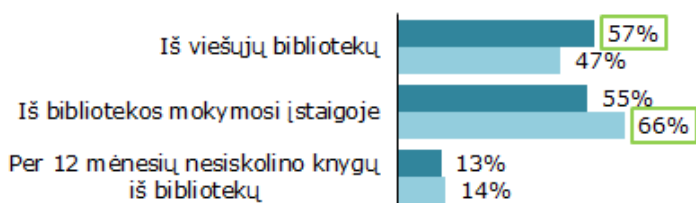
Knygas iš bibliotekų dažniau skolinosi merginos nei vaikinai.

Mieste gyvenantys vaikai yra labiau linkę skolintis knygas iš viešųjų bibliotekų, tuo tarpu kai vaikai iš kaimo vietovių dažniau ima knygas iš mokyklinių bibliotekų.

Knygų skolinimasis iš bibliotekų per pastaruosius 12 mėnesių

% skaičiuojami nuo tikslinių vaikų grupių

■ Miestas, n=392 ■ Kaimas, n=189



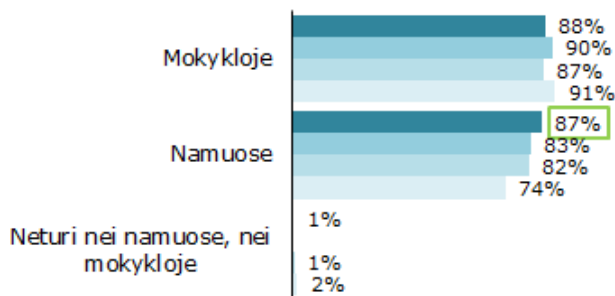
5.3. Galimybė naudotis internetu namuose arba mokykloje

- Visi vaikai turi prieigą prie interneto namuose arba mokykloje -

Kompiuterio, prijungto prie interneto, turėjimas

% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų

■ 2011, n=608 ■ 2010, n=601
■ 2009, n=609 ■ 2008, n=592



Lietuvoje beveik visi 12-14 metų amžiaus vaikai turi galimybes internetu naudotis namuose arba mokykloje (99%).

87% apklaustųjų vaikų turi galimybę internetu naudotis namuose. Mokykloje internetu turi galimybę naudotis 88% vaikų.

75% apklaustųjų vaikų turi interneto prieigą tiek namuose, tiek mokykloje. 13% vaikų internetu gali naudotis tik mokykloje, o 12% vaikų internetu naudotis galimybę turi tik namuose.

Paprastai namuose internetu galintys naudotis vaikai dažniau savo laisvalaikį praleidžia prie kompiuterio.

Projekto įgyvendinimo eigoje stebima nuoseklus vaikų, galinčių internetu naudotis namuose, dar galinčių internetu naudotis namuose, dar

skaičiaus augimo tendencija. Pastaraisiais metais vaikų, galinčių internetu naudotis namuose, dar padaugėjo (nuo 83% 2010 metais iki 87% 2011 metais).

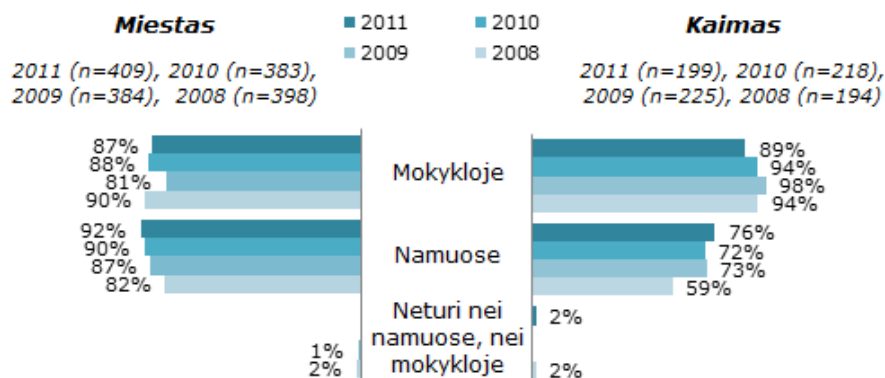
Miesto vaikai dažniau turi galimybę internetu naudotis namuose; kaimo vaikai kiek dažniau galimybę naudotis internetu turi mokykloje.

- Per pastaruosius metus kaimo vaikams išaugo galimybės internetu naudotis namuose -

Per pastaruosius metus nei mieste, nei kaime nestebima reikšmingų pokyčių, susijusių su vaikų galimybėmis naudotis kompiuteriais, prijungtais prie interneto.

Kompiuterio, prijungto prie interneto, turėjimas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



5.4. Naudojimosi internetu vietos

- Visi besinaudojantys internetu viešosiose bibliotekose turi galimybę juo naudotis namuose ir/ar mokyklose -

Dažniausiai internetu vaikai naudojami namuose arba mokykloje (86% ir 69%).

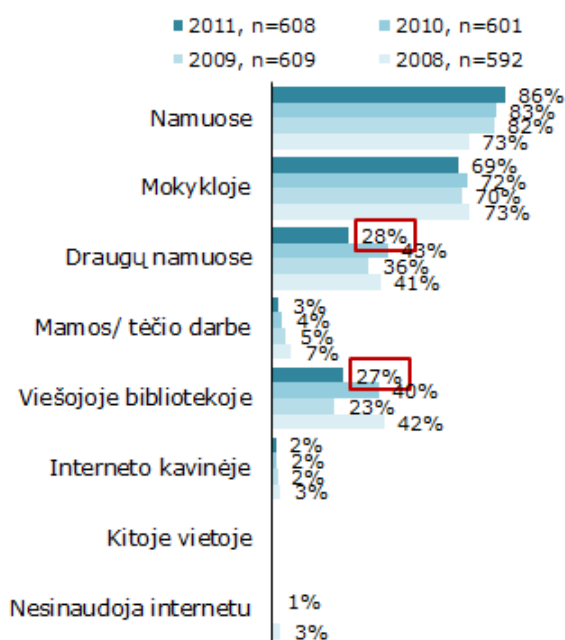
Draugų namuose internetu naudojasi 28% apklaustų vaikų, o 27% vaikų internetu naudojasi viešojoje bibliotekoje. Visi internetu besinaudojantieji viešojoje bibliotekoje turi galimybę juo naudotis ir mokykloje (93%), ir namuose (74%). Paprastai šie vaikai be bibliotekos internetu naudojasi mokykloje (85%), namuose (74%), draugų namuose (38%), o dažniausiai – namuose (69%). Tik 16% besinaudojančių internetu bibliotekose jas laiko pagrindine naudojimosi internetu vieta.

Tėvų darbuose, interneto kavinėse ar kitose vietose internetu naudojasi ne daugiau 5% vaikų.

Vietos, kuriomis vaikai naudojami internetu Projekto įgyvendinimo metu iš esmės nekito. Tačiau pastebima, kad per pastaruosius metus kiek sumažėjo vaikų, internetu besinaudojančių draugų namuose ar viešosiose bibliotekose (nuo 40% 2010 metais iki 27% 2011 metais), tačiau vis daugiau vaikų internetu naudojasi namuose.

Vietos, kuriose naudojamas kompiuteriu, prijungtu prie interneto

% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų



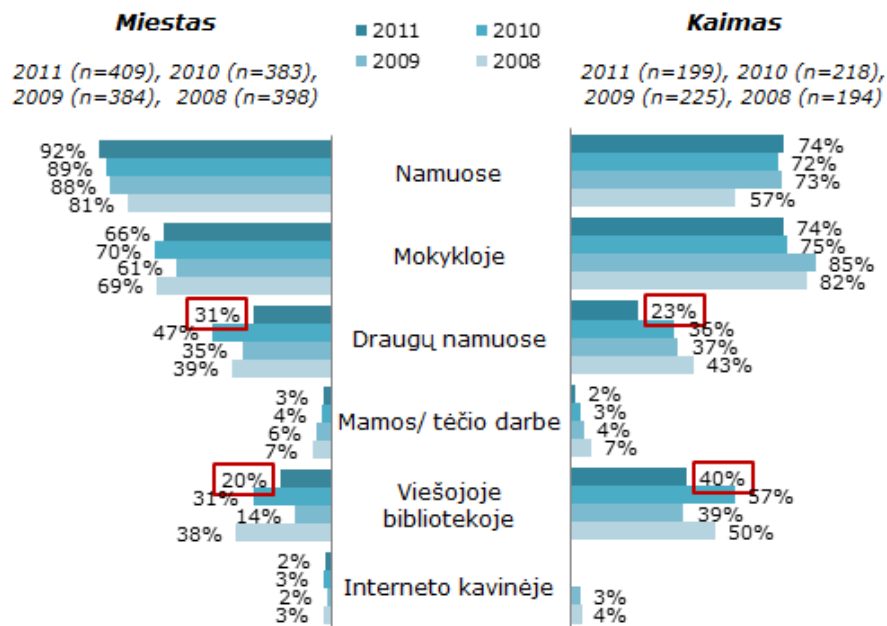
- Internetu viešosiose bibliotekose kiek dažniau naudojasi kaimo vaikai -

Lyginant miesto ir kaimo vaikų naudojimosi internetu vietų pasirinkimą pastebima, kad miesto vaikai internetu kiek dažniau naudojasi namuose, o kaimo vaikai – mokyklose ir viešosiose bibliotekose.

Pastaraisiais metais ir miesto, ir kaimo vaikai internetu kiek rečiau naudojasi draugų namuose ir viešosiose bibliotekose.

- Vis daugiau vaikų internetu naudojami namuose. Naudojimas internetu viešosiose bibliotekose mažėja -

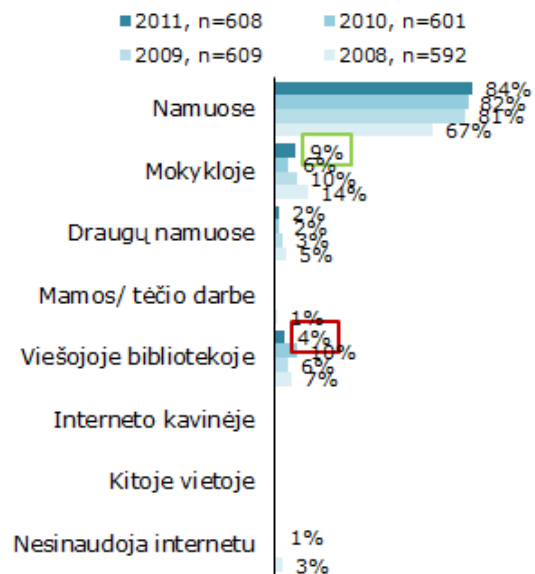
Vietos, kuriose naudojami kompiuteriu, prijungtu prie interneto
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



- Viešą interneto prieigą pagrindine naudojimosi internetu vieta įvardijo tik 4% vaikų -

Vieta, kurioje dažniausiai naudojami kompiuteriu, prijungtu prie interneto

% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų



Pagrindine naudojimosi internetu vieta vaikai dažniausiai įvardija namus (84%).

Mokyklą pagrindine naudojimosi internetu vieta įvardijo kas dešimtas apklaustas vaikas (9%). Tik 2% vaikų internetu dažniausiai naudojami draugų namuose ir tik 4% vaikų – viešąjoje bibliotekoje.

Per pastaruosius metus vaikų, viešąją biblioteką įvardijančių pagrindine naudojimosi internetu vieta, dar labiau sumažėjo. Tačiau kiek daugiau vaikų pagrindine naudojimosi internetu vieta įvardijo mokyklą.

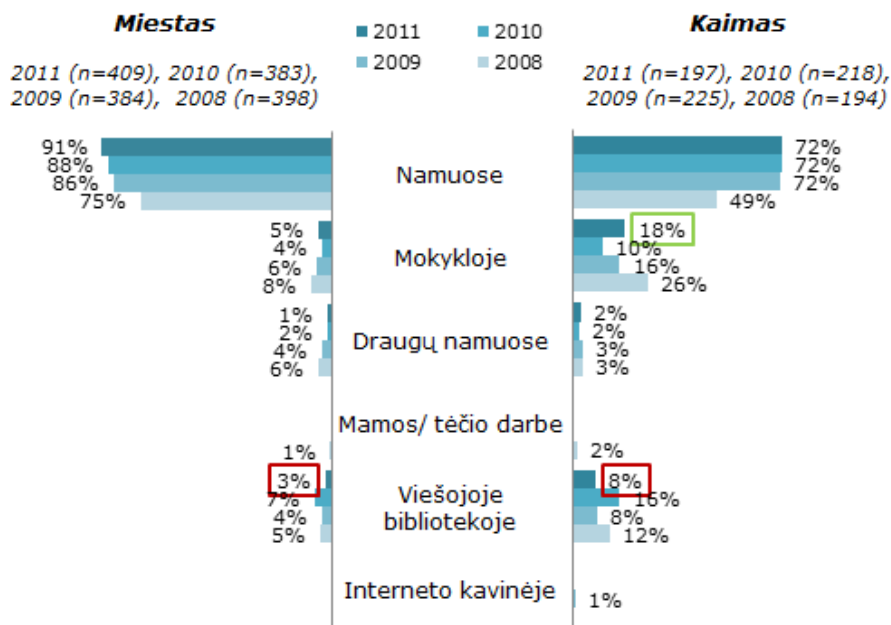
Pastarųjų kelių metų bėgyje jokių reikšmingų pokyčių, apibrėžiant vietas, kuriose kompiuteriais naudojami dažniausiai, nestebima.

Tarp miesto vaikų kiek daugiau yra tokių, kurie pagrindine naudojimosi internetu vieta įvardija namus. Tarp kaimo vaikų daugiau yra pagrindine naudojimosi internetu vieta įvardijančių mokyklą.

Per pastaruosius metus vaikų, pagrindine naudojimosi internetu vieta įvardijančių viešąją biblioteką, sumažėjo tiek

mieste, tiek kaime. Taip pat kaime kiek padaugėjo vaikų, kurie kompiuteriu, prijungtu prie interneto, dažniausiai naudojami mokykloje.

Vieta, kurioje dažniausiai naudojamas kompiuteris, prijungtu prie interneto
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



5.5. Naudojimosi internetu intensyvumas

- Vaikai - itin aktyvūs interneto vartotojai -

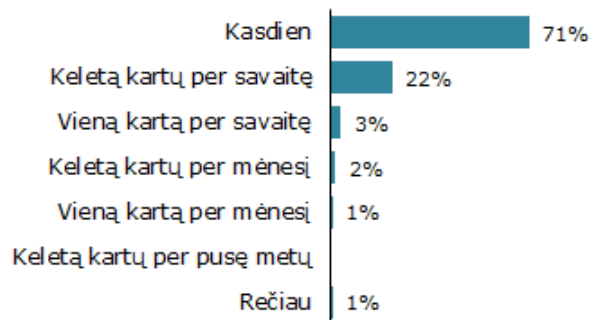
Internetas šiandienos vaikų gyvenime užima labai svarbią vietą. Juo naudojasi visi 12-14 metų amžiaus vaikai ir naudojimas yra pakankamai aktyvus.

Daugelis vaikų (71%) internetu naudojasi kiekvieną dieną. Dar 22% vaikų teigia internetu besinaudojantys bent kartą per savaitę. Tik 7% vaikų internetu naudojasi kartą per savaitę ar rečiau.

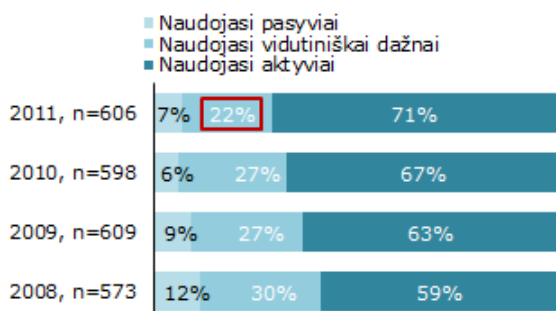
Naudojimosi internetu intensyvumą galima skirstyti į:

- ➔ aktyvų naudojimąsi – kai internetu naudojamas kiekvieną dieną;
- ➔ vidutinį naudojimosi dažnumą – kai internetu naudojamas keletą kartų per savaitę;
- ➔ pasyvų naudojimąsi - kai internetu naudojamas ne dažniau nei kartą per savaitę.

Naudojimosi internetu dažnis
% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie naudojasi kompiuteriu, prijungtu prie interneto, n=606



Naudojimosi internetu intensyvumas
% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie naudojasi kompiuteriu, prijungtu prie interneto



Per pastaruosius metus aktyviai internetu besinaudojančių vaikų dalis dar labiau išaugo. Galima kelti hipotezę, kad šis prieaugis susiformavo vidutiniškai aktyviai internetu besinaudojusiems vaikams internetu pradėjus naudotis dar aktyviau, t.y. kiekvieną dieną. Pasyviai internetu besinaudojančių dalis per pastaruosius metus nekito.

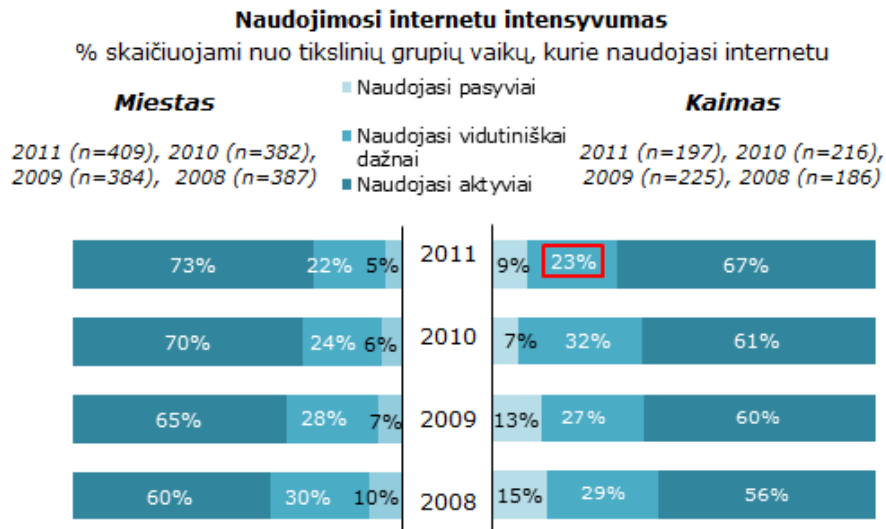
Per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios, t.y. nuo 2008 metų, stebimas nuolatinis ir nuoseklus vaikų naudojimosi internetu intensyvumo didėjimas.

Naudojimosi internetu intensyvumo skirtumo pagal vaikų lytį nestebima.

- Tarp miesto vaikų daugiau aktyvių interneto vartotojų, tačiau vartojimo intensyvumas tarp kaimo vaikų taip pat auga -

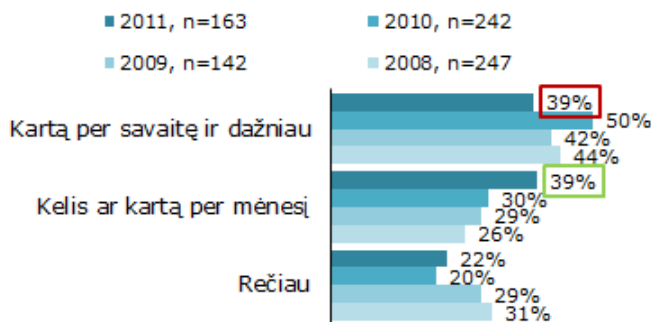
Tarp miesto vaikų aktyvių interneto vartotojų yra kiek daugiau nei tarp kaimo vaikų.

Per pastaruosius metus miesto vaikų naudojimosi internetu intensyvumas nekito, o kaimo vaikai internetu pradėjo naudotis intensyviau.



- Kaimo vaikai internetu bibliotekose naudojami dažniau, tačiau pastaraisiais metais naudojimosi intensyvumas sumažėjo -

Naudojimosi internetu bibliotekoje intensyvumas,
% skaičiuojamas nuo apklaustųjų, kurie naudojami internetu bibliotekoje



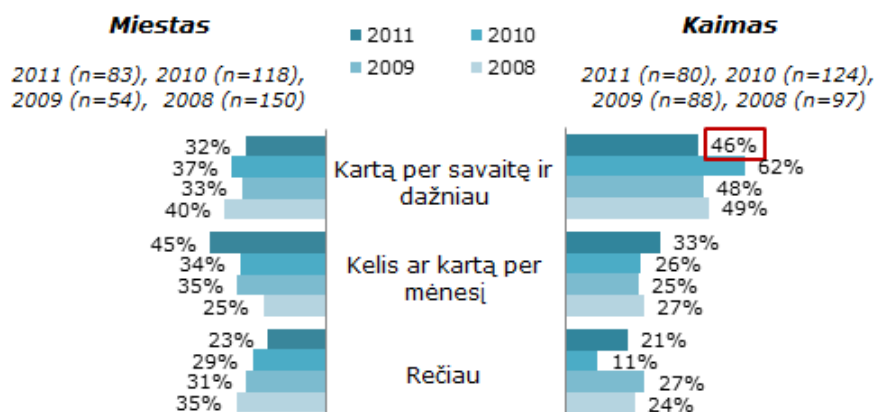
Bibliotekose internetu naudojami rečiau, nei kitose vietose (namuose, mokykloje ar pan.). 39% internetu bibliotekoje besinaudojančių vaikų bibliotekose juo naudojami kartą ar keletą kartų per savaitę. Dar 39% vaikų vieša interneto prieiga viešosiose bibliotekose naudojami bent kartą per mėnesį, o 22% vaikų internetu bibliotekoje naudojami keletą kartų per pusę metų ar rečiau.

Lyginant su situacija 2010 metais, vaikų naudojimosi internetu viešojoje bibliotekoje intensyvumas sumažėjo. Nuoseklus naudojimosi internetu bibliotekoje intensyvumo mažėjimas stebimas ir per pastaruosius 4 metus.

Kaimo vaikai, besinaudojantys internetu viešosiose bibliotekose, šioje vietoje internetu naudojami gerokai dažniau nei miesto vaikai (kartą per savaitę ar dažniau). Tarp miesto vaikų, savo ruožtu, yra daugiau vaikų, kurie naudojami internetu viešosiose bibliotekose ir tai daro kelis ar kartą per mėnesį.

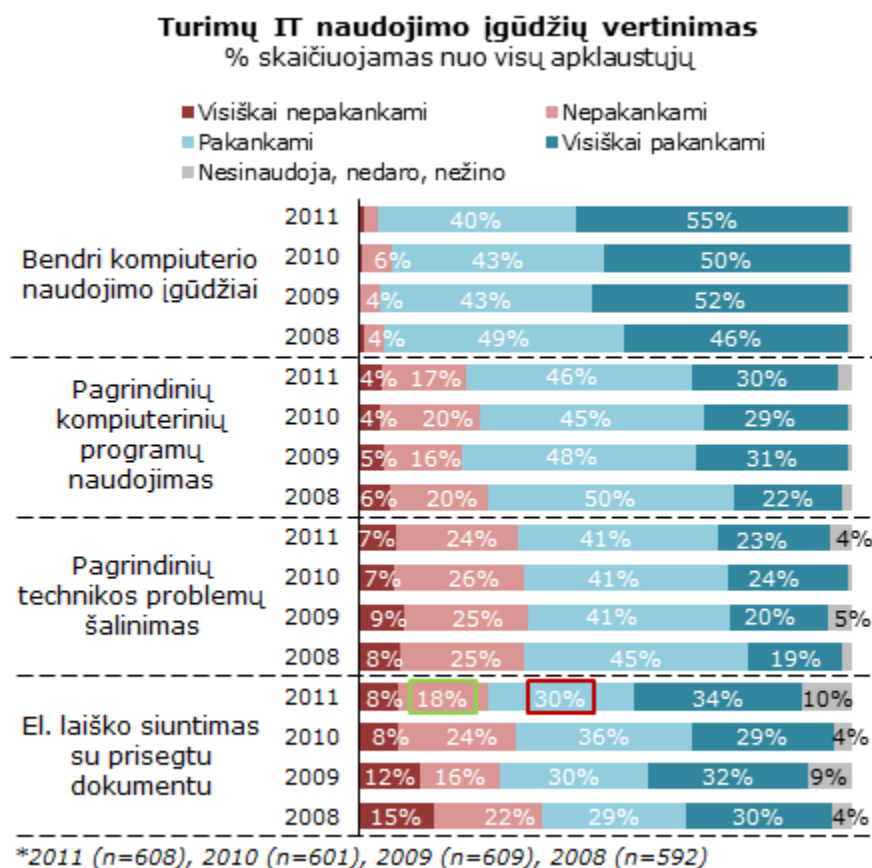
Per pastaruosius metus naudojimosi internetu viešosiose bibliotekose dažnis tarp miesto vaikų reikšmingai nekito, o kaimo vaikai internetu viešosiose bibliotekose pradėjo naudotis rečiau.

Naudojimosi internetu bibliotekoje intensyvumas
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų, kurie naudojami internetu bibliotekoje



5.6. IT naudojimo įgūdžių vertinimas

- Vaikai turi gerus kompiuterinio raštingumo įgūdžius ir jų vertinimas nekinta –



Vaikai turi gerus kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Beveik visi (95%) 12-14 metų amžiaus vaikai teigia, kad jų turimi bendri naudojimosi kompiuteriu įgūdžiai yra pakankami. Trys iš keturių (76%) vaikų taip pat nurodo, kad jie turi pakankamus naudojimosi pagrindinėmis kompiuterinėmis programomis įgūdžius. Daugiau nei pusė apklaustųjų geba šalinti pagrindines technikos problemas bei siųsti laiškus su prisegtų dokumentu (po 64% vaikų). Tiesa, vaikų elektroninio laiško su prisegtuku siuntimo įgūdžiai yra kiek stipresni nei technikos problemų šalinimo įgūdžiai.

Naudojimosi kompiuteriu įgūdžių vertinimas priklauso nuo kelių faktorių: a) net pora metų vyresni vaikai (14 metų) naudojimosi kompiuteriu įgūdžius vertina geriau nei jaunesni (12 metų); b) miesto vaikai savo įgūdžius vertina kiek geriau nei kaimo vaikai; c)

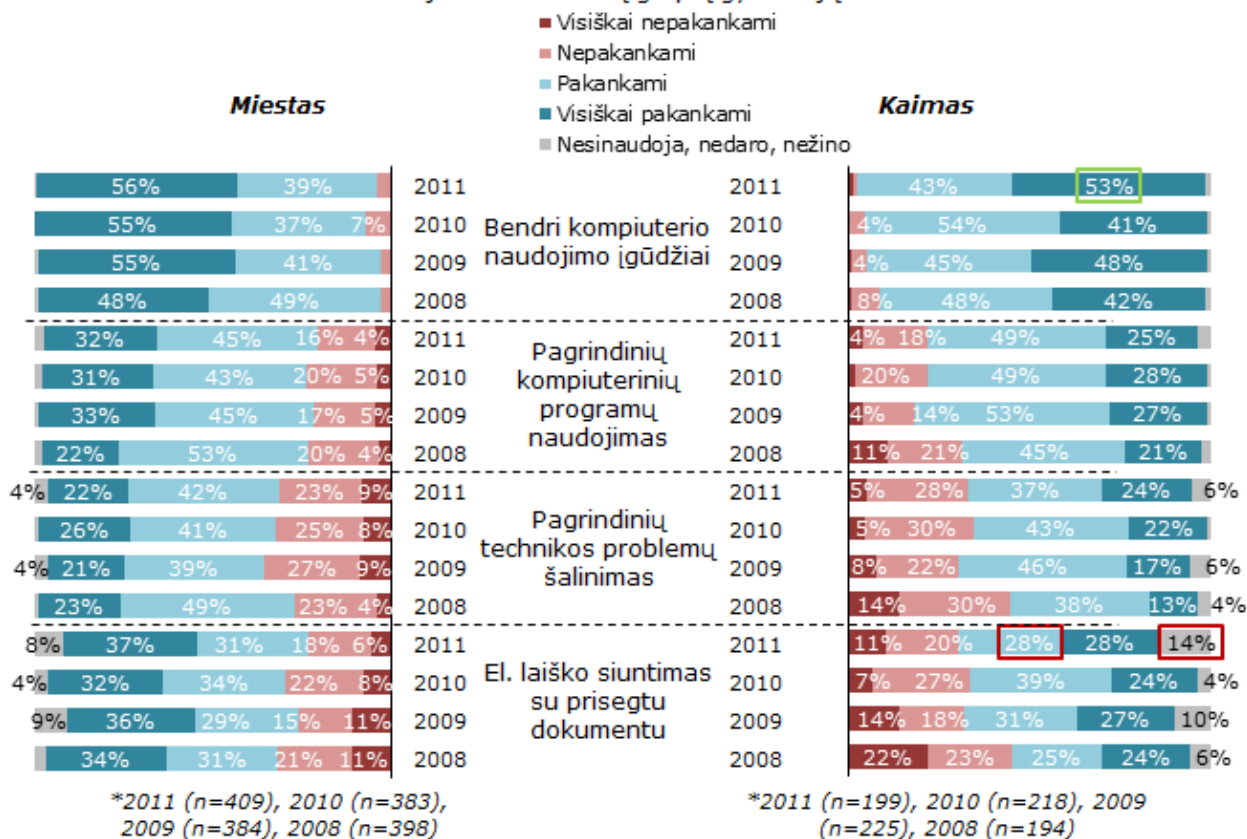
prasčiau naudojimosi kompiuteriais įgūdžius vertina ir tie vaikai, kurie namuose neturi interneto prieigos, nesilanko bibliotekose ir internetu apskritai naudojasi gerokai rečiau, nei jų bendraamžiai.

Vertinant tai, kaip kito vaikų naudojimosi kompiuteriais įgūdžių vertinimas Projekto įgyvendinimo eigoje, pastebima, kad reikšmingų pokyčių (nei pozityvių, nei negatyvių) neįvyko. Stebimi vaikų įgūdžių vertinimo skirtumai galėtų būti vertinami labiau kaip atsitiktiniai svyravimai nei gryniosios besikeičiančių įgūdžių vertinimo tendencijos. Bet kuriuo atveju, pastebima, kad per pastaruosius metus kiek pagerėjo vaikų elektroninio laiško su prisegtuku siuntimo įgūdžių vertinimas.

Miesto ir kaimo vaikų naudojimosi kompiuteriais įgūdžių vertinimas iš esmės nesiskiria: panaši dalis tiek mieste, tiek kaime pakankamai vertina bendruosius naudojimosi kompiuteriais, programomis įgūdžius bei technikos problemų šalinimo įgūdžius. Pastebima tik, kad miesto vaikai kiek geriau nei kaimo vaikai vertina elektroninio laiško su prisegtuku siuntimo įgūdžius.

Per pastaruosius metus reikšmingų naudojimosi kompiuteriais įgūdžių vertinimo pokyčių neįvyko nei mieste, nei kaime.

Turimų IT naudojimo įgūdžių vertinimas
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių gyventojų



5.7. Naudojimosi interneto ištekliais įgūdžių vertinimas

- Vaikai turi gerus naudojimosi internetu įgūdžius; jų vertinimas nekinta –

Renkant informaciją apie tai, ar vaikai moka naudotis internetu ir ar pakankami jų naudojimosi įvairiomis interneto galimybėmis įgūdžiai, vaikai buvo paprašyti nurodyti, kaip jie vertina naudojimosi internetu bendraisiais tikslais įgūdžius, gebėjimą naudotis interneto paieškos sistemomis, duomenų bazėmis, bylų apsikeitimo programomis, internetu bendrauti (telefoninių pokalbių metu ar dalyvaujant diskusijų svetainėse), kurti svetainę ir pan.

Iš esmės, kaip ir ankstesniais metais, galima konstatuoti, kad vaikai mano mokantys naudotis internetu ir turintys tam pakankamai įgūdžių. Geriausiai, be abejo, vaikai vertina bendruosius naudojimosi internetu įgūdžius (88%) bei gebėjimus naudotis interneto paieškos sistemomis (Google, Yahoo ir pan.) (95%). Dauguma (79%) vaikų taip pat mano, kad galėtų pagelbėti, pamokyti, patarti ir kitam žmogui apie tai, kaip reikia naudotis internetu. Trys ketvirtadaliai vaikų teigia turintys pakankamus naudojimosi bylų apsikeitimo programomis bei internetinėmis duomenų bazėmis įgūdžius, tačiau kiek prasčiau vaikai vertina savo gebėjimus internetą naudoti telefoniniams pokalbiams ar dalyvauti pokalbiuose, forumuose (tai, iš dalies, galėjo lemti ir tai, kad šiais metais kiek mažiau vaikų nurodė naudojantys internetą šiais tikslais).

Prasčiausiai vaikai vertina interneto svetainės kūrimo įgūdžius. Šiuos įgūdžius pakankamai laiko tik 26% vaikų.

Naudojimosi interneto ištekliais įgūdžių vertinimas, analogiškai kaip ir vertinant naudojimosi kompiuteriais įgūdžius, priklauso nuo kelių faktorių:

- vaikų amžiaus: net ir poros metų skirtumas 12-14 metų amplitudėje lemia įgūdžių vertinimo skirtumus. Vyresni vaikai savo įgūdžius linkę vertinti kiek geriau;
- galimybės naudotis internetu namuose: vaikai, turintys galimybę internetu naudotis namuose, savo įgūdžius vertina geriau nei tokios galimybės neturintieji;

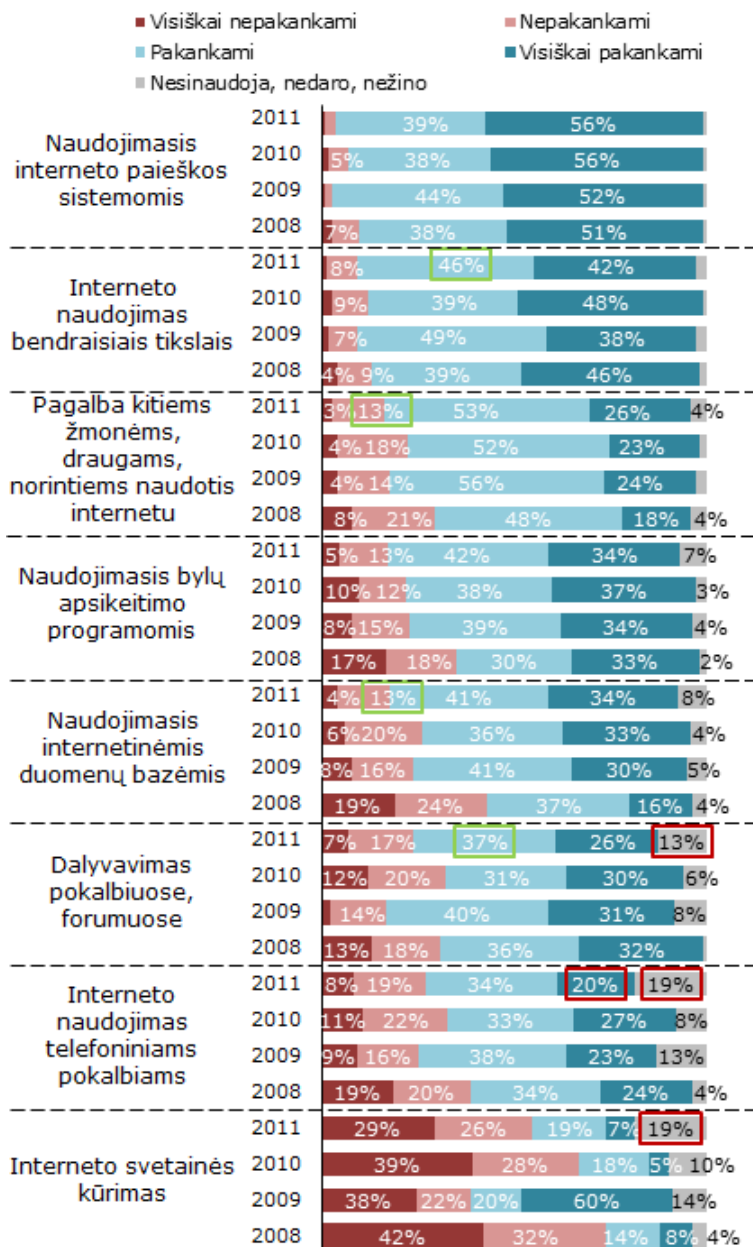
- c) naudojimosi internetu intensyvumo: dažniau internetu besinaudojantys vaikai naudojimosi internetu įgūdžius dažniau linkę vertinti kaip pakankamus, nei vaikai, kurie internetu naudojasi rečiau arba retai.

Lyginant vaikų naudojimosi internetu įgūdžių vertinimą Projekto įgyvendinimo metu, pastebima, kad esminių gebėjimo naudotis internetu pokyčių tarp 12-14 metų amžiaus vaikų neįvyko. Tačiau per pastaruosius metus kiek daugiau vaikų pakankamai įgūdžiais pradėjo laikyti gebėjimą internetu naudotis bendraisiais tikslais, gebėjimą padėti kitiems žmonėms, norintiems naudotis internetu, gebėjimą naudotis internetinėmis duomenų bazėmis. Tuo tarpu, kiek mažiau vaikų nurodo teigiamai vertinantys savo įgūdžius naudojant internetą pokalbiams telefonu, dalyvavimui forumuose ar pokalbių svetainėse, kuriant interneto svetaines.

Labai didelių naudojimosi internetu įgūdžių skirtumų tarp miesto ir kaimo vaikų nėra. Tiek vieni, tiek kiti yra tikrai pakankamai gerai įgudę interneto vartotojai. Stebimi tik nedideli ir neesminiai skirtumai, kuomet miesto vaikai kiek geriau, nei augantieji kaime vertina savo gebėjimus naudotis internetu bendraisiais tikslais, naudotis bylų apsikeitimo programomis ar dalyvauti pokalbiuose internetinėse svetainėse, forumuose.

Per pastaruosius metus, vėlgi, nei mieste, nei kaime esminių naudojimosi internetu įgūdžių vertinimo skirtumų neatsirado. Tik kiek daugiau miesto vaikų pakankamai vertina naudojimosi bylų apsikeitimo programomis ir internetinėmis duomenų bazėmis įgūdžius, o kaimo vaikai šiek tiek geriau vertina gebėjimą padėti internetu naudotis to nemokantiems žmonėms bei gebėjimą naudotis internetinėmis duomenų bazėmis.

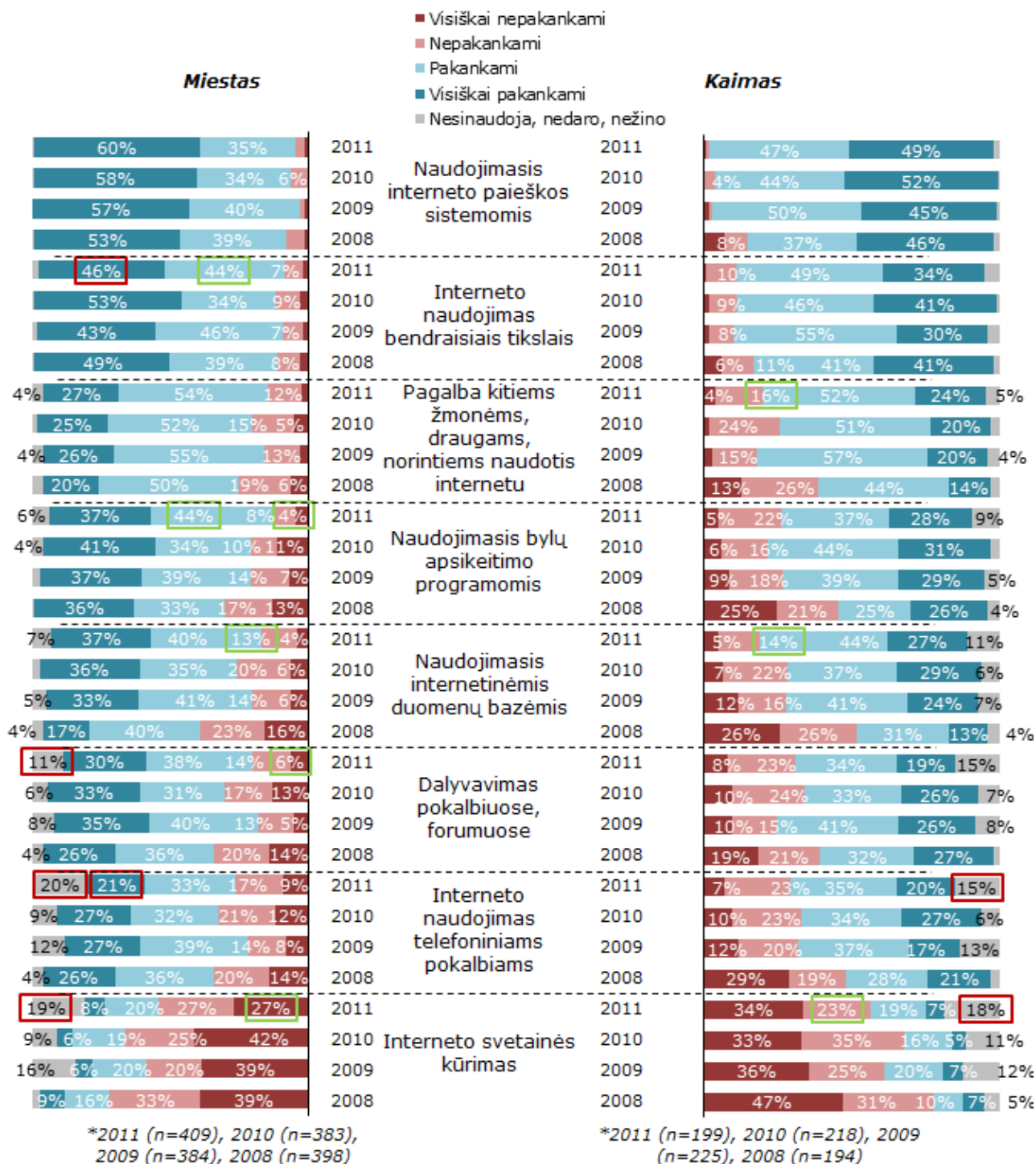
Naudojimo interneto ištekliais įgūdžių vertinimas % skaičiuojamas nuo visų apklaustųjų



*2011 (n=608), 2010 (n=601), 2009 (n=609), 2008 (n=592)

Naudojimosi interneto išteklių įgūdžių vertinimas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių gyventojų



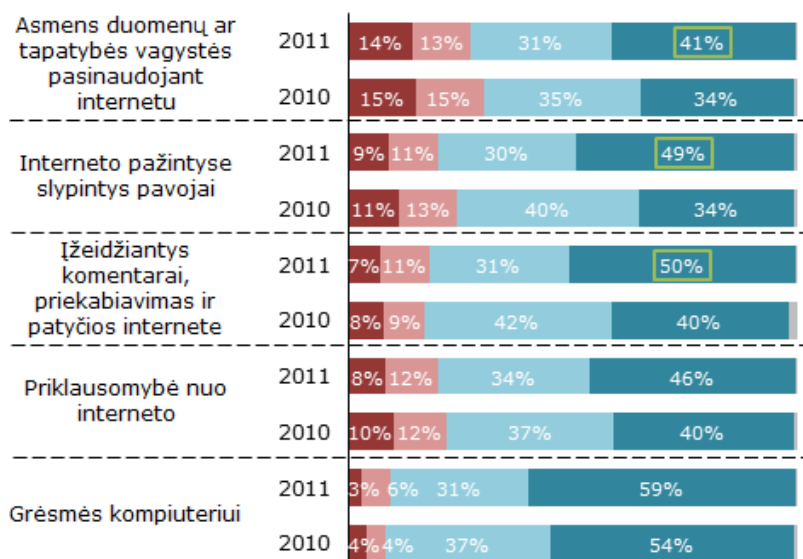
5.8. Saugaus naudojimosi internetu žinios ir įgūdžiai

2010 ir 2011 metų projekto „Bibliotekos pažangai“ poveikio vertinimo vaikų tyrimų metu taip pat buvo renkama informacija ir apie tai, ar vaikai žino apie grėsmes, kurios gali kilti naudojantis internetu, ar yra su jomis susidūrę ir kaip vertintų savo žinias, siekiant šių grėsmių išvengti.

Daugiausiai vaikų mano žinantys apie naudojimosi internetu keliamą grėsmę kompiuterio saugumui (įvairūs virusai ir pan.): apie tai daugiau ar mažiau mano žinantys 90% vaikų. Apie pavojus, slypinčius interneto pažintyse, apie galimus įžeidžiančius komentarus, priekabiavimus ir patyčias internete bei

Žinios apie interneto pavojus
% skaičiuojamas nuo visų apklaustų vaikų

■ Nieko nežinau ■ Greičiau nežinau, nei žinau
■ Greičiau žinau, nei nežinau ■ Žinau pakankamai
■ Nenurodė



2011 (n=608), 2010 (n=601)

Nors iš esmės dauguma tiek miesto, tiek kaimo vaikų yra informuoti apie su naudojimusi internetu susijusius pavojus, miesto vaikų žinios apie šiuos pavojus yra kiek geresnės: kiek daugiau miesto vaikų žino apie asmens duomenų ar tapatybės vagystės pavojus, apie pavojus, slypinčius interneto pažintyse bei apie įžeidžiančių komentarų, priekabiavimų bei patyčių tikimybę naudojantis internetu.

Per pastaruosius metus visi vaikai (ir miesto, ir kaimo) pagerino savo žinias apie grėsmes, siejamas su internetinėmis pažintimis ir įžeidžiamo pobūdžio bendravimu.

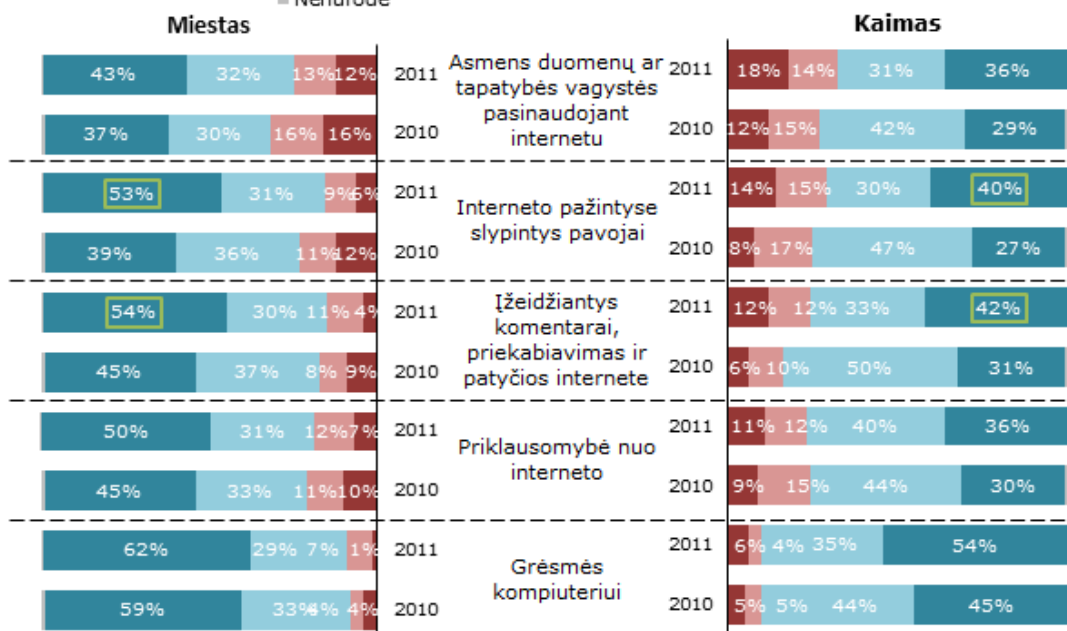
priklausomybę nuo interneto žino apie 80% vaikų. Sąlyginai kiek mažiau (72%) vaikų žino apie asmens duomenų ar tapatybės vagystės galimybę naudojantis internetu.

Vaikų informuotumas apie naudojimosi internetu keliamus pavojus priklauso nuo jų amžiaus, interneto prieigos namie turėjimo/ neturėjimo, naudojimosi internetu intensyvumo. Taip pat pastebima, kad bibliotekose besilankančių vaikų žinios apie interneto keliamus pavojus yra kiek geresnės.

Per pastaruosius metus vaikų žinios apie interneto keliamus pavojus buvo kiek pagerintos: daugiau vaikų nurodo, kad žino pakankamai apie asmens duomenų ar tapatybės vagystės pavojų, apie pavojus, slypinčius interneto pažintyse, apie galimus įžeidžiančius komentarus, priekabiavimus ir patyčias.

Žinios apie interneto pavojus
% skaičiuojamas nuo tikslinių grupių vaikų

■ Nieko nežinau ■ Greičiau nežinau, nei žinau
■ Greičiau žinau, nei nežinau ■ Žinau pakankamai
■ Nenurodė



*2011 (n=409), 2010 (n=383)

*2011 (n=199), 2010 (n=218)

Apie pavojus, su kuriais galima susidurti naudojantis internetu, vaikai dažniausiai sužino iš artimosios aplinkos žmonių: draugų, bendraklasių (51%), mokytojų (51%) ar šeimos narių (47%). Kas trečias vaikas apie interneto grėsmes sužino iš interneto (34%) arba informatikos mokytojo (35%). 27% vaikų apie interneto pavojus teigia sužinoję iš žiniasklaidos: žurnalų, laikraščių ar televizijos. Iš bibliotekos darbuotojų apie interneto grėsmes teigia sužinoję 9% vaikų, o iš knygų - 3% vaikų.

Du apklausti vaikai nurodė lankęsi specialioje paskaitoje/ renginyje apie interneto grėsmes.

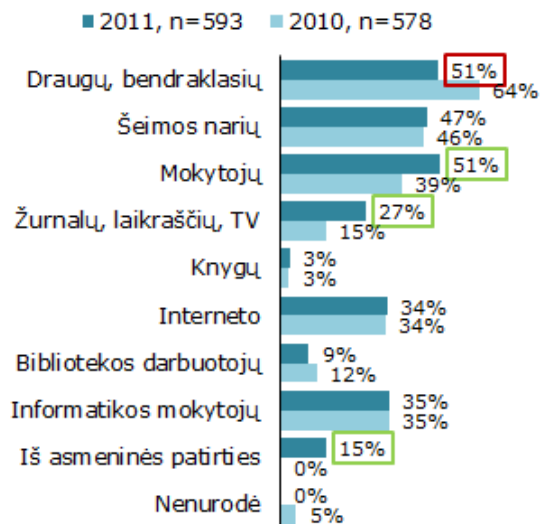
Informacijos apie interneto grėsmes gavimas labiausiai susijęs su tuo, kur vaikas turi galimybę naudotis ir naudojami internetu: turintieji interneto prieigą mokykloje apie interneto grėsmes kiek dažniau teigia sužinoję iš mokytojų; turintieji interneto prieigą namuose kiek dažniau tokią informaciją gavo iš šeimos narių; neturintys interneto prieigos namuose ir besinaudojantys vieša interneto prieiga bibliotekose informaciją apie su naudojimosi internetu susijusias grėsmes dažniau gavo iš bibliotekos darbuotojų.

Stebint vaikų informavimo apie interneto grėsmes šaltinių kaitą per pastaruosius metus, pastebima, kad: 1) išaugo susijusios informacijos srautas iš išorinių informacijos šaltinių: mokytojų ir žiniasklaidos; 2) augant vaikų naudojimosi internetu patirčiai vis daugiau vaikų apie interneto grėsmes sužino patys, susidurdami su jomis tiesiogiai besinaudojant internetu.

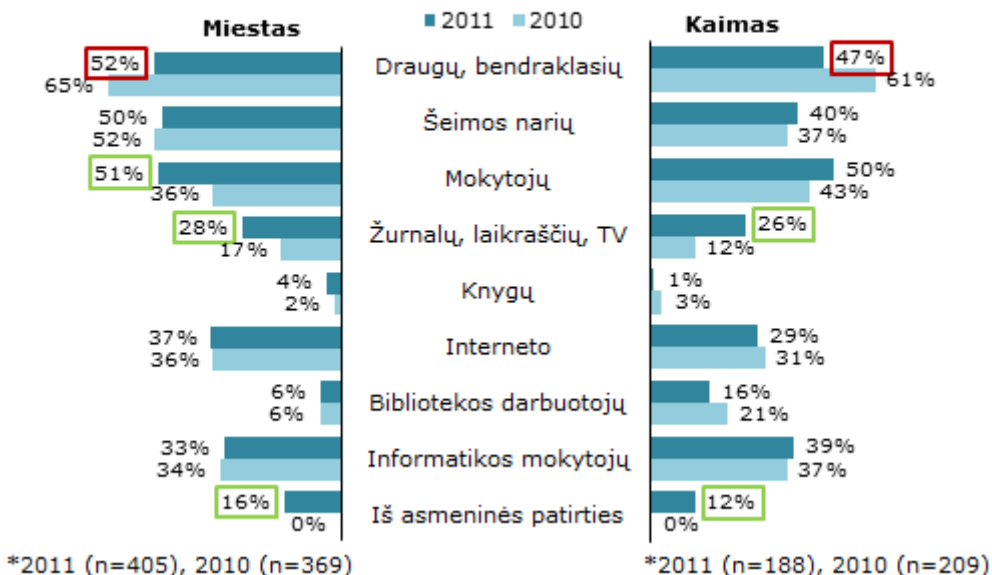
Informacijos apie interneto grėsmes šaltiniai iš esmės yra tokie patys tiek miesto, tiek kaimo vaikams. Tačiau yra ir nedidelių skirtumų: miesto vaikai informaciją apie interneto grėsmes kiek dažniau gauna iš šeimos narių ir interneto, kaimo vaikai – iš bibliotekos darbuotojų ir informatikos mokytojų.

Per pastaruosius metus tiek kaime, tiek mieste sustiprėjo mokytojų, žiniasklaidos šaltinių įtaka informuojant vaikus apie su naudojimosi internetu susijusias pavojus. Taip pat ir miesto, ir kaimo vaikai vis dažniau apie interneto grėsmes sužino iš asmeninės patirties.

Žinių apie interneto pavojus šaltiniai
% skaičiuojami nuo visų, ką nors žinančių apie pavojus



Žinių apie interneto pavojus šaltiniai
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų, ką nors žinančių apie interneto pavojus



Dažniausiai ir daugiausiai vaikų teigia susidūrę su interneto grėsmėmis kompiuteriui: kas ketvirtas (26%) vaikas su virusais nurodo susidūręs 1 kartą, kas trečias (33%) – daugiau nei 1 kartą.

Kas penktas vaikas (21%) teigia susidūręs su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimais ar patyčiomis internete; 14% vaikų jaučia priklausomybę nuo interneto; su asmens duomenų ar tapatybės vagyste susidūrė 8% vaikų, o nukentėję nuo interneto pažinčių teigia 6% vaikų.

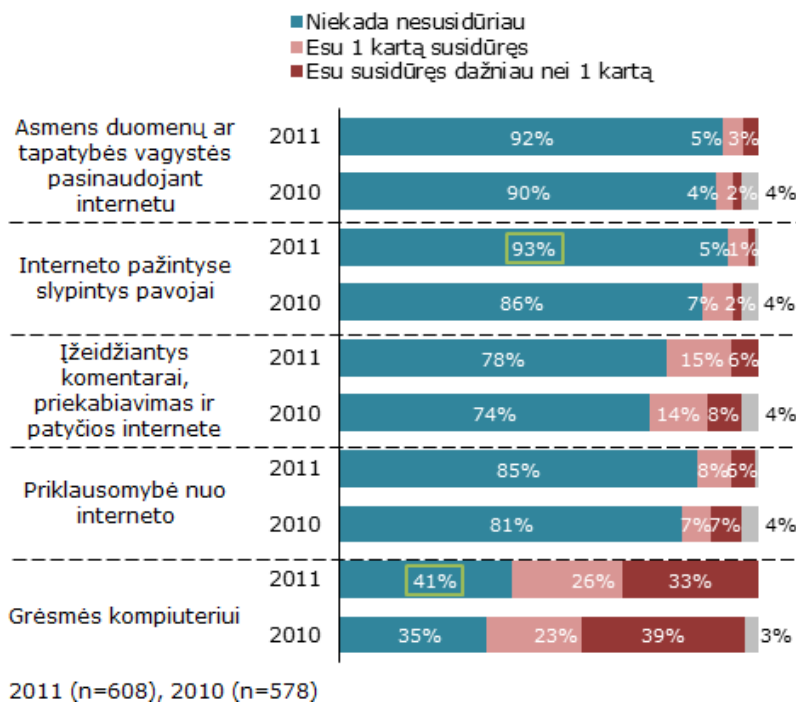
Su interneto pavojais kiek dažniau susiduriantys nurodo dažnai (kasdien) internetu besinaudojantys vaikai, vaikai, turintys interneto prieigą namuose. Jaučiantys priklausomybę nuo interneto dažniau nurodo vaikinai.

Pastebima, kad pastaraisiais metais vaikų, susiduriančių su grėsmėmis kompiuteriui ar interneto pažintyse slypinčiais pavojais, sumažėjo.

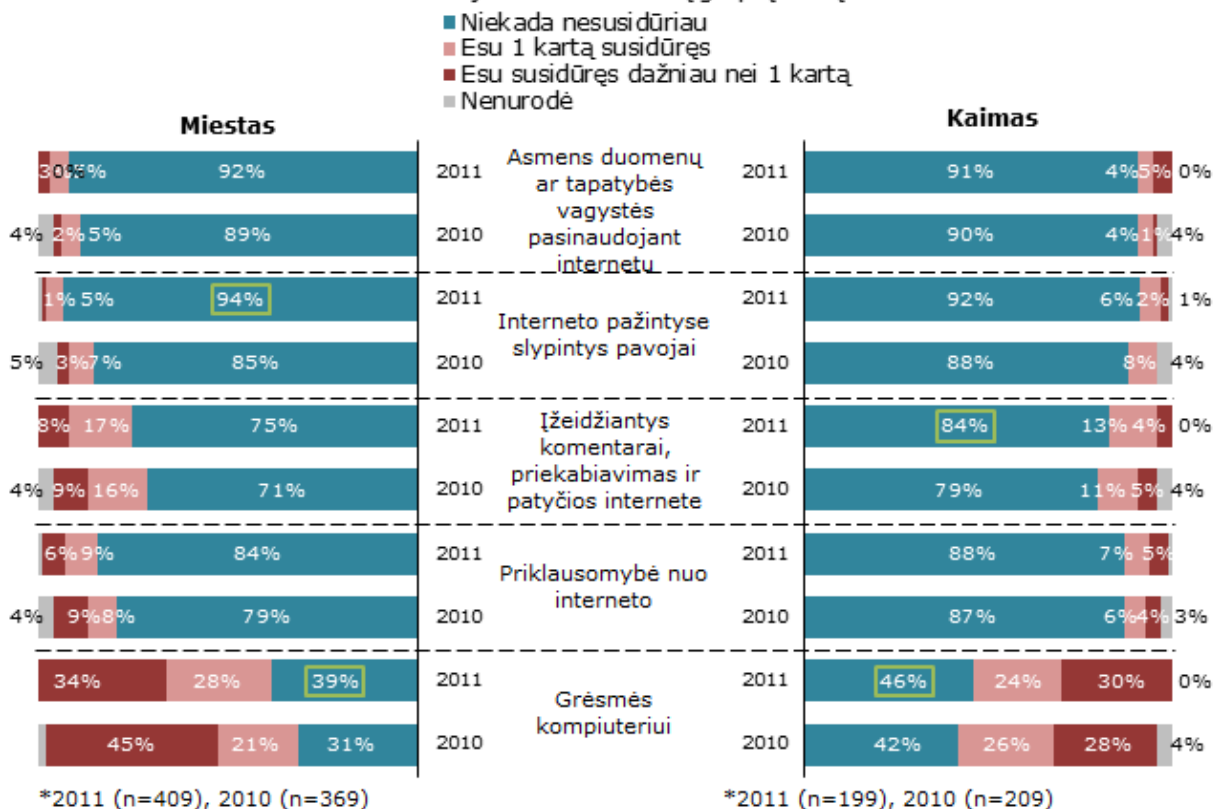
Interneto pavojai ir jų dažnis, su kuriais susiduria miesto ir kaimo vaikai, yra tie patys. Pastebima tik, kad miesto vaikai kiek dažniau nurodo susiduriantys su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimu bei grėsmėmis kompiuteriui nei kaimo vaikai.

Per pastaruosius metus miesto vaikai rečiau susiduria su interneto pažintyse slypinčiais pavojais, o kaimo vaikai – su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimais.

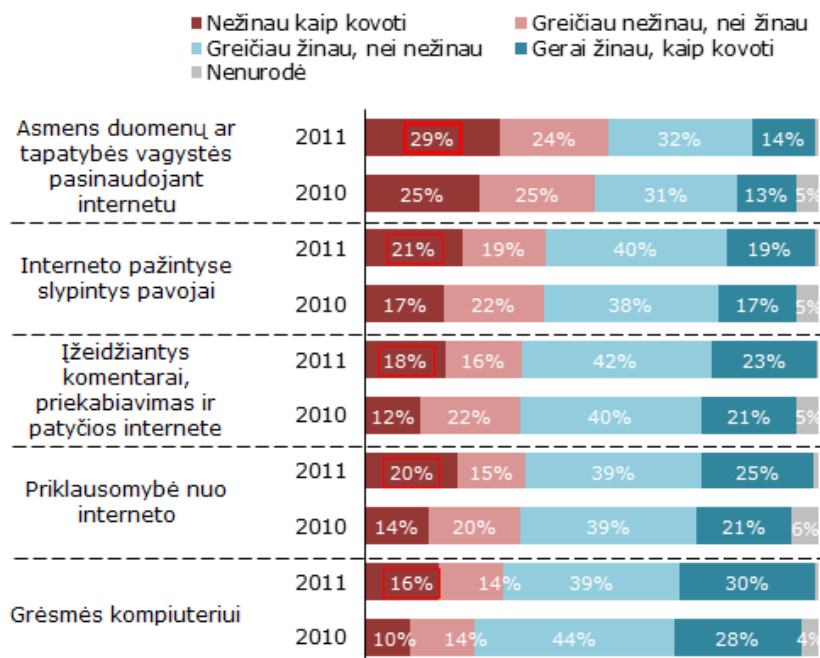
Susidūrimo su interneto pavojais patirtis
% skaičiuojamas nuo visų apklaustų vaikų



Susidūrimo su interneto pavojais patirtis
% skaičiuojamas nuo tikslinių grupių vaikų



Igūdžiai kovoti su interneto grėsmėmis
% skaičiuojamas nuo visų apklaustų vaikų



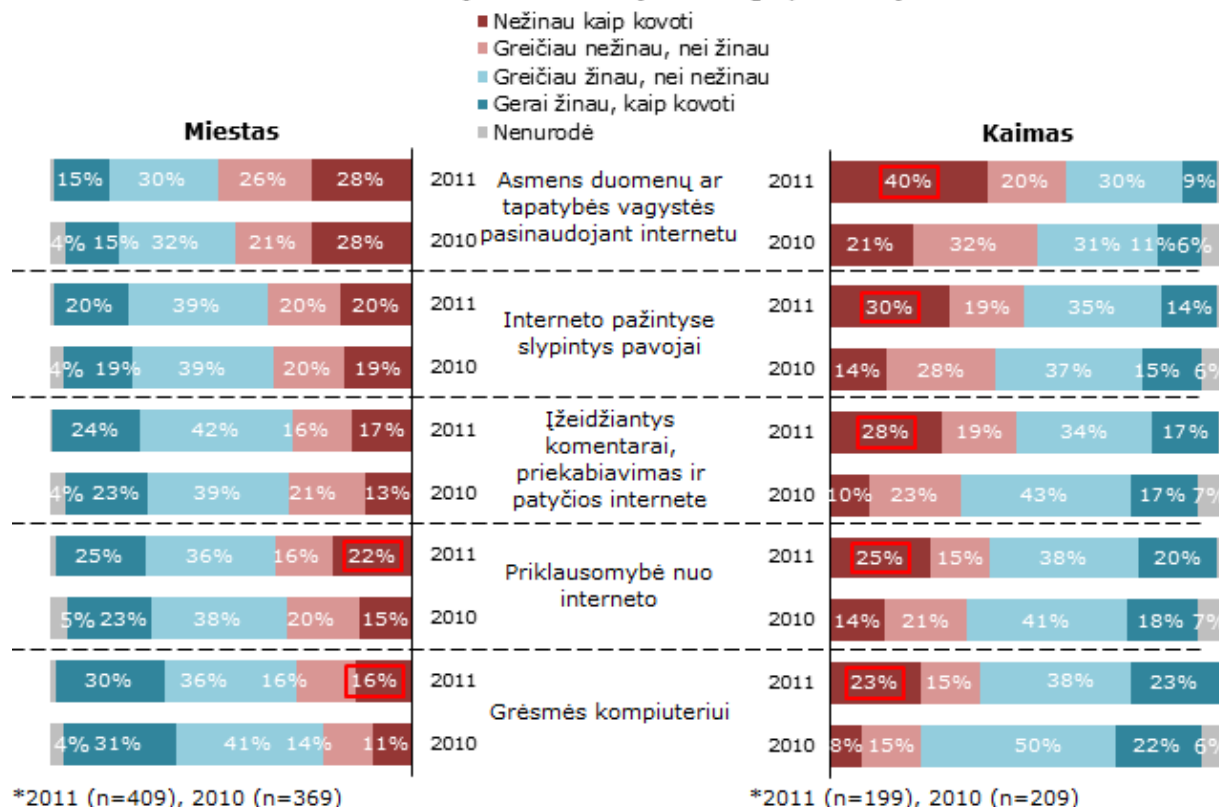
2011 (n=608), 2010 (n=578)

Geriausiai vaikai, jų pačių vertinimu, žino kaip apsisaugoti nuo įvairių kompiuterių puolančių virusų (daugiau ar mažiau tai žinoma 69% vaikų). Panaši dalis vaikų mano žinantys kaip kovoti su įžeidžiančiais komentarais, priekabiavimais internete ar kaip atsikratyti priklausomybės nuo interneto (atitinkamai 65% ir 64%). Kiek daugiau nei pusė (59%) vaikų žinotų, kaip išvengti pavojų, siejamų su pažintimis internete, na o mažiausiai vaikų - 46% - mano turintys pakankamai žinių ir galimybių apsisaugoti nuo asmens duomenų ar tapatybės vagystės internete.

Daugiau žinių apie galimybes kovoti su interneto grėsmėmis dažniau mano turintys vyresni vaikai (14 metų), turintys namie interneto prieigą ir dažniau besinaudojantys internetu. Pastebima, kad vaikai, besilankantys bibliotekose, taip pat dažniau nurodo žinantys kaip kovoti su grėsmėmis.

Pastaraisiais metais stebima gebėjimų kovoti su interneto grėsmėmis vertinimo pokyčių tendencija: vis daugiau vaikų mano neturintys žinių ir galimybių kovoti su interneto grėsmėmis. Kiek ryškiau ši tendencija pasireiškia tarp kaimo vaikų. Miesto vaikai visais atvejais geriau vertina savo žinias apie tai, kaip kovoti su interneto grėsmėmis.

Igūdžiai kovoti su interneto grėsmėmis
% skaičiuojamas nuo visų tikslinės grupės vaikų



*2011 (n=409), 2010 (n=369)

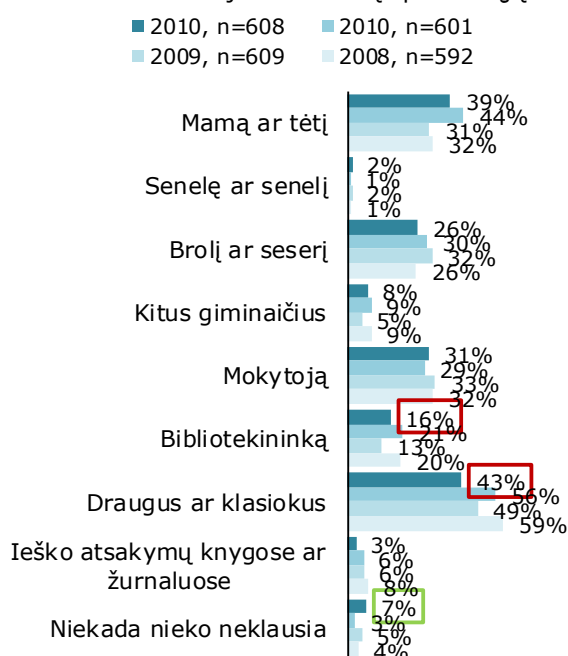
*2011 (n=199), 2010 (n=209)

5.9. Kreipimasis pagalbos dėl naudojimosi kompiuteriu ar internetu

- Iškilus klausimams dėl naudojimosi kompiuteriu ar internetu, vaikai dažniau kreipiasi į artimuosius, nei į mokytojus ar bibliotekininkus -

Į ką kreipiamasi pagalbos, jei kyla klausimų dėl naudojimosi kompiuteriu ar internetu?

% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų



Dažniausiai, susidūrę su sunkumais besinaudojant kompiuteriu ar internetu, vaikai pagalbos kreipiasi į draugus (43%) ar tėvus (39%). Trečdalis apklaustųjų tokiais atvejais kreipiasi į mokytoją (31%).

Į bibliotekininką pagalbos kreipiasi 16% vaikų. Tačiau tarp vaikų, kurie internetu naudojasi bibliotekoje, į bibliotekos darbuotoją besikreipusių yra gerokai daugiau – 44%.

Ieškant atsakymų, susijusių su naudojimosi kompiuteriu ar internetu kreiptis į senelius, kitus giminaičius arba naudotis knygomis nėra taip populiaru.

Jei suskirstytume minėtoje situacijoje galinčius pagalbėti asmenis į artimosios aplinkos ir išorinės aplinkos žmones, pamatytume, jog į artimuosius pagalbos apie tai, kaip naudotis kompiuteriu ar internetu, vaikai paprastai kreipiasi gerokai dažniau (atitinkamai 82% ir 38%)².

Tarp „kitų“ asmenų, į kuriuos kreipiamasi iškilus klausimams dėl naudojimosi kompiuteriu ar internetu, vaikai paminėjo kompiuterių specialistus, pažįstamus, tėvų draugus. Be to, atsakymų į minėtus klausimus ieškoma ir internete.

Analizuojant vaikų pagalbos dėl naudojimosi kompiuteriais ar internetu kreipimosi tendencijas pagal įvairias jų charakteristikas, pastebima: 1) merginos pagalbos dažniau linkusios kreiptis į tėvus ar mokytojus, 2) jaunesni vaikai (12 metų) pagalbos dažniau kreipiasi į artimuosius (tėvus, brolius, seseris), vyresni – į draugus, 3) turintieji galimybę internetu naudotis mokykloje pagalbos dažniau kreipiasi į mokytojus, bibliotekininkus; turintieji interneto prieigą namuose – į tėvus, seseris, brolius arba apskritai į nieką nesikreipia, 4) neturintieji interneto prieigos namuose, besinaudojantys vieša interneto prieiga bibliotekose ir internetu besinaudojantys rečiau nei bendraamžiai, pagalbos dažniau kreipiasi į bibliotekininkus.

Lyginant su pernai metais, šiemet vaikai kiek rečiau teigia pagalbos kreipęsi į draugus ar klasiokus bei į bibliotekininkus. Tai, kad vis mažiau vaikų pagalbos kreipiasi į bibliotekininkus, lemia sumažėjęs vaikų naudojimas vieša interneto prieiga bibliotekose. Reikšmingų pokyčių, kurie nurodytų besikeičiančias vaikų praktikas, ieškant pagalbos naudojantis kompiuteriais ar internetu, nestebima.

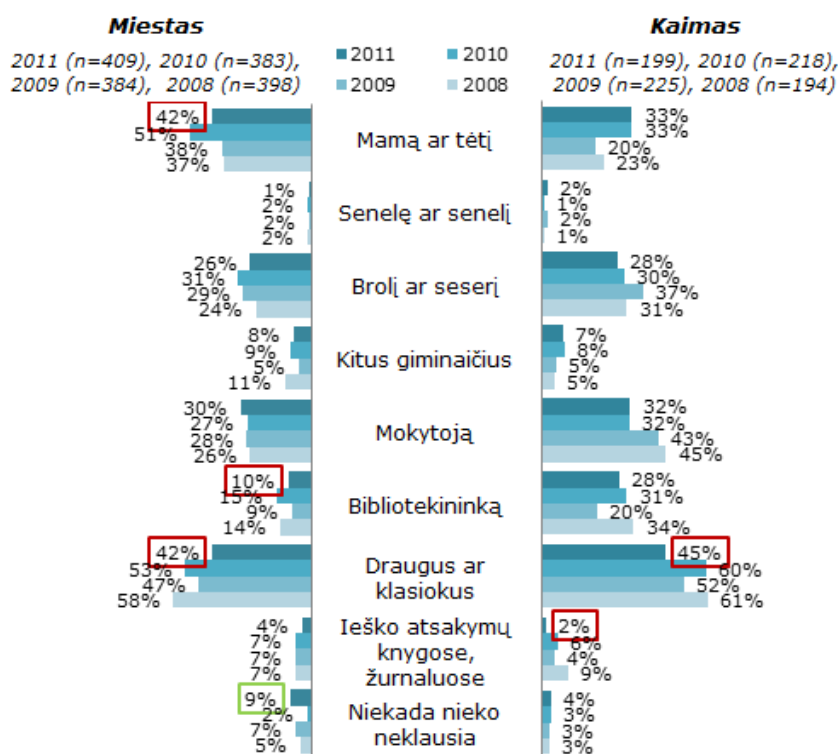
Mieste gyvenantys vaikai dažniau, nei kaimo vaikai su naudojimosi kompiuteriu ar internetu susijusiais klausimais kreipiasi į tėvus arba nesikreipia į nieką. Tai rodo, jog mieste ne tik vaikai, bet ir suaugusieji turi geresnes kompiuterinio ir internetinio raštingumo žinias. Kaime gyvenantys vaikai, tuo tarpu, dažniau vieša interneto prieiga naudojami bibliotekose ir todėl gerokai dažniau pagalbos kreipiasi į bibliotekininkus.

Pastaraisiais metais miesto vaikai rečiau pagalbos dėl naudojimosi kompiuteriais ar internetu kreipėsi į tėvus, draugus ir bibliotekininkus; kaimo vaikai kiek rečiau tarėsi su draugais ar ieškojo atsakymų knygoje, žurnaluose.

² Jei kreipiamasi į bent vieną iš šių asmenų - mama ar tėtį, brolių ar seserį, senelius, kitus giminaičius ar draugus – fiksuojamas kreipimasis į artimosios aplinkos žmones. Jei kreipiamasi į mokytojus ar bibliotekininkus – fiksuojamas kreipimasis į išorinės aplinkos žmones.

Į ką kreipiamasi pagalbos, jei kyla klausimų dėl naudojimosi kompiuteriu ar internetu?

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



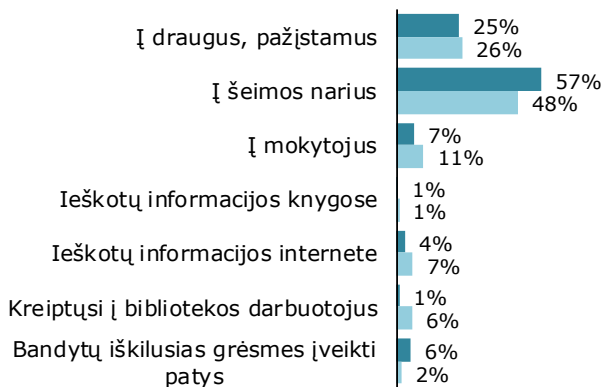
Jei reikėtų pagalbos susidūrus su interneto pavojais³, dauguma (53%) vaikų kreiptųsi į šeimos narius, o 25% vaikų – į draugus, pažįstamus. Tik 8% vaikų mano tokiu atveju pagalbos ieškosiantys pas mokytojus, 3% - pas bibliotekininkus.

Turintieji galimybę internetu naudotis namuose pagalbos dažniau kreiptųsi į šeimos narius arba ieškotų patys internete, o neturintieji interneto namuose, besinaudojantys juo bibliotekoje ar mokykloje – dažniau kreiptųsi į mokytojus ar bibliotekininkus.

Į ką kreiptųsi pagalbos, susidurę su interneto pavojais

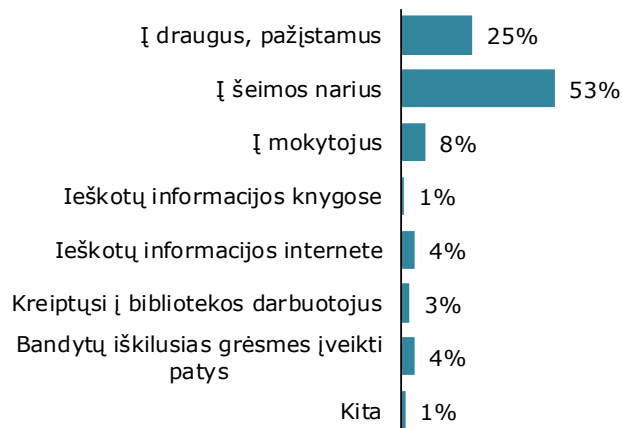
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų

■ Miestas, n=403 ■ Kaimas, n=198



Į ką kreiptųsi pagalbos, susidurę su interneto pavojais?

% skaičiuojami nuo visų apklaustų vaikų, n=608



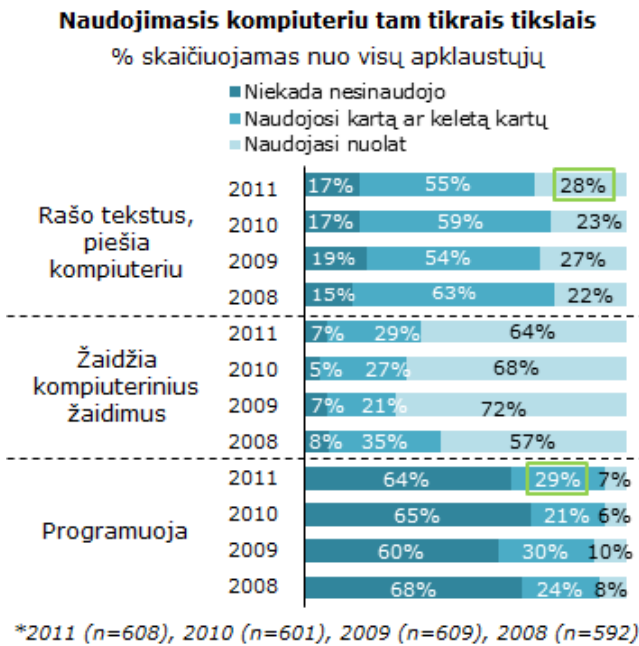
Skirtumo tarp miesto ir kaimo vaikų elgesio, ieškant pagalbos susidūrus su interneto grėsmėmis, nestebima.

³ Duomenų palyginimas su 2010 metais nepateikiamas dėl pasikeitusio klausimo tipo: 2011 metais šis klausimas yra single answer tipo, 2010 metais buvo – multiple answer tipo. Esant tokiems pokyčiams duomenų lyginimas nėra korektiškas.

6. Naudojimosi kompiuteriu ir internetu tikslai

6.1. Naudojimosi kompiuteriu tikslai ir vietos

- Kompiuteris vaikams – žaidimų priemonė -



Daugiausiai vaikų (93%) naudodami kompiuterį žaidžia kompiuterinius žaidimus. Net 64% vaikų kompiuterinius žaidimus žaidžia nuolat.

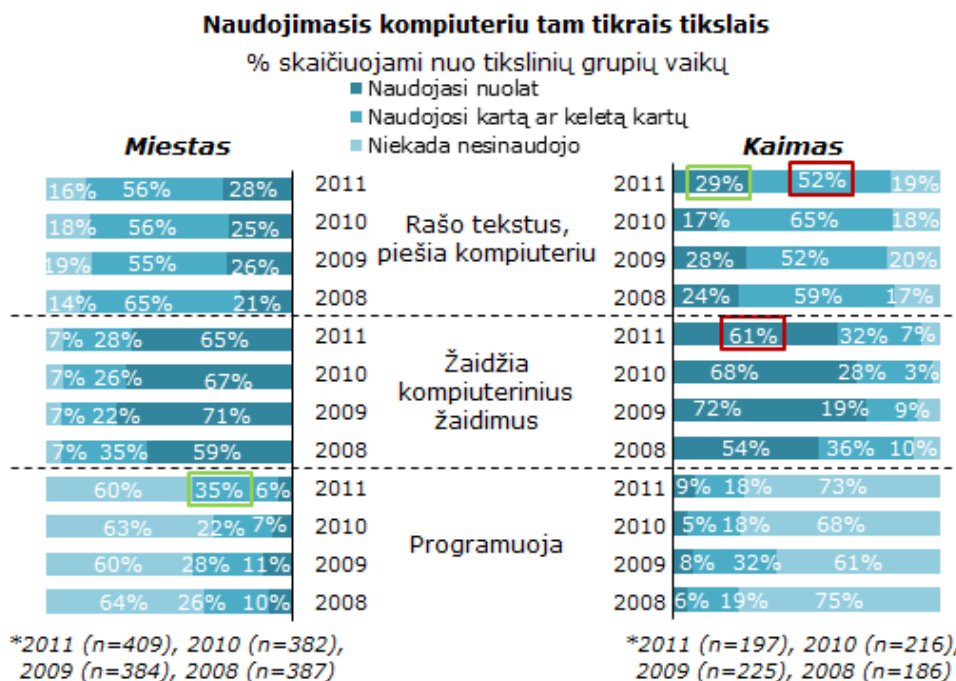
Kompiuterio pagalba tekstus rašo bei piešia taip pat nemaža apklaustųjų dalis (83%), tačiau ši veikla yra labiau atsitiktinė, atliekama esant reikalui (nuolat tuo užsiima 28% vaikų).

36% vaikų kompiuterio pagalba yra programavę, tačiau nuolat tai daro tik 7% 12-14 metų vaikų.

Merginos dažniau kompiuterio pagalba rašo tekstus, piešia, vaikinai – žaidžia kompiuterinius žaidimus, programuoja. Taip pat pastebima, kad kompiuterinius žaidimus dažniau žaidžia vaikai, internetu besinaudojantys kas dieną, o programavimo darbais dažniau užsiima vyresnio amžiaus (14 metų) vaikai, turintys interneto prieigą namuose.

Vaikų, kompiuteriu nuolat piešančių ar rašančių tekstus per pastaruosius metus padaugėjo. Padaugėjo ir vaikų, kartą ar keletą kartų bandžusių programuoti. Vaikų naudojimosi kompiuteriu tikslai per pastaruosius 4 metus iš esmės nekito.

Kaime ar mieste gyvenančių vaikų naudojimosi kompiuteriu tikslai iš esmės nesiskiria; pastebima tik, kad mieste gyvenantys vaikai turi didesnę programavimo darbų patirtį. Mieste gyvenančių programuojančių vaikų per pastaruosius metus padaugėjo. Kaime pastaraisiais metais daugiau vaikų kompiuterio pagalba rašo tekstus ar piešia; kiek mažiau kaimo vaikų žaidžia kompiuterinius žaidimus.



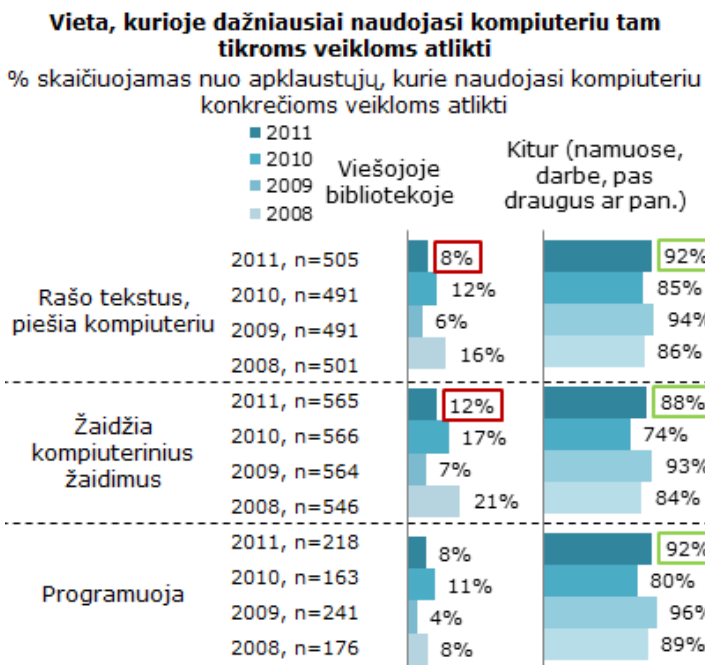
- Naudojimas kompiuteriais viešosiose bibliotekose mažėja -

Tik nedidelė dalis vaikų (iki 12%) kompiuteriais rašo, piešia, programuoja ar žaidžia kompiuterinius žaidimus viešojoje bibliotekoje.

Maža to, stebima tendencija, kad pastaraisiais metais vaikai šiomis veiklomis viešosiose bibliotekose užsiima dar rečiau. Labiausiai tikėtina, jog šios veiklos persikelia į namų aplinką, nes auga kompiuteriu, prijungtu prie interneto namuose besinaudojančių vaikų dalis; naudojimas vieša interneto prieiga bibliotekoje mažėja. Per pastaruosius 4 metus reikšmingų pokyčių, nurodančių vietų, kuriose vaikai įvairiais tikslais naudojami kompiuteriais, kaitą, nestebima.

Vieša interneto prieiga bibliotekose dažniau naudojasi vaikai, neturintys galimybes internetu naudotis namuose. Šie vaikai internetu bibliotekoje paprastai naudojami keletą kartų per savaitę ar rečiau.

Kaime gyvenantys vaikai dažniau nei miestiečiai kompiuteriu viešojoje bibliotekoje atlieka visas tiriamas veiklas. Miesto vaikai per pastaruosius metus bibliotekose dar rečiau kompiuteriu rašo tekstus, piešia, žaidžia kompiuterinius žaidimus; kaimo vaikai šiais metais rečiau bibliotekose programavo ir žaidė kompiuterinius žaidimus. Visais tiriamais tikslais kitose vietose (namuose, pas tėvus darbe ar draugus) vaikai kompiuteriu naudojami vis dažniau.



Dažniausiai tam tikroms veikloms atlikti naudojasi kompiuteriu, esančiu viešojoje bibliotekoje

% skaičiuojamas nuo apklaustųjų, kurie naudojami kompiuteriu konkrečioms veikloms atlikti



Dažniausiai tam tikroms veikloms atlikti naudojasi kompiuteriu, esančiu (namuose, darbe, pas draugus ar pan.)

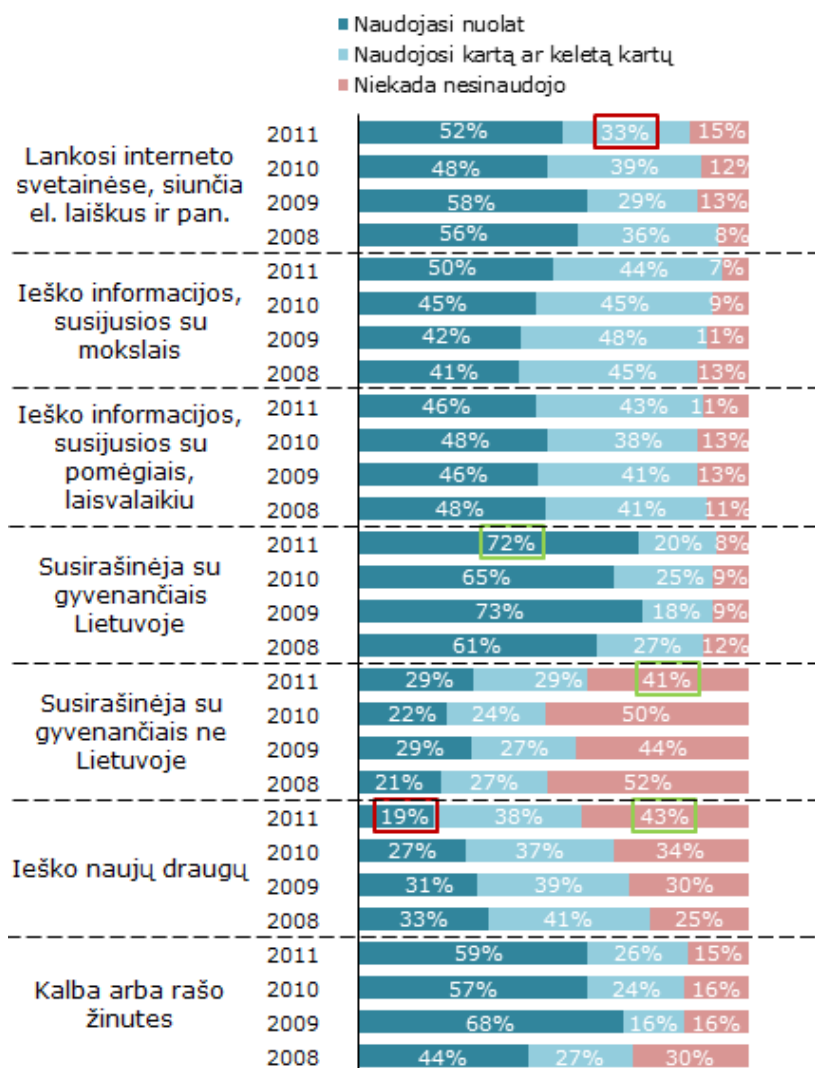
% skaičiuojamas nuo apklaustųjų, kurie naudojami kompiuteriu konkrečioms veikloms atlikti



6.2. Naudojimosi internetu tikslai ir vietos

- Internetą vaikai naudoja visiems tikslams, tačiau intensyviausiai – socialiniais (bendravimo) tikslais -

Naudojimosi internetu tam tikrais tikslais
% skaičiuojamas nuo apklaustųjų, kurie naudojami internetu



*2011 (n=606), 2010 (n=598), 2009 (n=609), 2008 (n=573)

Analizuojant interneto naudojimo formas konkrečiau, pastebima, kad daugiausiai vaikų internetą naudoja 1) susirašinėjimui su artimaisiais ar draugais, gyvenančiais Lietuvoje, 2) ieškodami informacijos, susijusios su pomėgiais, laisvalaikiu, 3) ieškodami mokslams reikalingos informacijos. Intensyviausiai vykdoma veikla – susirašinėjimas su artimaisiais ar draugais, gyvenančiais Lietuvoje (net 72% vaikų tai daro nuolat). Analizuojamų interneto panaudojimo tikslų kontekste sąlyginai kiek rečiau vaikai internetą naudoja susirašinėjimui su artimaisiais, draugais, gyvenančiais ne Lietuvoje, bei naujų draugų paieškai.

Dažnesnį interneto naudojimą įvairiais tikslais lemia tai, ar vaikai turi galimybę naudotis internetu namuose. Jei tokia galimybė yra, internetu vaikai naudojami dažniau, o tai reiškia, kad dažniau naudojami juo įvairiais tikslais. Taip pat pastebima, kad merginos kiek dažniau nei vaikinai nurodo internetą naudojančios bendraisiais tikslais (naršymui po įvairius puslapius, elektroninių laiškų siuntimui) bei mokslams; vyresnio amžiaus vaikai (14 metų) internetą dažniau naudoja bendraisiais tikslais, bendravimui su artimaisiais ar draugais, gyvenančiais ne Lietuvoje, naujų draugų paieškai.

⁴ Respondentai, paminėję, jog reguliariai naudojami bent vienu iš grupės apimamų tikslų, traktuojami kaip reguliariai besinaudojantys visa tikslų grupe. Jei respondentas yra naudojęsis bent vienu iš grupės apimamų tikslų, tačiau nei vienu nuolat, jis traktuojamas kaip tikslų grupe besinaudojantis kartą ar keletą kartų.

Analizuojant vaikų naudojimosi internetu tikslus, jie buvo jungiami į tris grupes⁴:

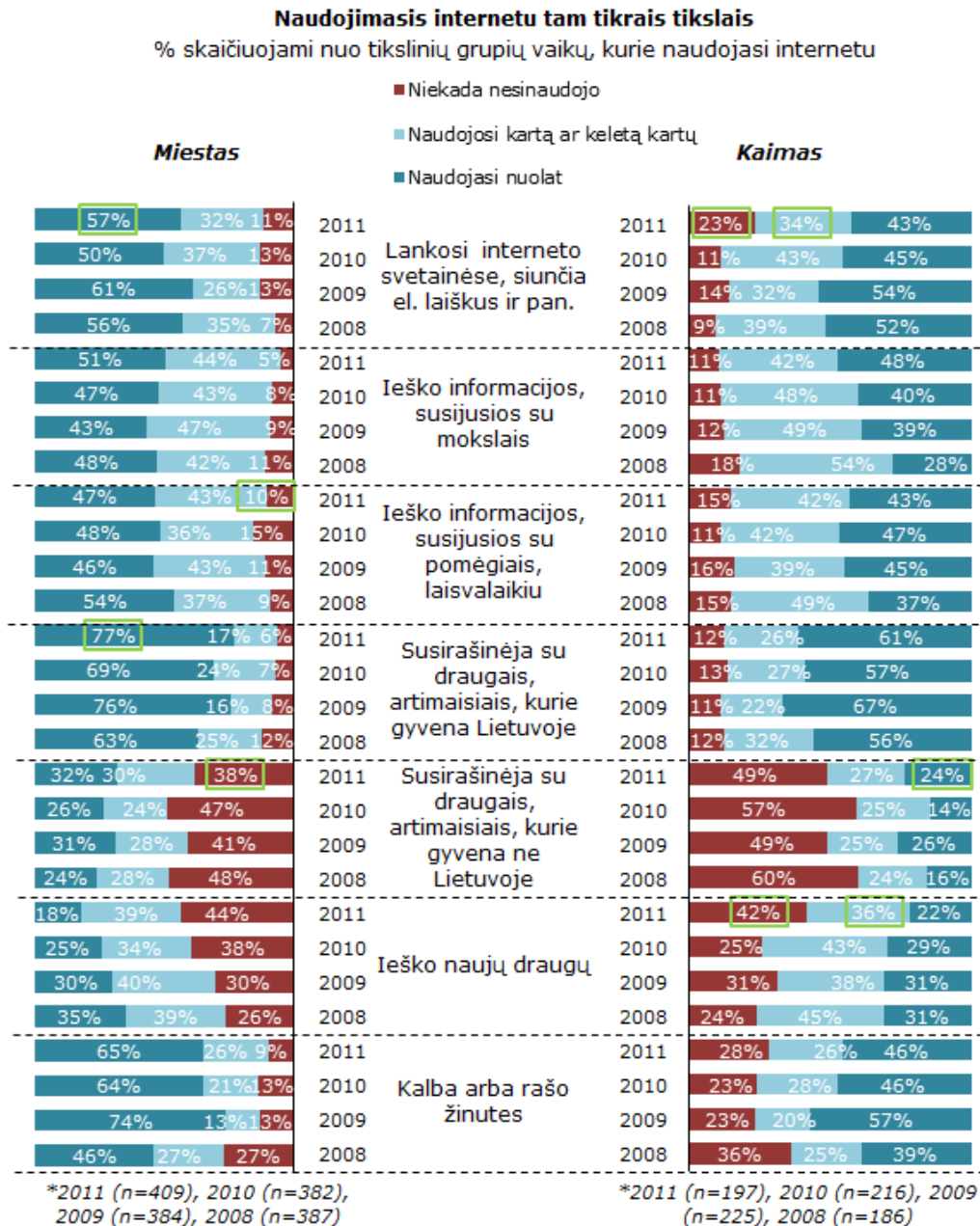
- ➔ su laisvalaikio susiję tikslai – tai naudojimosi internetu lankantis įvairiose interneto svetainėse, el. pašto laiškų siuntimas; informacijos, susijusios su pomėgiais ar laisvalaikio paieška;
- ➔ su mokymosi susiję tikslai – tai mokslams reikalingos informacijos paieška;
- ➔ su bendravimu susiję tikslai – tai susirašinėjimas su draugais, artimaisiais Lietuvoje ir užsienyje, draugų paieška bei apskritai kalbėjimasis ir žinučių rašymas interneto pagalba.

Apibendrintai galima teigti, kad visomis trimis tikslų grupėmis vaikai naudojami, tačiau kiek skiriasi naudojimosi šiomis veiklomis intensyvumas: bendravimo bei laisvalaikio tikslais internetą naudoja 95% vaikų, mokslo tikslais - 94% vaikų. Tačiau veikla, kuri turi daugiausia nuolatinės veiklos pobūdžio, yra bendravimas interneto pagalba. Net 79% vaikų įvairiomis interneto galimybėmis bendravimui naudojami nuolat. Labiau „proginė“ veikla, kuria vaikai naudojami tuomet, kai reikia, yra interneto naudojimas mokslo tikslais: nuolat internetą mokslo tikslais naudoja 50% vaikų. Laisvalaikio pajūvirinti nuolat internetu naudojami 66% vaikų.

Apibendrintai analizuojant tai, kokiais tikslais vaikai naudoja internetą 4 metų laikotarpyje, pastebima, kad palaipsniui auga interneto naudojimas mokslo tikslais, tačiau vis rečiau internetas naudojamas naujų draugų paieškai. Pastaraisiais metais vis daugiau vaikų susirašinėja su artimaisiais, draugais, gyvenančiais tiek Lietuvoje, tiek ne Lietuvoje.

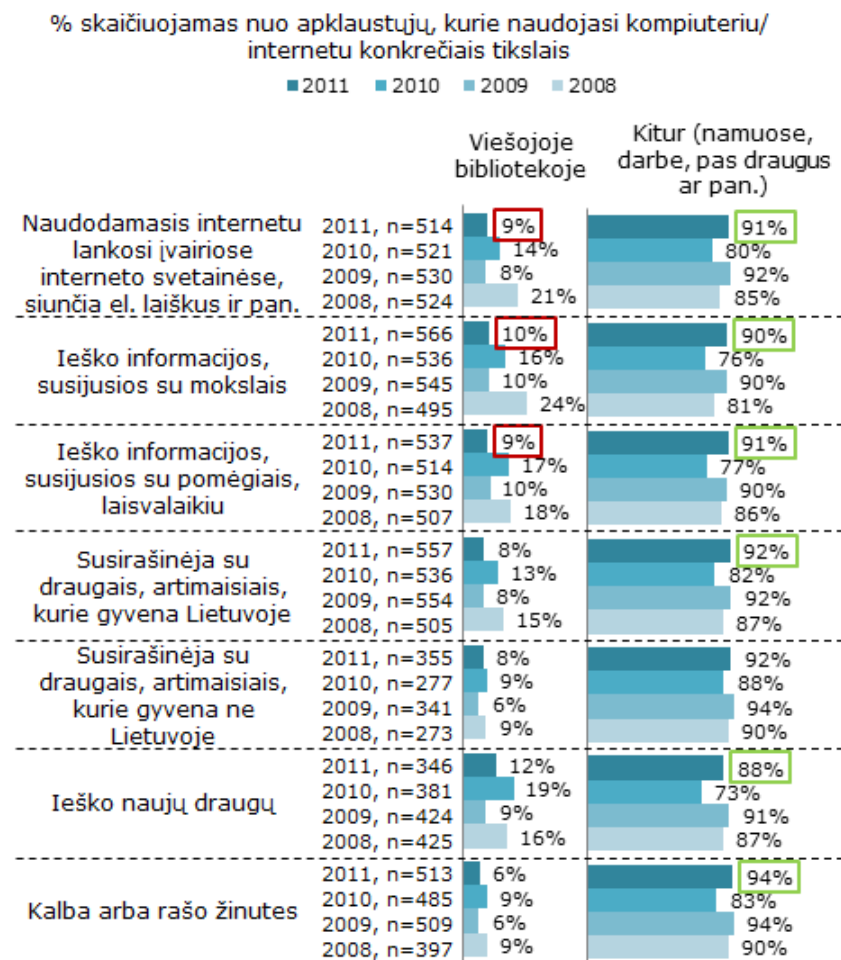
Nors tyrimo duomenys rodo, kad miesto ir kaimo vaikai internetą naudoja taip pačiais tikslais, pastebima, kad miesto vaikai internetą dažniau nei kaimo vaikai naudoja bendraisiais tikslais, susirašinėdami su artimaisiais, draugais, gyvenančiais ne Lietuvoje, kalbėdami ar rašydami žinutes.

Per pastaruosius metus miesto vaikai dar kiek dažniau naršo internete po įvairias svetaines, ieško informacijos, susijusios su pomėgiais ar laisvalaikiu, susirašinėja su artimaisiais ar draugais, gyvenančiais tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. Kaimo vaikai pastaraisiais metais taip pat dažniau pradėjo naršyti po įvairias interneto svetaines, dažniau susirašinėti su artimaisiais ar draugais, gyvenančiais ne Lietuvoje, ieškoti naujų draugų.



- Vaikų naudojimas internetu įvairiais tikslais viešojoje bibliotekoje mažėja-

Vieta, kurioje dažniausiai naudojasi internetu tam tikrais tikslais



Kaip ir kompiuteriu, internetu įvairiais tikslais vaikai paprastai naudojami namuose. Viešojoje bibliotekoje kiek dažniau ieškoma naujų draugų, informacijos, susijusios su mokslais ar laisvalaikio. Tačiau tuo užsiima ne daugiau kaip kas dešimtas apklaustas vaikas, besinaudojantis internetu atitinkamais tikslais.

Kaip jau buvo minėta anksčiau, naudojimas internetu vis labiau persikelia į namų erdvę, todėl viešojoje bibliotekoje vis rečiau naudojama internetu bendraisiais tikslais, jo pagalba ieškoma informacijos ar bendraujama su kitais asmenimis.

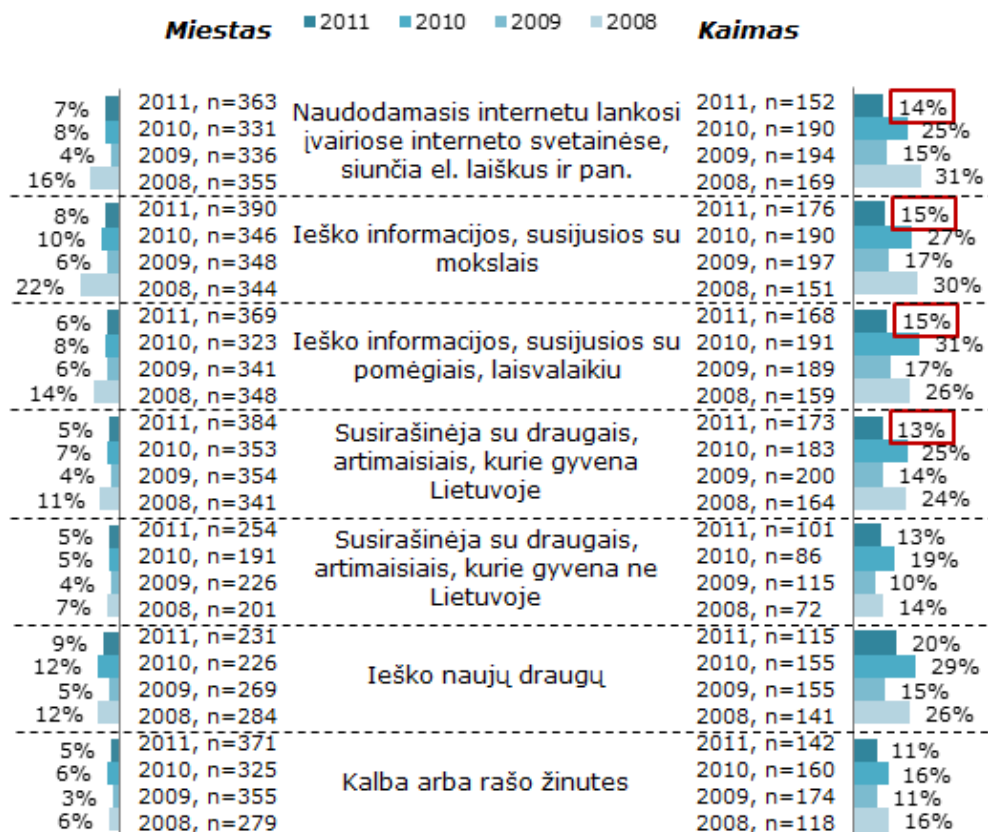
Internetu viešosiose bibliotekose dažniau naudojami vaikai, neturintys galimybės juo naudotis namuose.

Nors kaimo vaikai internetu viešosiose bibliotekose visais tikslais naudojami kiek dažniau nei miesto vaikai, pastebima, kad per pastaruosius metus sumažėjo interneto vartojimas ir kaimo viešosiose bibliotekose.

Miesto vaikų naudojimas internetu įvairiais tikslais viešosiose bibliotekose nepakito, nes ir taip buvo labai minimalus.

Dažniausiai naudojami internetu esančiu viešojoje bibliotekoje

% skaičiuojamas nuo apklaustųjų, kurie naudojami kompiuteriu/ internetu konkrečiais tikslais



Dažniausiai naudojami internetu kitur (namuose, darbe, pas draugus ar pan.)

% skaičiuojamas nuo apklaustųjų, kurie naudojami kompiuteriu/ internetu tam tikrais tikslais



6.3. Kokiais tikslais internetu naudojamasi viešojoje bibliotekoje ir kitose vietose

- Viešojoje bibliotekoje internetas dažniau pasitelkiamas informacijos paieškai, o kitose vietose – bendravimui -

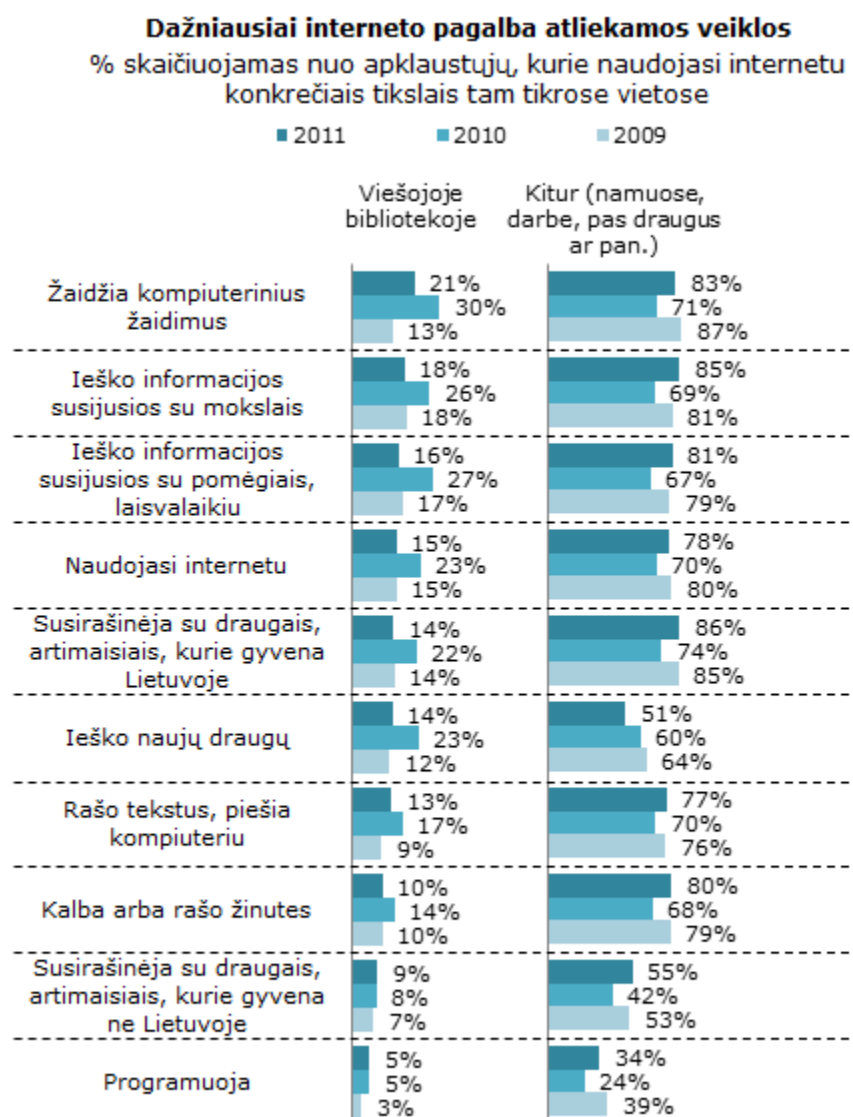
Analizuojant naudojamąsi internetu įvairiais tikslais, tikslinga pasižiūrėti, kokiais tikslais internetu viešojoje bibliotekoje naudojasi būtent šios paslaugos vartotojai, t.y. besilankantys viešosiose bibliotekose.

Viešojoje bibliotekoje internetu besinaudojantys vaikai čia dažniau žaidžia kompiuterinius žaidimus, ieško informacijos, susijusios su mokslais ar pomėgiais, laisvalaikiu (atitinkamai 21%, 18% ir 16%).

Dar 15% viešos interneto prieigos vartotojų lankosi internetinėse svetainėse arba rašo elektroninius laiškus.

Tuo tarpu socialiniais (bendravimo) tikslais bibliotekoje internetu naudojamasi kiek rečiau, nei kitose vietose.

Tiek bibliotekoje, tiek kitose vietose rečiausiai yra programuojama arba susirašinėjama su draugais ir artimaisiais, esančiais užsienyje.



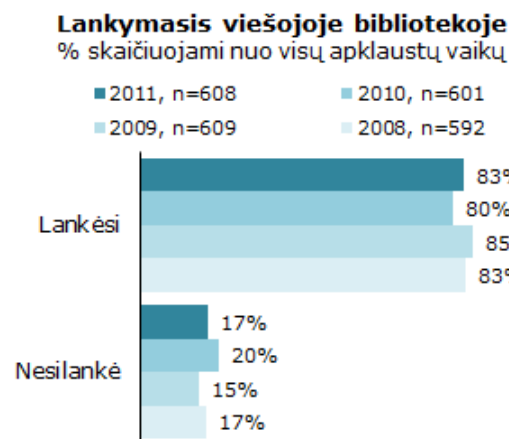
*Viešojoje bibliotekoje: 2011, n=316 2010, n=326 2009, n=297

*Kitur: 2011, n=597 2010, n=594 2009, n=602

7. Lankymasis bibliotekoje bei jos teikiamos paslaugos

7.1. Lankymasis viešojoje bibliotekoje

- Viešojoje bibliotekoje nors kartą yra lankęsi dauguma vaikų -



Viešojoje bibliotekoje nors kartą yra lankęsi dauguma Lietuvos vaikų (83%). Tik 17% apklaustų vaikų teigė niekada nesilankę viešojoje bibliotekoje.

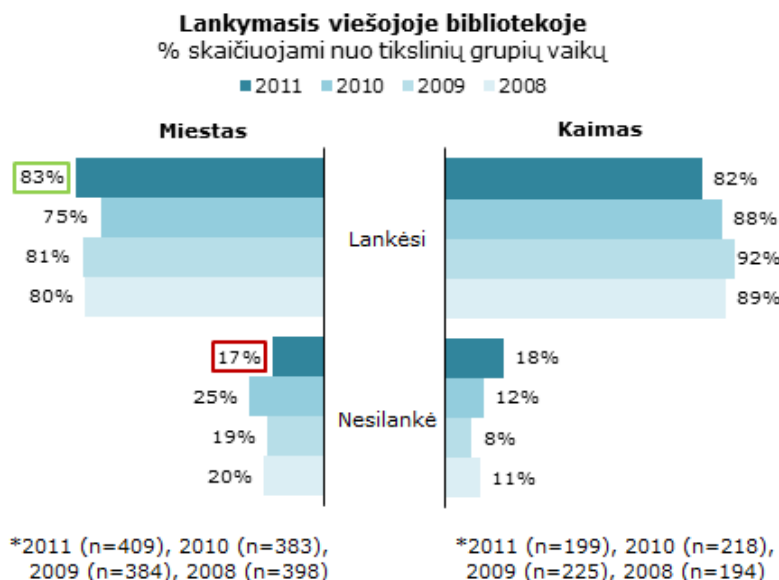
Bibliotekose kiek dažniau lankėsi merginos, nei vaikinai. Visi vaikai, nors kartą apsilankę viešojoje bibliotekoje, joje skolinosi knygas ir naudojosi viešos interneto prieigos paslauga.

Viešojoje bibliotekoje apsilankusių vaikų skaičius nepakito nei per pastaruosius metus, nei viso Projekto įgyvendinimo metu.

Mieste ir kaime gyvenančių vaikų lankymasis viešosiose bibliotekose susilygino: jei dar 2008 metais apsilankusių viešosiose bibliotekose daugiau buvo tarp miesto vaikų, šių metų tyrimo duomenys rodo, kad viešosiose bibliotekose

lankosi ta pati dalis tiek miesto, tiek kaimo vaikų.

Per pastaruosius metus kaimo vaikų, besilankusių viešosios bibliotekose, dalis nekito, tačiau tarp miesto vaikų jų dalis išaugo.



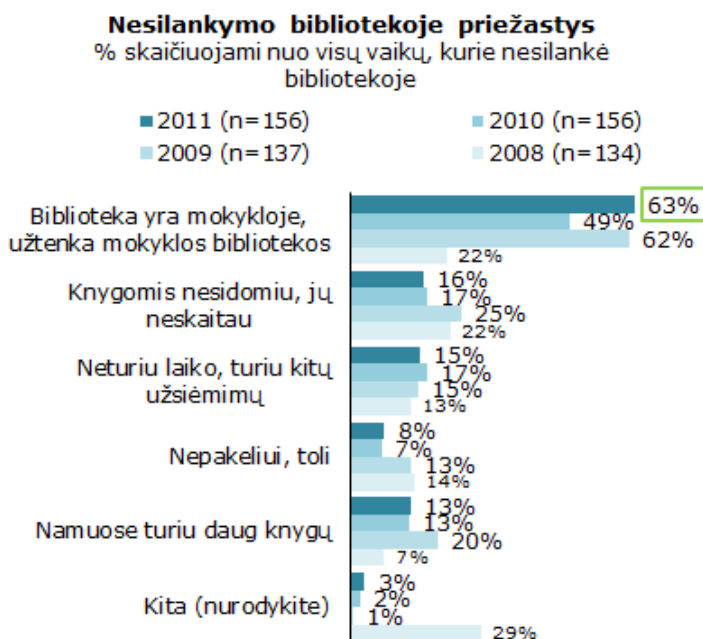
7.2. Nesilankymo bibliotekose priežastys

- Dažniausiai viešosiose bibliotekose nesilankoma, nes pakanka mokyklos bibliotekos -

Dažniausiai viešojoje bibliotekoje vaikai nesilanko dėl to, jog jų poreikius visiškai patenkina mokyklos biblioteka (63%). 16% bibliotekose nesilankančių vaikų apskritai nesidomi knygomis, dar 15% vaikų turi įdomesnių užsiėmimų ir bibliotekai nebelieka laiko. 13% vaikų teigė namuose turintys daug knygų, todėl viešoji biblioteka jiems nėra aktuali. Kartais nesilankymą viešojoje bibliotekoje lemia išorinės priežastys, tokios, kaip nepatogi bibliotekos lokacija (8%).

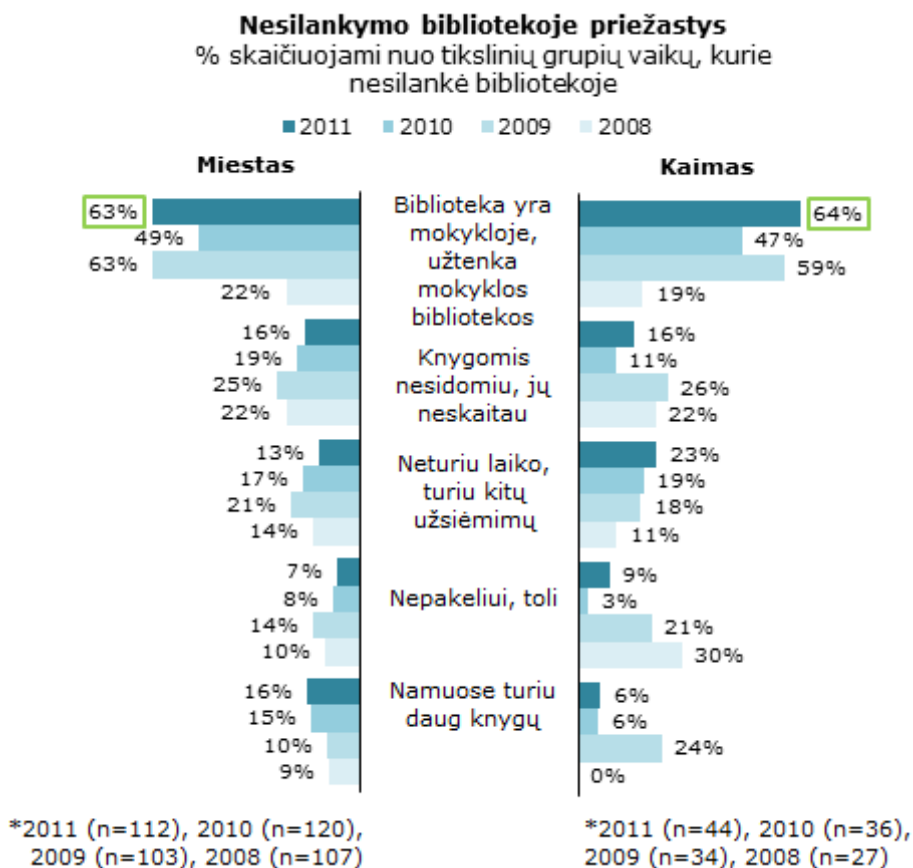
2 vaikai, nurodydami kitas nesilankymo viešojoje bibliotekose priežastis, teigė, kad knygas skolinasi iš draugų, 2 vaikai pasiskundė, kad bibliotekos fonduose neranda norimos literatūros, o 1 vaikas teigė bibliotekoje nesilankantis dėl to, kad „bibliotekoje reikia mamos parašo, o ji neturi laiko ten nueiti“.

2011 metais daugiau vaikų nurodė, kad viešiosiose bibliotekose nesilankė, nes užtenka mokyklos bibliotekos. Visų kitų priežasčių išskyrimas iš esmės nekito. Per pastaruosius 4 metus reikšmingų pokyčių, nurodant priežastis, aiškinančias viešiosios bibliotekos nelankymą, nestebima.



Tiek miesto, tiek kaimo vaikai, nesilankantys viešiosiose bibliotekose, dažniausiai nurodo, kad jų poreikius visiškai patenkina mokyklos biblioteka. Ir nors kitų priežasčių įvardijimas tarp miesto ir kaimo vaikų yra panašus, vis tik pastebima, kad kaimo vaikai kiek dažniau nurodo į viešąją biblioteką neinantys, nes neturi laiko, turi kitų užsiėmimų, o miesto vaikai kiek dažniau nurodo, jog pakankamai knygų turi ir namuose.

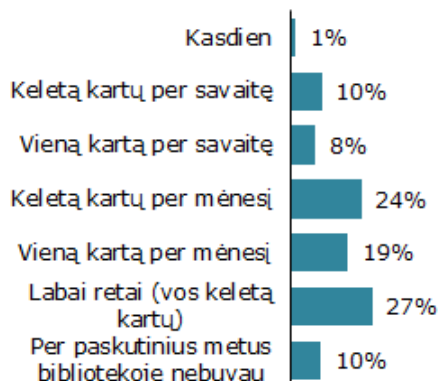
Per pastaruosius metus daugiau tiek kaimo, tiek miesto vaikų nurodo, kad viešiosiose bibliotekose nesilanko dėl to, kad jiems pakanka mokyklos bibliotekos.



7.3. Lankymosi viešojoje bibliotekoje intensyvumas

- Vaikų lankymosi bibliotekose intensyvumas mažėja -

Lankymosi viešojoje bibliotekoje intensyvumas (per paskutinius metus)
% skaičiuojami nuo apklaustųjų, besilankiusių bibliotekoje, n=503



Viešojoje bibliotekoje vaikai nesilanko dažnai. Bent kartą per savaitę joje lankosi tik apie kas penktas bibliotekoje besilankęs vaikas (19%). 43% apklaustų vaikų joje lankosi kartą ar keletą kartų per mėnesį, o dar 27% vaikų nurodė apskritai joje besilankę tik keletą kartų.

Kas dešimtas bibliotekoje buvęs vaikas (10%) teigė pastaraisiais metais joje nesilankęs.

Dažniau (kartą per savaitę ar dažniau) viešosiose bibliotekose paprastai lankosi tie vaikai, kurie neturi interneto prieigos namuose. Šie vaikai viešosiose bibliotekose ir skolinasi knygas, ir naudojami viešos interneto prieigos paslauga. Rečiausiai viešosiose bibliotekose lankosi vaikai, namuose turintys interneto prieigą, besinaudojantys internetu kasdien. Šie vaikai viešosiose bibliotekose dažnai nesinaudoja ir knygų skolinimosi paslauga.

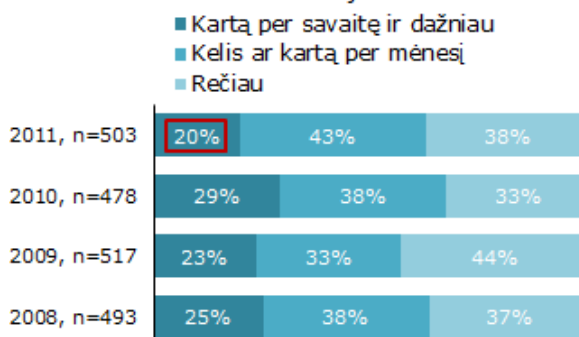
Per pastaruosius metus vaikų lankymosi viešosiose bibliotekose intensyvumas sumažėjo: nuo 29% iki 20% sumažėjo vaikų, bibliotekose besilankančių kartą per savaitę ar dažniau. Analizuojant vaikų lankymąsi bibliotekose per pastaruosius 4 metus, pastebima, kad vaikų lankymosi intensyvumas visais stebimais metais reikšmingai nekito, išskyrus 2010-uosius metus: šiais metais kiek daugiau vaikų nurodė bibliotekose besilankantys dažniau.

Lyginant miesto ir kaimo vaikų lankymosi viešosiose bibliotekose intensyvumą, stebimi dideli skirtumai: tarp kaimo vaikų dažnai (kartą per savaitę ar dažniau) bibliotekose besilankančių vaikų yra trigubai daugiau nei mieste (atitinkamai 35% ir 12%). Miesto vaikams, savo ruožtu, dažniau būdingas vidutiniškai dažnas arba retas lankymosi bibliotekose intensyvumas.

Viso Projekto įgyvendinimo laikotarpiu pastebima, kad miesto vaikų lankymasis viešosiose bibliotekose iš esmės nekito. Šiais metais stebimas tik kiek sumažėjęs vaikų lankymosi bibliotekose intensyvumas. Analizuojant vaikų lankymąsi viešosiose bibliotekose kaime, pastebima, kad 2010 metais buvo ypatingai suaktyvėjęs vaikų lankymasis viešosiose bibliotekose: net 44% vaikų teigė viešosiose bibliotekose besilankantys kartą per savaitę ar dažniau. 2011 metais vaikų lankymosi bibliotekose intensyvumas sumažėjo ir grįžo į 2009 metais buvusį lygį: bibliotekose kartą per savaitę ar dažniau nurodė besilankantys 35% kaimo vaikų.

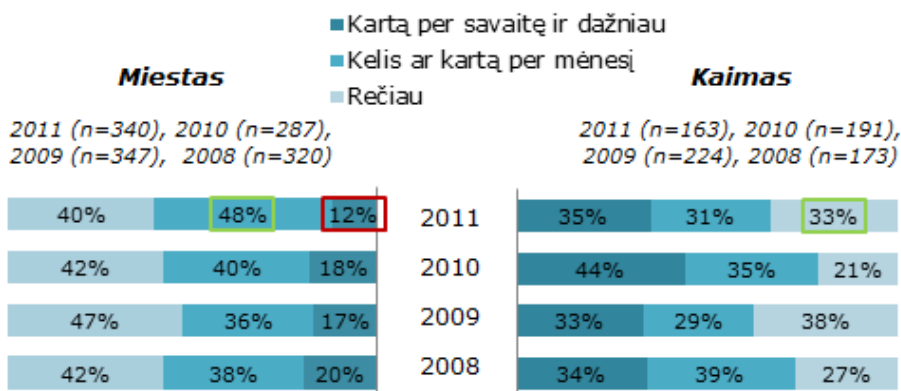
Lankymosi viešojoje bibliotekoje dažnis (per paskutinius metus)

% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie yra lankęsi bibliotekoje



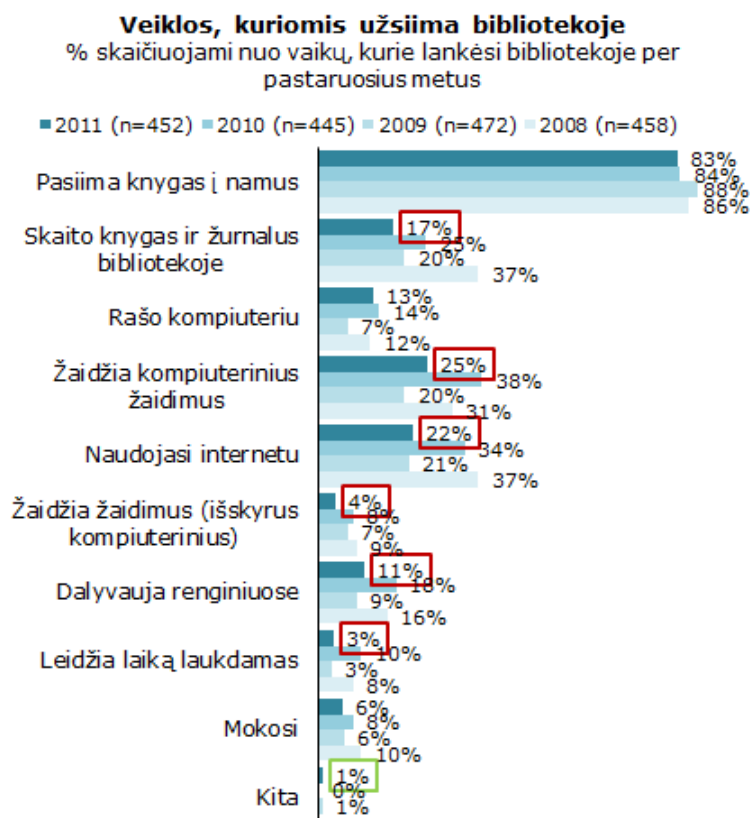
Lankymosi viešojoje bibliotekoje intensyvumas

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų, besilankiusių viešojoje bibliotekoje



7.4. Bibliotekos paslaugos, kuriomis naudojasi vaikai

- Su vieša interneto prieiga susijusiomis paslaugomis naudojasi 4 iš 10 per pastaruosius metus bibliotekose besilankiusių vaikų -



Viešųjų bibliotekų paslauga, kuria naudojasi dauguma vaikų, – knygų pasiėmimas į namus. Šia paslauga yra naudojęsi 83% pastaraisiais metais bibliotekoje apsilankiusių vaikų. Knygas ar žurnalus bibliotekose, nesinešdami namo, skaito 17% per pastaruosius metus bibliotekose besilankiusių vaikų.

Iš naujesnių bibliotekos paslaugų tarp vaikų populiariausios paslaugos, susijusios su kompiuteriais, internetu: 25% vaikų nurodo viešosiose bibliotekose žaidžiantys kompiuterinius žaidimus, 22% vaikų – besinaudojantys internetu, 13% vaikų kompiuteriu rašo.

Bibliotekos renginiuose dalyvavo 11% pastaraisiais metais bibliotekose besilankiusių vaikų.

Merginos dažniau iš viešosios bibliotekos pasiima knygas namo arba knygas bei žurnalus skaito pačioje bibliotekoje, dalyvauja bibliotekos organizuojamuose renginiuose; vaikinai dažniau nurodo žaidžiantys kompiuterinius žaidimus ar naršantys internete. Jaunesnio amžiaus vaikai (12 metų) dažniau nurodo bibliotekose žaidžiantys kompiuterinius

žaidimus bei dalyvaujantys bibliotekose organizuojamuose renginiuose. Viešosios bibliotekos paslaugų pasirinkimas priklauso ir nuo to, ar vaikai turi galimybę internetu naudotis namuose, ar ne. Turintieji interneto prieigą namuose dažniausiai linkę naudotis knygų skolinimosi paslauga, tokios galimybės neturintieji dažniau naudojami visomis paslaugomis, siejamomis su kompiuteriu ir internetu: rašo kompiuteriu, žaidžia kompiuterinius žaidimus, naršo internete. Taip pat pastebima, kad besinaudojantieji vieša interneto prieiga paprastai dažniau naudojami ir kitomis viešųjų bibliotekų teikiamomis paslaugomis.

Apibendrinant vaikų veiklas viešojoje bibliotekoje, jas galima suskirstyti į kelias grupes:

- ➔ naudojimas tradicinėmis bibliotekų paslaugomis (knygų pasiėmimas į namus, knygų ar žurnalų skaitymas);
- ➔ naudojimas su vieša interneto prieiga susijusiomis paslaugomis (rašymas kompiuteriu, kompiuterinių žaidimų žaidimas, naudojimas internetu);
- ➔ laisvalaikio praleidimas (žaidimų (ne kompiuterinių) žaidimas ir dalyvavimas renginiuose);
- ➔ funkcinių veiksmų sąlygotas buvimas bibliotekoje (mokymasis ar laiko praleidimas laukiant autobuso ar pan.).

Daugiausiai vaikų naudojasi tradicinėmis bibliotekos teikiamomis paslaugomis (87%). Su vieša interneto prieiga susijusiomis paslaugomis naudojasi 40% bibliotekose besilankiusių. Su laisvalaikiu susijusia ar funkcinių veiksmų sąlygota veikla bibliotekoje užsiimama retai (atitinkamai 13% ir 9%).

Tarp „kitų“ veiklų po kelis vaikus minėjo lankęsi bibliotekoje siekdami su ja susipažinti ar apsižvalgyti, susitikti su draugais ar užsiimti rankdarbiais.

Per pastaruosius metus, sumažėjęs vaikų lankymosi viešosiose bibliotekose intensyvumui, atitinkamai sumažėjo ir naudojimas įvairiomis bibliotekų siūlomomis paslaugomis. Nepakito tik naudojimas pagrindine bibliotekų paslauga – skolinimasis į namus. Pastarųjų ketverių metų perspektyvoje pastebima, kad vaikų naudojimas beveik visomis bibliotekų siūlomomis paslaugomis mažėja (išskyrus knygų išdavimo paslauga).

- Aktyvesni bibliotekos lankytojai dažniau naudojami viešos interneto prieigos paslaugomis -

Veiklos, kuriomis vaikai užsiima bibliotekoje, labai priklauso nuo to, kaip dažnai jie lankosi bibliotekoje.

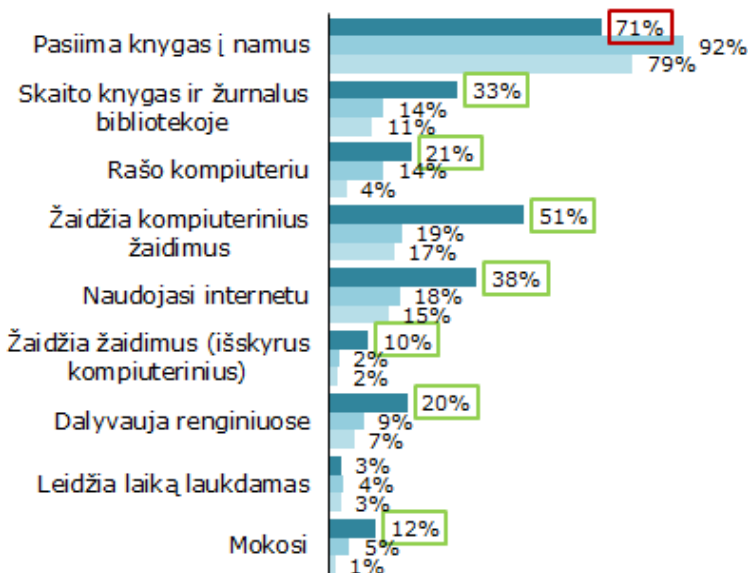
Aktyviausiai joje besilankantys vaikai (bent kartą per savaitę) kiek rečiau pasiima knygas į namus, tačiau dažniau skaito jas bibliotekoje, žaidžia ar rašo kompiuteriu, naudojami internetu, mokosi ar dalyvauja bibliotekoje organizuojamuose renginiuose. Šie vaikai labiau įsitraukę į bibliotekos gyvenimą, labiau susipažinę su visomis jos paslaugomis. Bibliotekoje kartą ar kelis kartus per mėnesį apsilankantys vaikai dažniau ima knygas į namus, tačiau rečiau žaidžia kompiuteriu ar naudojami internetu. Rečiausiai bibliotekoje apsilankantys vaikai mažiausiai įsitraukę į bibliotekos gyvenimą. Jie naudojami iš esmės tik viena bibliotekos paslauga – knygų pasiėmimu į namus.

Miesto ir kaimo vaikai iš esmės naudojami tomis pačiomis bibliotekų paslaugomis, tačiau kaimo vaikai, būdami aktyvesniais bibliotekų lankytojais, visomis paslaugomis naudojami dažniau. Miesto vaikai tik kiek dažniau skolinasi knygas namo.

Veikla, kuria užsiima bibliotekoje, pagal lankymosi bibliotekoje dažnį

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių

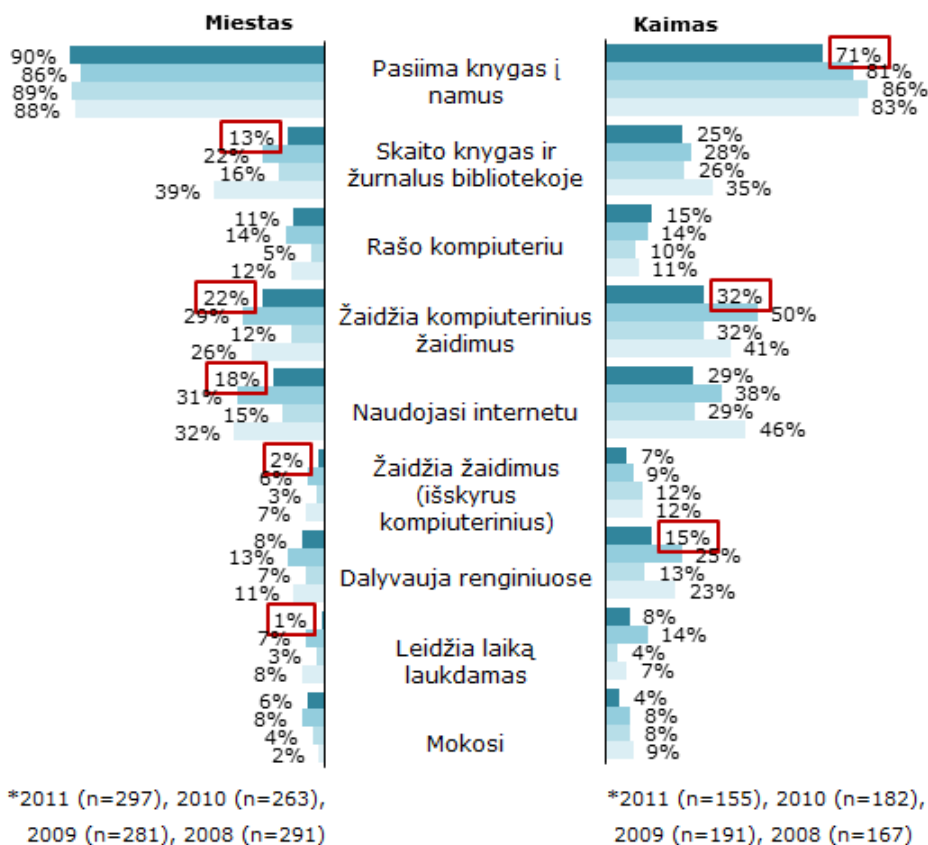
- Lankosi kartą per savaitę ir dažniau, n=99
- Lankosi vieną ar kelis kartus per mėnesį, n=215
- Lankosi rečiau, n=138



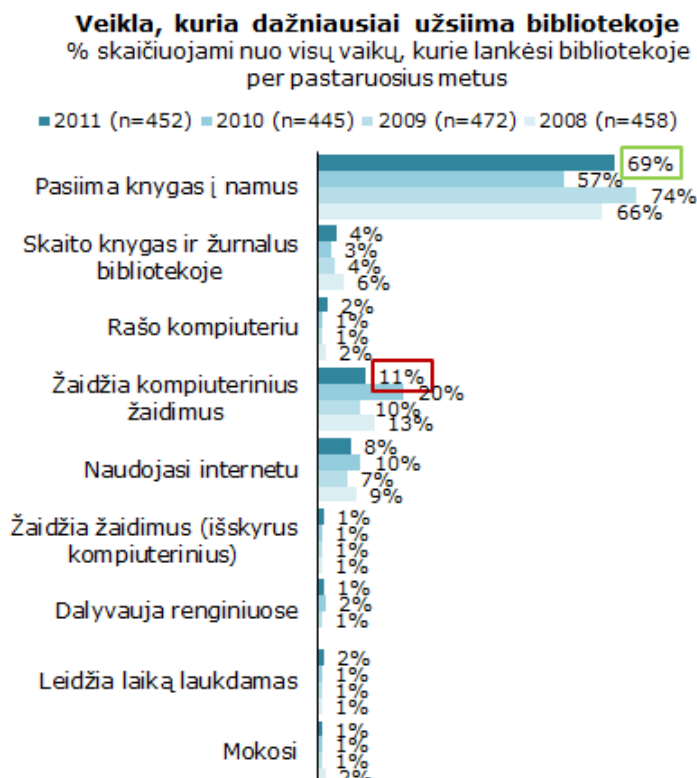
Veiklos, kuriomis užsiima bibliotekoje

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų, kurie lankėsi bibliotekoje per pastatuosius metus

- 2011
- 2010
- 2009
- 2008



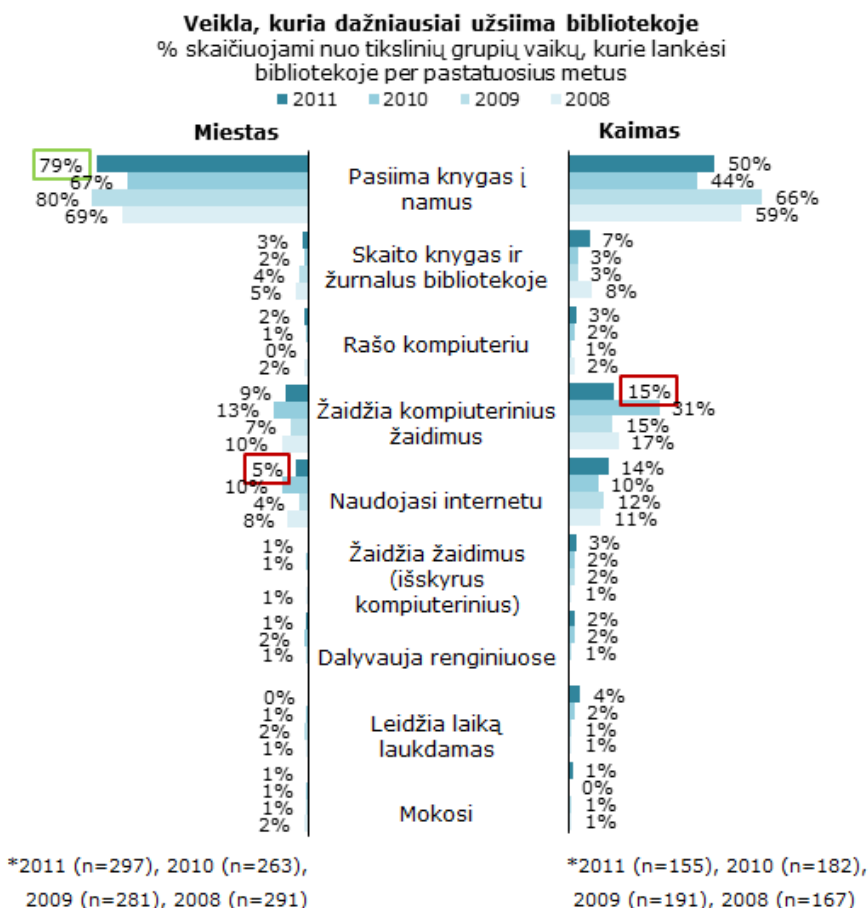
Per pastaruosius metus, analizuojant vaikų naudojamą paslaugomis, pastebima, kad paslaugų, kurių vartojimas būtų išaugęs, nėra. Atvirkščiai, stebima naudojimosi įvairiomis paslaugomis mažėjimo tendencija: miesto vaikai pastaraisiais metais viešosiose bibliotekose rečiau žaidė kompiuterinius (ir nekompiuterinius) žaidimus, naudojami internetu, leido laiką po pamokų; kaimo vaikai kiek rečiau skolinosi namo knygas, žaidė kompiuterinius žaidimus ar dalyvavo bibliotekos organizuojamuose renginiuose.



Tyrimo metu, bendraujant su vaikais, taip pat buvo renkama informacija apie tai, kuria bibliotekos teikiama paslauga per pastaruosius metus viešosiose bibliotekose besilankę vaikai naudojami dažniausiai. Tyrimo duomenys patvirtina hipotezę, kad populiariausia tarp vaikų bibliotekos paslauga – knygų skolinimasis namo. Net 69% vaikų šia paslauga naudojami dažniausiai. Naudojimas kitomis bibliotekos paslaugomis yra reikšmingai mažesnis: 11% vaikų bibliotekose dažniausiai žaidžia kompiuterinius žaidimus, 8% - naudojami internetu, 2% - rašo kompiuteriu.

Per pastaruosius metus labai didelių pokyčių, įvardijant „dažniausias“ veiklas viešojoje bibliotekoje, neįvyko. Tik kiek daugiau vaikų savo pagrindine veikla nurodė knygų skolinimąsi namo ir kiek mažiau vaikų pagrindine veikla bibliotekoje nurodė kompiuterinių žaidimų žaidimą.

Miesto ir kaimo vaikų „dažniausių“ veiklų tendencijos atitinka veiklų, kuriomis naudojamos bibliotekoje, tendencijas.



8. Viešos interneto prieigos bibliotekose paklausa ir perspektyvos

8.1. Nemokamos interneto prieigos žinomumas

- Didžioji dauguma vaikų žino, jog bibliotekoje galima nemokamai pasinaudoti internetu -

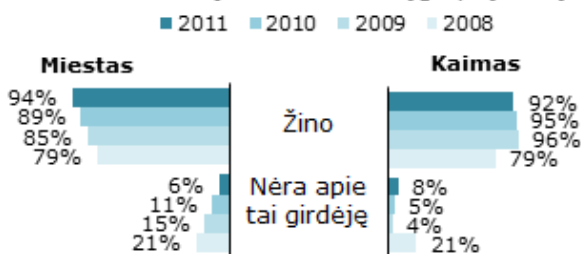
Dauguma 12-14 metų amžiaus Lietuvos vaikų žino, jog bibliotekoje galima nemokamai naudotis internetu (93%).

Apie nemokamą interneto prieigą kiek dažniau žino bibliotekoje besilankantys ir turintys interneto prieigą mokykloje vaikai. Tuo tarpu didmiesčiuose gyvenantys vaikai, nesilankantieji bibliotekoje ir neturintys interneto prieigos mokykloje vaikai apie galimybę naudotis internetu bibliotekoje žino rečiau.

Apie nemokamą interneto prieigą viešojoje bibliotekoje žinančių vaikų skaičius per pastaruosius metus nepakito nei mieste, nei kaime. Tačiau, analizuojant nemokamo

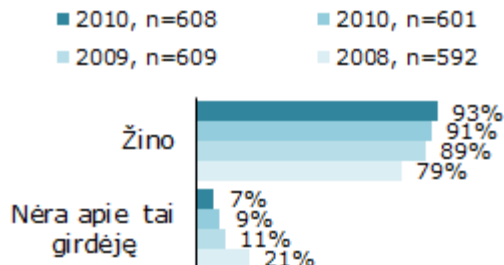
internetu paslaugos žinomumo dinamiką per pastaruosius 4 metus, pastebimas, kad nemokamos interneto prieigos žinomumas nuo Projekto įgyvendinimo pradžios nuolat augo.

Nemokamos VIP bibliotekose žinomumas
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



*2011 (n=409), 2010 (n=383),
2009 (n=384), 2008 (n=398)

Nemokamos VIP bibliotekose žinomumas
% skaičiuojami nuo visų apklaustų vaikų



8.2. Naudojimasis nemokama interneto prieiga bibliotekoje

- Vieša interneto prieiga naudojasi kas antras apie tokią galimybę žinantis vaikas -

Nemokamu internetu bibliotekoje naudojasi daugiau nei pusė apie jį žinančių vaikų (56%). Jie sudaro 52% visų 12-14 metų amžiaus Lietuvos vaikų.

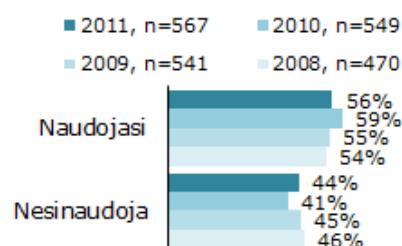
Internetu bibliotekoje kiek dažniau naudojasi interneto prieigos namuose neturintys vaikai.

Apie galimybę nemokamai pasinaudoti internetu bibliotekoje žinantys vaikai šia paslauga šiemet naudojasi taip pat dažnai kaip ir pernai, o, analizuojant naudojimosi nemokama interneto prieiga dinamika ilgesnėje laiko perspektyvoje, pastebima, kad vaikų naudojimasis šia paslauga per visą Projekto įgyvendinimo laikotarpį nepadidėjo.

Internetu bibliotekoje gerokai dažniau naudojama kaime, nei mieste. Kadangi naudojimasis internetu susijęs su galimybe juo naudotis namuose, o kaimo vaikai rečiau nei miestiečiai turi tokią galimybę – tai ir lemia tai, jog kaimo bibliotekose vieša interneto prieiga yra populiarsnė.

Naudojimasis internetu, palyginus su 2010 metų situacija, nekinta nei miesto, nei kaimo bibliotekose.

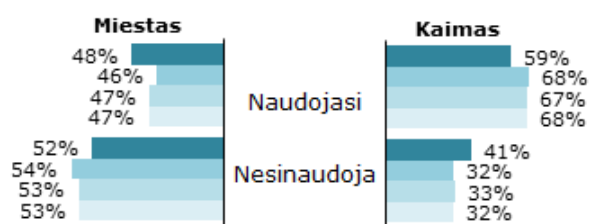
Naudojimasis nemokama VIP bibliotekose
% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie žino apie galimybę bibliotekoje naudotis nemokamu internetu



Naudojimas nemokama VIP bibliotekose

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų

■ 2011 ■ 2010 ■ 2009 ■ 2008



*2011 (n=409), 2010 (n=383),
2009 (n=384), 2008 (n=398)

*2011 (n=199), 2010 (n=218),
2009 (n=225), 2008 (n=194)

8.3. Naudojimosi vieša interneto prieiga bibliotekose istorija

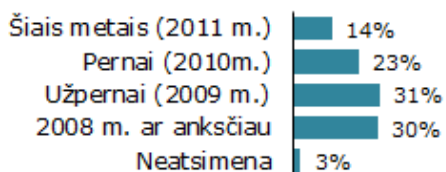
- Šeštadalis vieša interneto prieiga besinaudojančių vaikų ją pradėjo naudotis šiais metais (2011m.) -

Šeštadalis bibliotekoje internetu besinaudojančių vaikų juo ėmė naudotis tik šiais metais (14%). Nuo pernai vieša interneto prieiga bibliotekoje naudojasi 23% vaikų, o daugiau nei pusė vaikų juo naudojasi nuo dar anksčiau.

Lyginant su situacija 2010 metais, einamaisiais tyrimo metais pirmą kartą pasinaudojusiu bibliotekoje vieša interneto prieiga dalis nepakito. Apskritai pastebima, kad per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios, kiek daugiau naujų viešos interneto prieigos vartotojų pavyko pritraukti pirmaisiais Projekto įgyvendinimo metais (2008-2009).

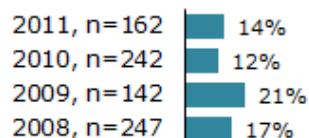
Kada pirmą kartą pasinaudojo VIP bibliotekoje

% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie naudojami internetu bibliotekoje, n=162



Pirmą kartą pasinaudojo VIP bibliotekoje einamaisiais tyrimo metais

% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie naudojami internetu bibliotekoje

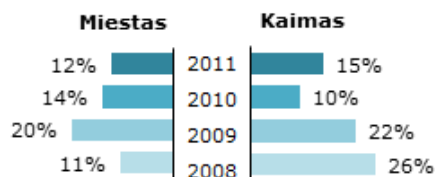


Didmiesčiuose gyvenantys vaikai kiek dažniau nurodė pirmą kartą vieša interneto prieiga pasinaudoję 2008 metais ir anksčiau, tuo tarpu mažesnių miestelių vaikai kiek dažniau teigė vieša interneto prieiga besinaudojantys nuo 2010 metų.

Tiek kaime, tiek mieste 2011 metais pirmą kartą vieša interneto prieiga bibliotekoje pasinaudojo tiek pat vaikų, kaip ir 2010 metais.

Pirmą kartą pasinaudojo VIP bibliotekoje einamaisiais tyrimo metais

% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie naudojami internetu bibliotekoje



*2011 (n=82), 2010 (n=118),
2009 (n=54), 2008 (n=150)

*2011 (n=80), 2010 (n=124),
2009 (n=88), 2008 (n=97)

8.4. Priežastys, lemiančios naudojimąsi internetu bibliotekoje

- Nemokamas internetas – dažniausias veiksnys, lemiantis naudojimąsi vieša interneto prieiga bibliotekoje -

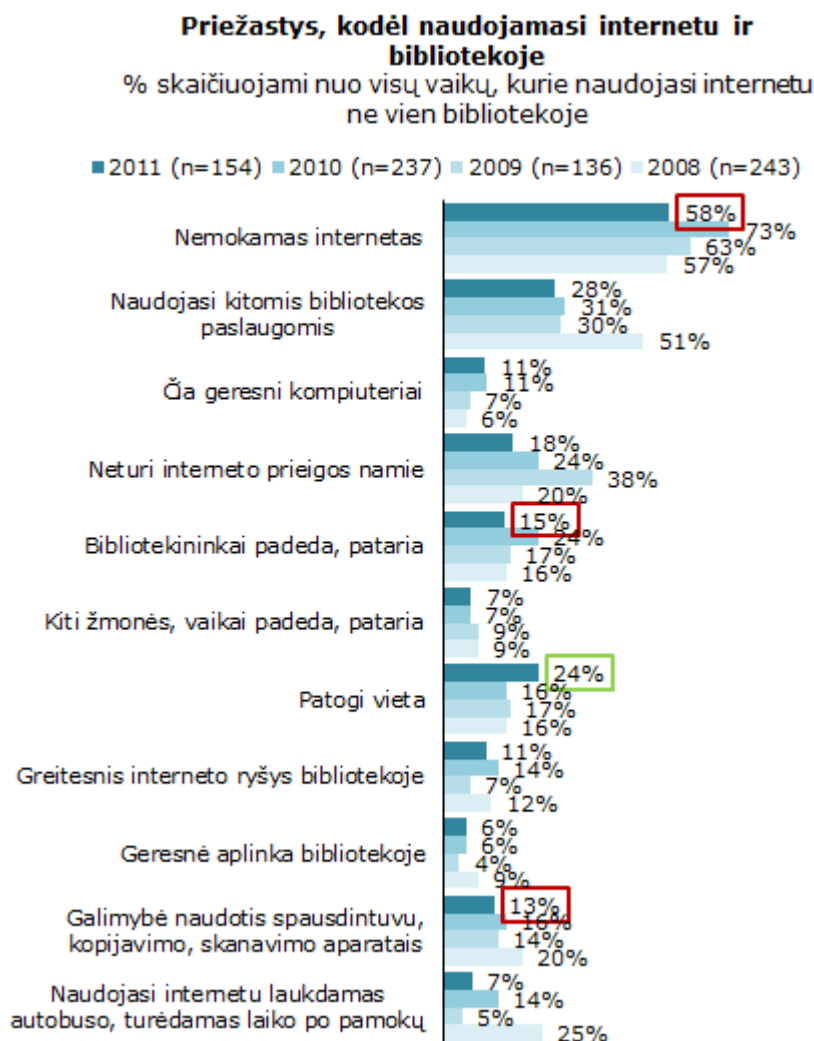
Vaikų, kurie internetu naudojasi bibliotekoje, nors turi galimybę juo naudotis ir kitose vietose (pavyzdžiui, namuose, mokykloje ar pan.), buvo klausiama, kodėl jie renkasi viešą interneto prieigą bibliotekoje.

Dažniausiai tokį apsisprendimą lemia nemokamas internetas (58%). 28% apklaustųjų tiesiog naudojami kitomis bibliotekos paslaugomis, o 24% vaikų teigė, kad biblioteka yra patogi vieta naudotis internetu.

Likusias priežastis paminėjo ne daugiau kaip 18% apklaustųjų.

Tarp „kitų“ vaikų nurodytų priežasčių buvo minima, jog vaikas ne visada turi galimybę internetu naudotis namie (neturi interneto prieigos arba užimtas kompiuteris), kad bibliotekoje smagu leisti laiką su draugais arba internetu čia naudojama, kai greitai ko nors prireikia mokyklai.

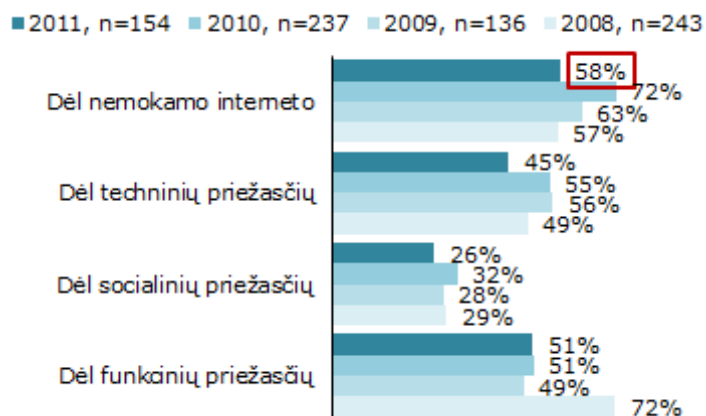
Per pastaruosius metus sumažėjo vaikų, kurie internetu bibliotekoje naudojami dėl to, kad čia internetas yra nemokamas arba dėl bibliotekininkų teikiamos pagalbos ar todėl, kad vaikai naudojami kitomis bibliotekos paslaugomis. Be to, padaugėjo vaikų, internetu bibliotekoje besinaudojančių dėl to, jog biblioteka yra patogi vieta. Analizuojant priežasčių, lemiančių vaikų naudojimąsi internetu ir bibliotekoje, kaitą per pastaruosius 4 metus, pastebima, kad, mažėjant vaikų naudojimuisi vieša interneto prieiga bibliotekose, palaipsniui mažėja ir daugumos priežasčių aktualumas.



Apibendrinant duomenis, visi viešos interneto prieigos bibliotekoje pasirinkimo motyvai buvo suskirstyti į 4 grupes⁵:

- techniniai veiksniai – tai interneto namuose neturėjimas, galimybė naudotis spausdintuvu, kopijavimo, skanavimo aparatais, interneto greitis bei geresnė kompiuterių kokybė;
- funkciniai veiksniai – tai naudojimas kitomis bibliotekos paslaugomis, vietos patogumas ar naudojimas internetu laukiant autobuso, turint laiko tarp pamokų;
- socialumo veiksniai – tai galimybė bibliotekoje gauti darbuotojų pagalbą, galimybė gauti kitų žmonių patarimų bei geresnė bibliotekos aplinka;
- nemokamas internetas – finansinis aspektas išsiskiria iš visų kategorijų, todėl jis analizėje pateikiamas kaip atskiras vienetas.

Priežastys, kodėl naudojamas internetu ir bibliotekoje
 % skaičiuojami nuo visų vaikų, kurie naudojami internetu ne vien bibliotekoje



Analizuojant bendrai, finansinis veiksnys išlieka svariausiu ir lemiančiu didžiausios vaikų dalies apsisprendimą naudotis internetu bibliotekoje. Antroje vietoje yra funkciniai veiksniai. Dėl jų internetu bibliotekoje naudojami 51% vaikų. 45% apklaustųjų internetu bibliotekoje naudojami dėl techninių priežasčių. Lyginant su pernai metais, sumažėjo besinaudojančių internetu bibliotekoje dėl finansinių priežasčių. Mažiausiai interneto vartojimui bibliotekose vaikams įtakos turi socialiniai veiksniai (26%).

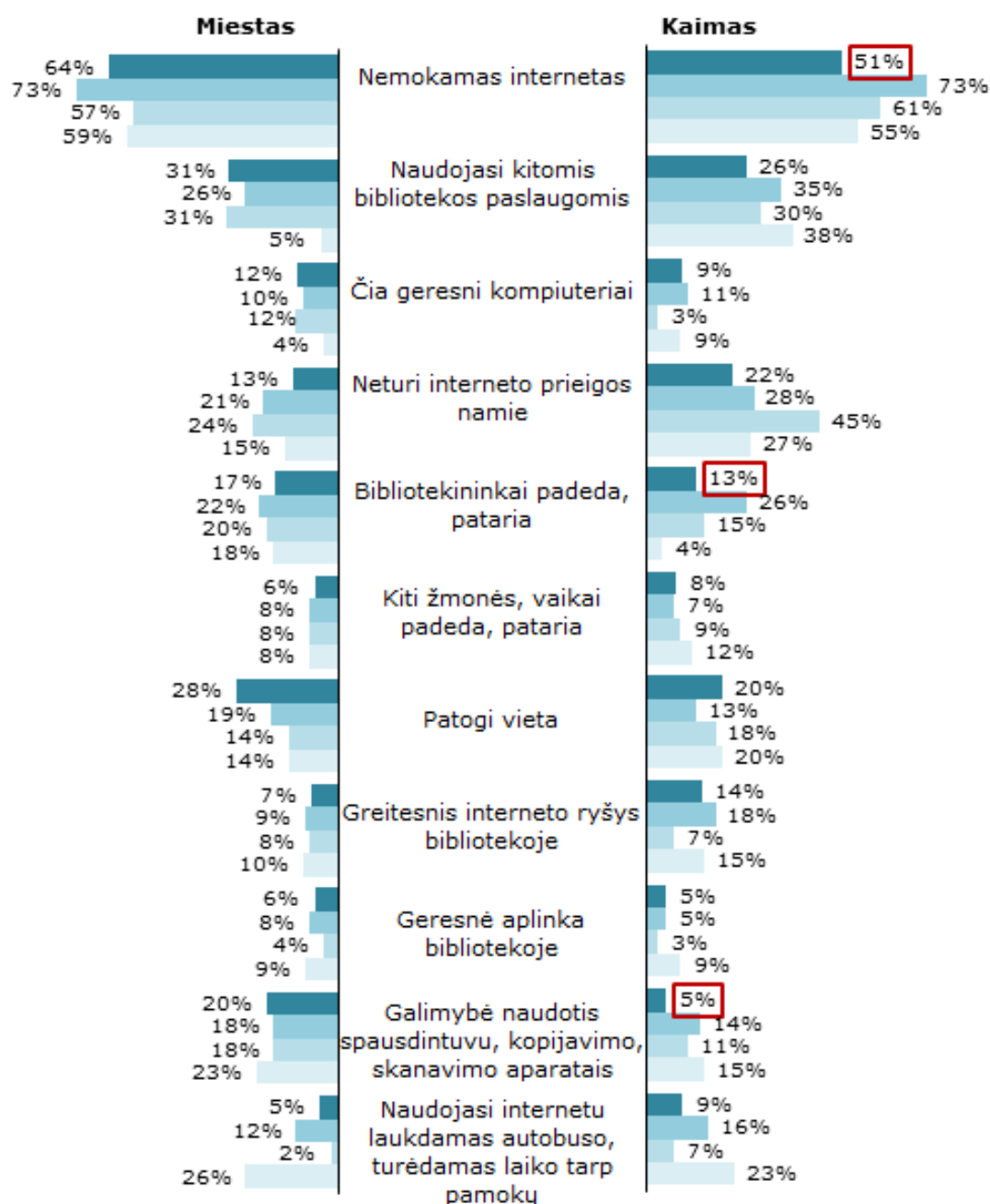
Kaime gyvenantys vaikai, palyginti su situacija mieste šiais metais bei situacija kaime 2010 metais, kiek rečiau vieša interneto prieiga bibliotekose naudojami dėl galimybės naudotis spausdintuvais, kopijavimo ir skanavimo aparatais. Taip pat kaime sumažėjo vaikų, kurie internetu bibliotekoje naudojami dėl to, kad čia yra nemokamas internetas ir padėti galintys bibliotekininkai, dalis.

⁵ Grupė sudaroma sumuojant visus respondentus, paminėjusius bent vieną iš grupės apimamų priežasčių.

Priežastys, kodėl naudojamosi internetu ir bibliotekoje

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų, kurie naudojami internetu ne vien bibliotekoje

■ 2011 ■ 2010 ■ 2009 ■ 2008



*2011 (n=76), 2010 (n=117),
2009 (n=49), 2008 (n=146)

*2011 (n=78), 2010 (n=120),
2009 (n=87), 2008 (n=97)

8.5. Priežastys, kodėl nesinaudojama vieša interneto prieiga bibliotekoje

- Internetu bibliotekoje paprastai nesinaudojama dėl to, jog jo poreikis patenkinamas namuose -

Dažniausiai internetu bibliotekoje yra nesinaudojama dėl to, jog juo naudojasi kitose vietose - turima interneto prieiga namuose (91%) arba juo naudojasi mokykloje (27%). Dar 8% vaikų teigė, jog pas draugus internetu naudotis yra smagiau.

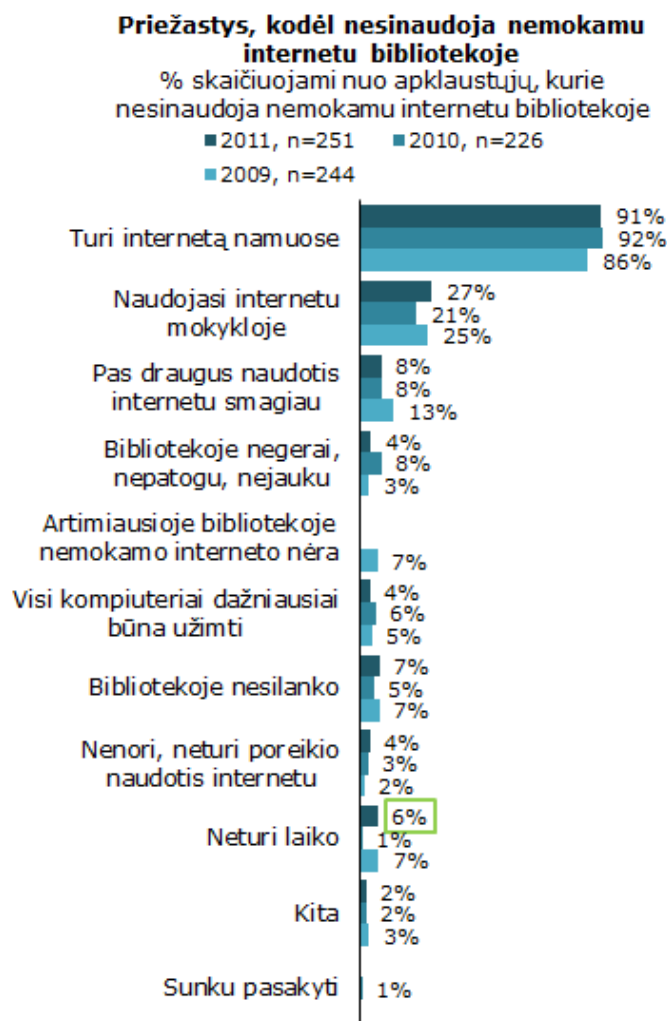
Ne daugiau nei kas dešimtas vaikas bibliotekoje vieša interneto prieiga nesinaudoja dėl poreikio stygiaus (nenori - 4%), ar tai lemiančių išorinių aplinkybių (nesilanko bibliotekoje - 7%, neturi laiko - 6%, trūksta laisvų vietų prie kompiuterių - 4%, bibliotekoje nepatogu ar nejauku - 4%).

Internetu namuose neturintys bei vidutiniškai aktyviai (keletą kartų per savaitę) juo besinaudojantys vaikai, kiek dažniau internetu bibliotekoje nesinaudoja dėl to, jog juo naudojasi mokykloje. Tuo tarpu vaikai, kurie internetu naudojasi aktyviai (kiekvieną dieną), dažniau viešos interneto prieigos poreikio nejaučia dėl to, jog internetu gali naudotis namuose.

Šiais metais, lyginant su situacija 2010 metais, kiek padaugėjo vaikų, teigiančių, kad nesinaudoja nemokamu internetu bibliotekoje, nes neturi tam laiko. O per pastaruosius 4 metus vaikų pateikiamos priežastys, kodėl jie nesinaudoja internetu bibliotekose, iš esmės nekinta.

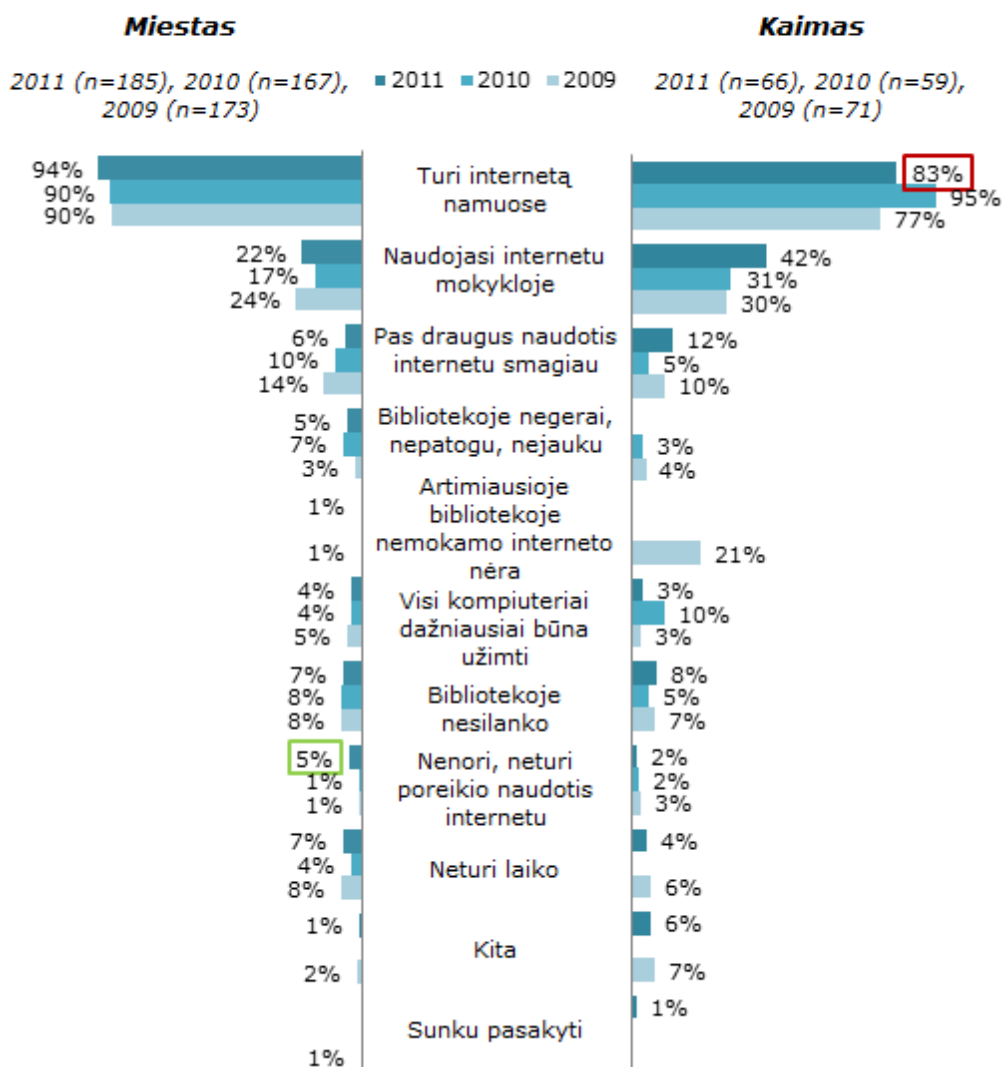
Mieste gyvenantys vaikai dažniau vieša interneto prieiga nesinaudoja dėl to, jog internetu gali naudotis namuose. Tuo tarpu kaime gyvenantys vaikai dažniau nesinaudoja vieša interneto prieiga bibliotekoje todėl, kad naudojasi internetu mokykloje.

Šiais metais kiek sumažėjo vaikų, gyvenančių kaime ir nesinaudojančių vieša interneto prieiga bibliotekose dėl to, kad turi interneto prieigą namie. Tuo tarpu mieste kiek išaugo neturinčių poreikio naudotis internetu vaikų skaičius.



Priežastys, kodėl nesinaudoja nemokamu internetu bibliotekoje

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų, kurie nesinaudoja nemokamu internetu bibliotekoje



8.6. Viešos interneto prieigos kokybės vertinimas

- Bibliotekoje teikiamos viešos interneto prieigos paslaugos bei materialinė bazė absoliučios vaikų daugumos vertinami gerai -

Apskritai bibliotekos teikiamų viešos interneto prieigos paslaugų kokybę vaikai vertina gerai.

Itin gerai vertinami su personalu susiję veiklos aspektai - bibliotekininkų žinios ir gebėjimai (gerai arba labai gerai įvertino 91%), paslaugumas (94%). Be to, absoliuti dauguma vaikų gerai vertina bibliotekos darbo laiką (88%) ir galimybę joje dirbti niekieno netrukdomam (85%).

82%-94% vaikų gerai įvertino bibliotekoje esančias informacines technologijas (kompiuterius, programinę įrangą bei interneto greitį).

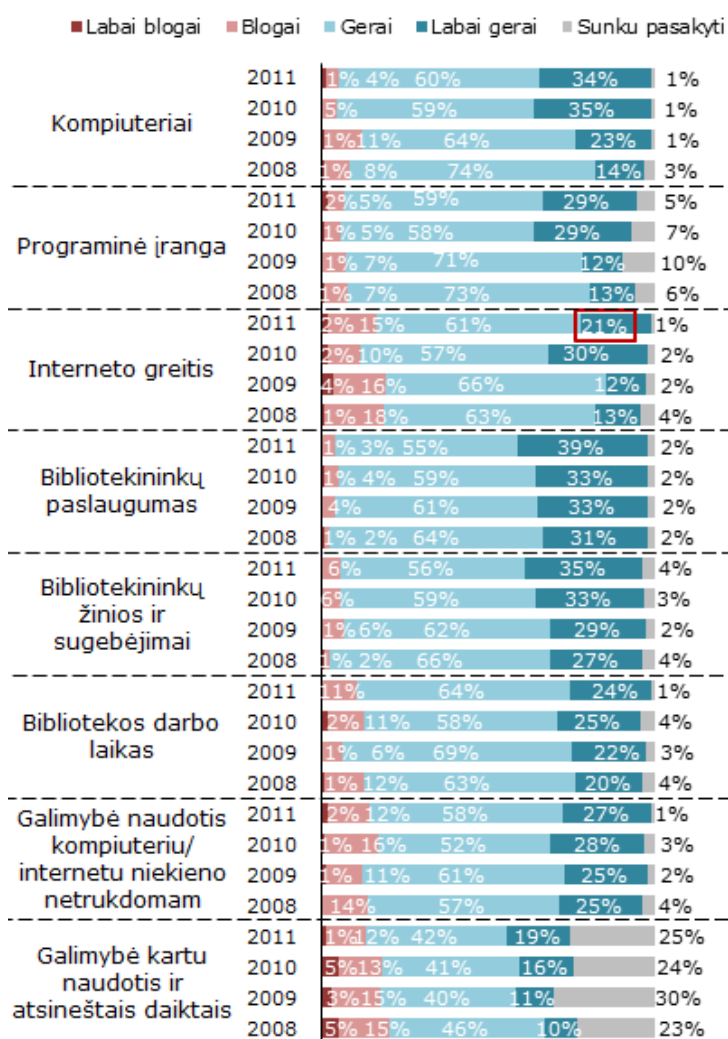
Santykinai prasčiau įvertinta galimybė bibliotekoje naudotis atsineštais daiktais. Gerai arba labai gerai tokią galimybę įvertino kiek daugiau nei pusė vaikų (61%). Tam įtakos turi mažas vaikų informuotumas apie tokias galimybes arba tai, jog vaikai tiesiog neturi delninių, fotoaparatus, mp3 grotuvų ir panašių daiktų. Beveik kas trečias vaikas šios savybės tiesiog neįvertino.

Kartą ar keletą kartų per mėnesį vieša interneto prieiga bibliotekoje besinaudojantys vaikai geriau įvertino bibliotekininkų paslaugumą. Rečiau nei kartą per mėnesį vieša interneto prieiga bibliotekoje besinaudojantys vaikai kiek blogiau vertino bibliotekos darbo laiką.

Lyginant su pernai metais, kiek sumažėjo labai gerai vertinančių interneto greitį bibliotekoje skaičius. Apibendrintai vertinant viešos interneto prieigos paslaugos kokybės vertinimo pokyčius per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios, pastebima, kad beveik visų paslaugos aspektų vertinimas nuo 2008 metų pagerėjo (išskyrus nepakitęs bibliotekų darbo laiką ir galimybę bibliotekose naudotis kompiuteriu/ internetu

Bibliotekose teikiamų interneto prieigos paslaugų vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų vaikų, kurie naudojami VIP

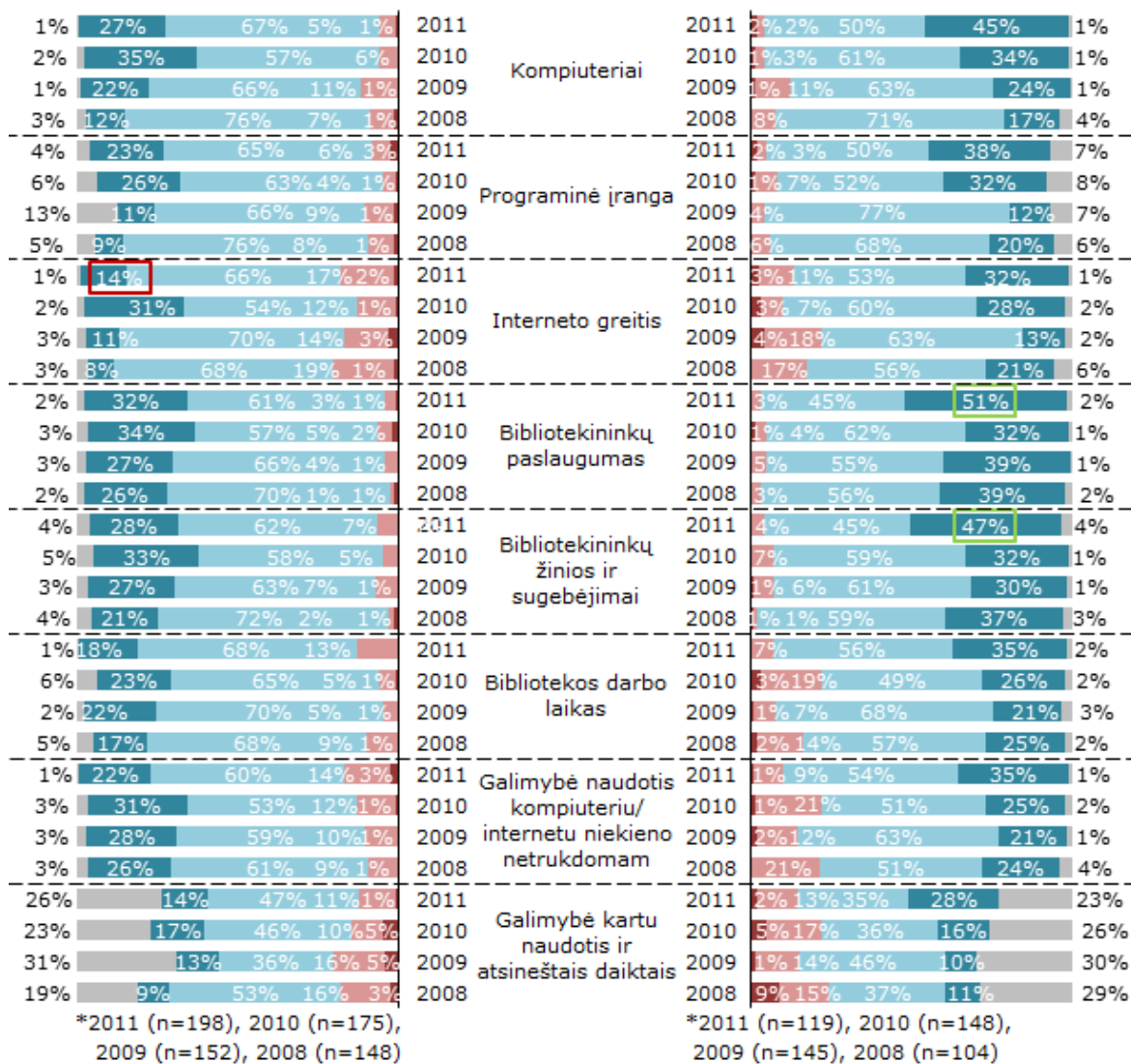


*2011 (n=316), 2010 (n=304), 2009 (n=297), 2008 (n=252)

Mieste, lyginant su 2010 metais, sumažėjo labai gerai interneto greitį vertinančių vaikų dalis. Tuo tarpu kaimo bibliotekose išaugo vaikų, labai gerai vertinančių bibliotekininkų paslaugumą, žinias ir sugebėjimus, skaičius.

Bibliotekose teikiamų interneto prieigos paslaugų vertinimas
% skaičiuojamas nuo tikslinių grupių vaikų, kurie naudojami VIP

■ Labai blogai ■ Blogai ■ Gerai ■ Labai gerai ■ Sunku pasakyti



8.7. Galimybės naudotis internetu bibliotekoje suteikiama nauda

- Vieša interneto prieiga bibliotekose besinaudojantys vaikai dažniausiai taip pajvairina savo laisvalaikį arba kuria ir palaiko savo socialinius tinklus -

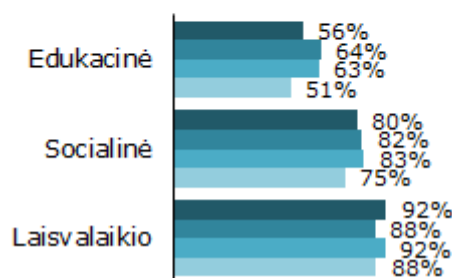
Viešos interneto prieigos bibliotekoje teikiamas naudas galima skirstyti į tris grupes⁶:

- ➔ socialinę: pagalba susirandant naujų draugų, bendraujant su artimaisiais, bendravimo pagerinimas;
- ➔ edukacinę: pagalba atliekant mokyklos užduotis, pagalba ruošiantis būreliams, pomėgiams;
- ➔ laisvalaikio: veiklų praplėtimas, laisvalaikio praturtinimas.

Galimybė naudotis internetu bibliotekoje praturtina vaikų laisvalaikį (92%) bei bendravimą (80%). Edukacinėmis interneto teikiamomis galimybėmis naudojasi mažesnė apklaustųjų dalis (56%). Projekto įgyvendinimo metu naudojimosi vieša interneto prieiga teikiama nauda nepakito.

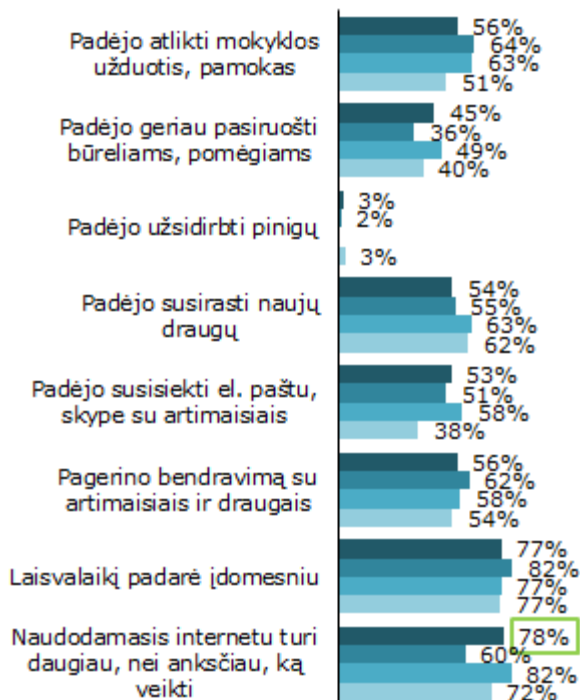
Galimybės naudotis internetu viešojoje bibliotekoje suteikta nauda % skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie internetu naudojami bibliotekoje

■ 2011, n=162 ■ 2010, n=242
■ 2009, n=142 ■ 2008, n=247



Galimybės naudotis internetu viešojoje bibliotekoje suteikta nauda % skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie internetu naudojami bibliotekoje

■ 2011, n=162 ■ 2010, n=242
■ 2009, n=142 ■ 2008, n=247



Analizuojant konkrečiau, matome, jog 78% vaikų teigė, kad internetas praturtino jų veiklą, dar 77% - kad pajvairino laisvalaikį. Pusė apklaustųjų vaikų teigė, jog internetas jiems padėjo susirasti naujų draugų (54%), bendrauti su artimaisiais (53%) ar apskritai praturtino bendravimą (56%). 45% vaikų teigė, jog vieša interneto prieiga padėjo jiems paruošti namų darbus ar pasiruošti būreliams.

14 metų amžiaus vaikai kiek dažniau teigė, jog internetas praturtino jų laisvalaikį. Tuo tarpu jaunesnio amžiaus vaikai rečiau teigė, kad internetas bibliotekoje padarė jų laisvalaikį įdomesniu.

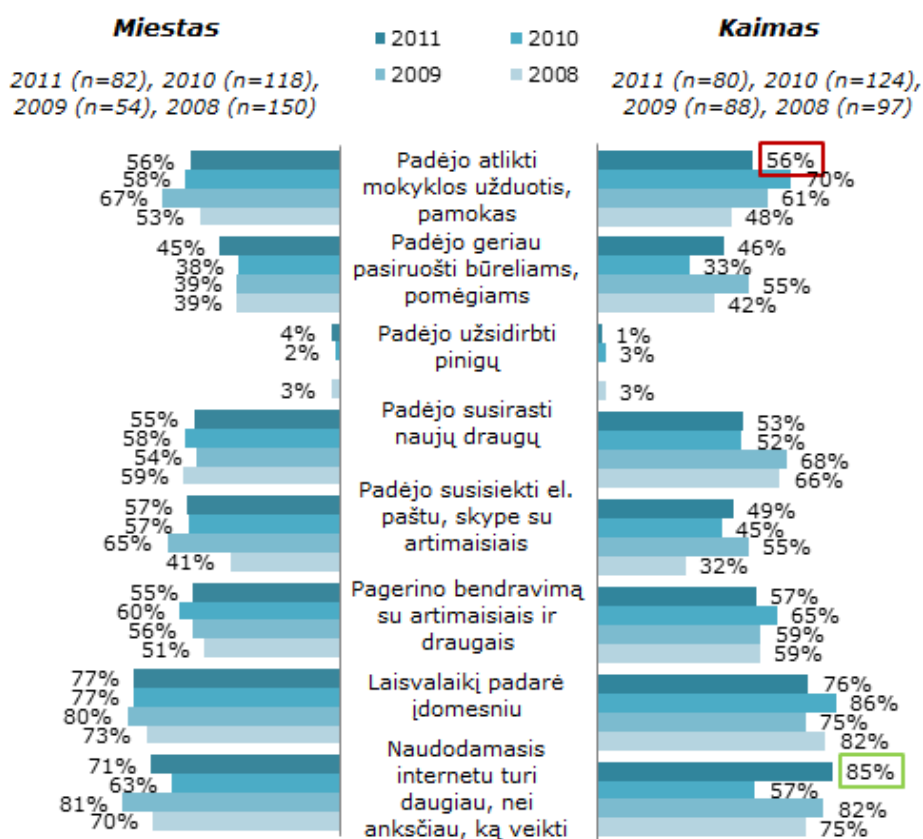
Šiais metais kiek daugiau vaikų teigė, jog internetas praplėtė laisvalaikio leidimo galimybes, o per pastaruosius 4 metus aiškių tendencijų, kurios liudytų, jog viešos interneto prieigos bibliotekose teikiama nauda ja besinaudojantiems vaikams kito, nestebima.

Mieste ir kaime gyvenantiems vaikams vieša interneto prieiga suteikia tokias pačias naudas, tačiau kaime kiek dažniau internetas praturtina vaikų laisvalaikį. Be to, kaime, lyginant su situacija 2010 metais, vis daugėja vaikų, manančių, kad interneto dėka jie turi daugiau veiklos. Tačiau šiais metais sumažėjo vaikų, kurie naudojasi internetu kaimo bibliotekose ir kuriems internetas padeda atlikti mokyklinės užduotis, skaičius.

⁶ Grupė sudaroma sumuojant visus respondentus, paminėjusius bent vieną iš grupės apimamų naudų.

Galimybės naudotis internetu viešojoje bibliotekoje suteikta nauda

% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



8.8. Ketinimai naudotis vieša interneto prieiga ateityje

- Vieša interneto prieiga per artimiausią pusmetį ketina pasinaudoti šeštadalis juo anksčiau nesinaudojusių vaikų -

Per artimiausią pusmetį vieša interneto prieiga bibliotekoje ketina naudotis beveik kas antras 12-14 metų amžiaus vaikas (46%).

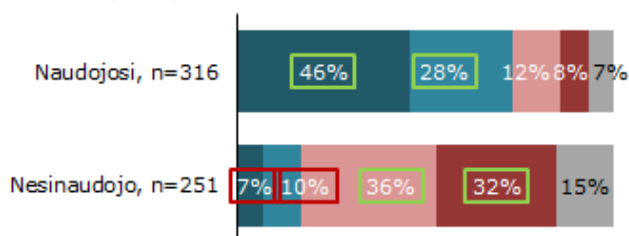
Dažniau internetu ketina pradėti naudotis interneto prieigos namuose neturintys vaikai, vidutiniškai aktyvūs interneto vartotojai (keletą kartų per savaitę), esami viešos interneto prieigos vartotojai.

17% vieša interneto prieiga bibliotekoje niekada nesinaudojusių vaikų, tikėtina, ims juo naudotis per artimiausius 6 mėnesius.

Ketinimai naudotis/ pradėti naudotis internetu bibliotekoje per artimiausius 6 mėn.

% skaičiuojami nuo tikslinės grupės

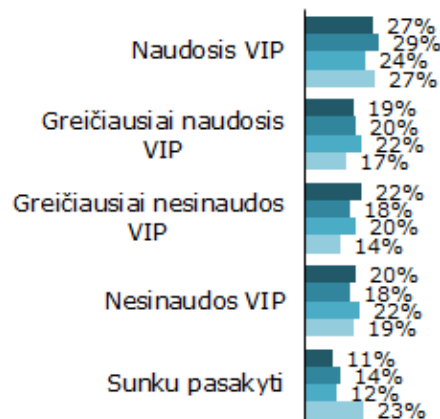
■ Naudosis VIP ■ Greičiausiai naudosis VIP
 ■ Greičiausiai nesinaudos VIP ■ Nesinaudos VIP
 ■ Sunku pasakyti



Ketinimai naudotis/ pradėti naudotis internetu bibliotekoje per artimiausius 6 mėn.

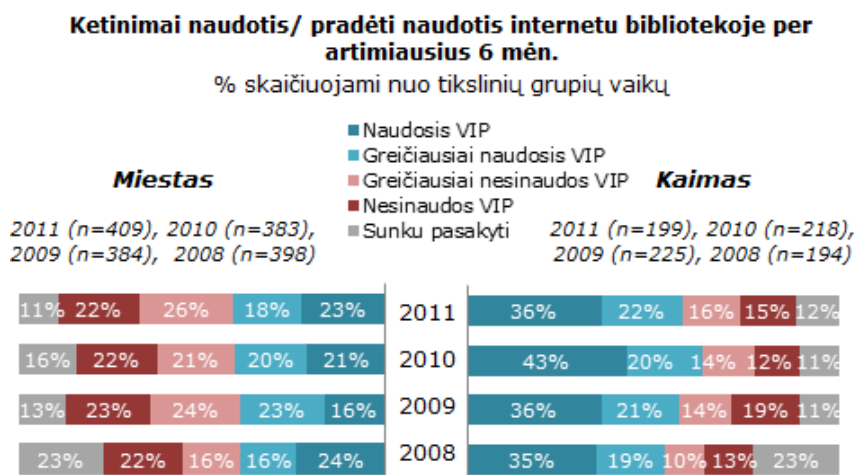
% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų

■ 2011, n=608 ■ 2010, n=601
 ■ 2009, n=609 ■ 2008, n=592



Vieša interneto prieiga ketinančių naudotis vaikų dalis nepakito nei per paskutiniuosius nei per pastaruosius 4 metus.

Kaime gyvenantys vaikai ateityje dažniau ketina naudotis vieša interneto prieiga bibliotekoje, nes, kaip jau buvo ne kartą minėta, jų galimybės naudotis internetu yra kiek labiau ribotos, nei mieste gyvenančių vaikų. Tuo tarpu kiek daugiau mieste gyvenančių vaikų internetu bibliotekoje per artimiausius 6 mėnesius greičiausiai nesinaudos.



9. Bibliotekos įvaizdis

9.1. Vaikus į bibliotekas pritraukiantys ir atstumiantys veiksniai

- Didžiausias traukos į bibliotekas veiksnys – knygos -

Praėjusiais metais bibliotekoje apsilankusių vaikų buvo prašoma nurodyti, kas jiems patinka arba nepatinka bibliotekoje.

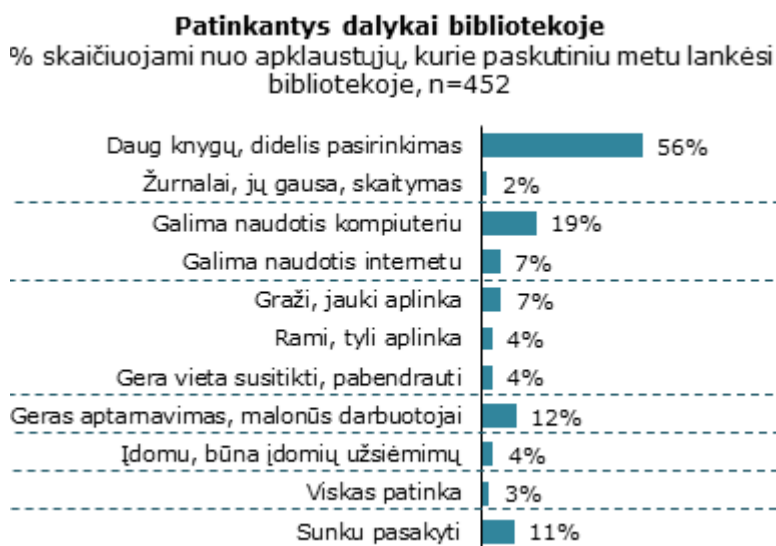
Dažniausiai vaikams bibliotekoje patinka su tradicinėmis paslaugomis susiję dalykai: didelis knygų asortimentas (54%), žurnalų gausa bei galimybė juos skaityti (2%).

Dalis vaikų patenkinti su vieša interneto prieiga susijusiais dalykais – galimybė naudotis kompiuteriu (19%) bei internetu (7%).

Kai kurie vaikai patenkinti bibliotekos aplinka ir atmosfera. 7% per paskutinius metus bibliotekoje besilankusių apklaustųjų teigė, jog jiems patinka graži ir jauki bibliotekos aplinka, 4% vaikų patenkinti tylia ir ramia atmosfera, o dar 4% respondentų mano, jog biblioteka – gera vieta susitikti ir pabendrauti.

12% apklaustųjų vaikų teigė, jog jiems bibliotekoje patinka personalo darbas. Dar 4% paminėjo, kad bibliotekoje įdomu, būna įdomių užsiėmimų.

Vaikų paklausus apie jiems nepatinkančius dalykus, didžioji dalis tyrimo dalyvių konkrečių problemų neįvardijo: 32% jų teigė, jog bibliotekoje jiems viskas patinka, o dar 35% respondentų tiesiog negalėjo įvardinti nepatinkančių aspektų.



Vis gi, 36% vaikų yra nepatenkinti bibliotekų paslaugomis.

Dažniausiai vaikai išreiškė nepasitenkinimą tradicinėmis bibliotekos paslaugomis: mažu knygų pasirinkimu (7%), jų trūkumu (2%), knygoms skaityti skiriamo laiko trukme (1%).

Panaši dalis vaikų nepatenkinta atmosfera bibliotekoje: sunku susikaupti esant daug žmonių, vaikų (6%), aplinka nejauki, niūri, šalta (2%), patalpa ankšta (1%).

Dalis vaikų taip pat turi pretenzijų su vieša interneto prieiga susijusiems dalykams: skundžiamasi eilėmis prie kompiuterių (3%), jų trūkumu (1%). Kita vertus dalis vaikų kaip tik išreiškė nepasitenkinimą kompiuterių bibliotekoje buvimu (2%).

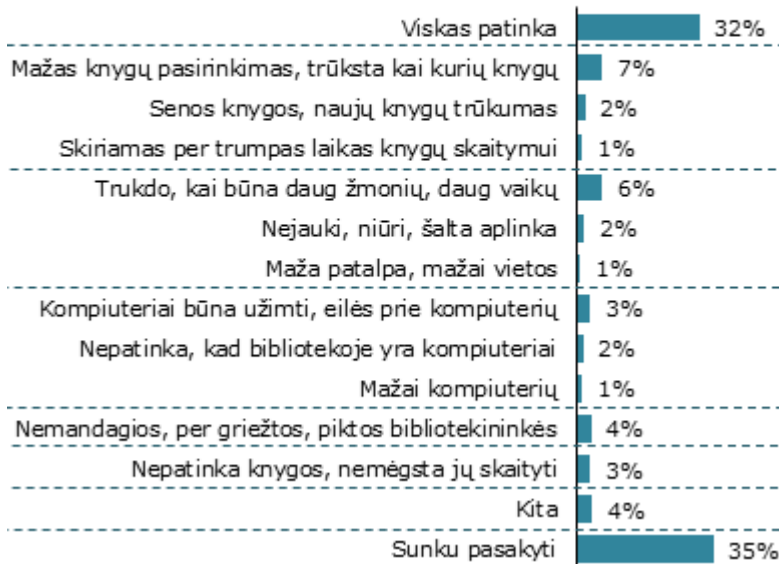
Dar 4% apklaustųjų nepatenkinti griežtomis, piktomis bibliotekininkėmis, 3% vaikų teigė, jog jiems apskritai nepatinka knygos, nemėgsta jų skaityti.

Apibendrinus visus vaikams bibliotekoje patinkančius ir nepatinkančius dalykus, galima išskirti šiuos pagrindinius vaikų lūkesčius bibliotekose:

- vaikus žavi bibliotekoje esanti knygų ar žurnalų gausa, tačiau vaikams taip pat aktualu, jog ji atitiktų poreikius, fondai būtų laiku atnaujinami;
- galimybė naudotis kompiuteriu ar internetu vaikams priimtina ir patraukli, tačiau ji turi būti pagrįsta pakankamu kompiuterių skaičiumi;
- bibliotekoje vaikams reikia jaukumo, ramybės, bet kartu ir galimybės bendrauti su kitais asmenimis. Nors šios savybės nėra lengvai tarpusavyje suderinamos, o bibliotekose jaučiamas vietos stygius, būtų puiku, jei būtų įmanoma sukurti atskiras erdves skirtas susikaupimui ir skirtas bendravimui;
- vaikai pastebi malonius ir paslaugius darbuotojus, juos atgraso nemandagios, per griežtos ir piktos bibliotekininkės.

Nepatinkantys dalykai bibliotekoje

% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie paskutiniu metu lankėsi bibliotekoje, n=452



9.2. Su biblioteka siejamos asociacijos

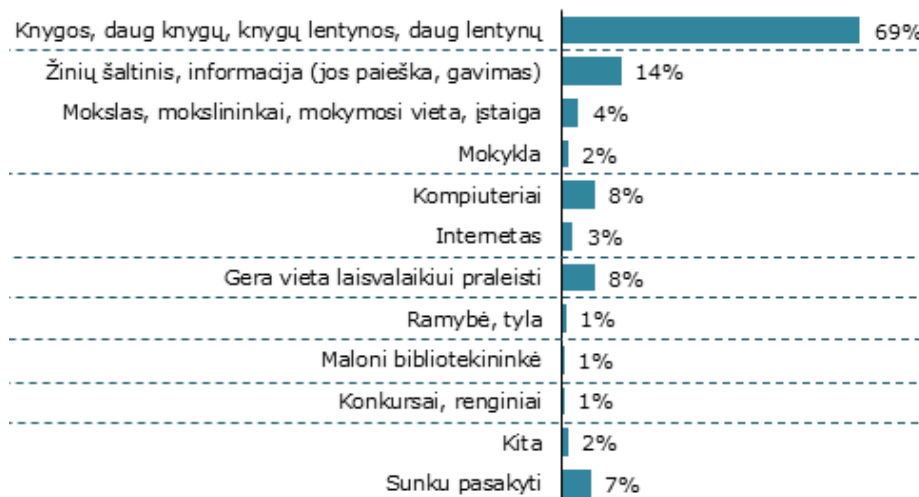
- Biblioteka vaikams dažniausiai asocijuojasi su knygomis -

Dažniausiai biblioteka vaikams asocijuojasi su tradicinėmis šios įstaigos funkcijomis – su knygomis bei jų gausa (69%).

Dalis vaikų bibliotekos funkcijas suvokia plačiau nei tik kaip knygų saugojimą ir skolinimą. 14% vaikų biblioteką sieja su žiniomis bei informacija. Dar 4% apklaustųjų biblioteką sugretino su mokslu, o 2% respondentų - su mokykla. Asociacijos tiek su informacijos šaltiniu, tiek mokslo įstaiga rodo, kad biblioteka vaikų yra suvokiama ir kaip atliekanti žinių plėtros funkciją.

Su biblioteka siejamos asociacijos

% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų, n=608



Viešoji interneto prieiga vaikams taip pat yra viena iš bibliotekos vaizdinio dalių. 8% vaikų teigė, jog biblioteka jiems asocijuojasi su kompiuteriais, o dar 3% paminėjo internetą.

Dar 8% vaikų teigė, jog biblioteka jiems asocijuojasi su gera vieta praleisti laisvalaikį, o po 1% vaikų biblioteką sieja su ramybe ir tyla, maloniu personalu, rengiamais konkursais ar renginiais.

9.3. Bibliotekos įvaizdinių savybių vertinimas

- Bibliotekos įvaizdis – pozityvus -

Vaikai biblioteką suvokia pakankamai pozityviai. Jų nuomone, bibliotekoje dirba linksmi ir mandagūs darbuotojai, galintys pagelbėti lankytojui. Be to, biblioteką vaikai suvokia kaip šiuolaikišką, naujausia įranga aprūpintą įstaigą, kurioje gera būti. Paprastai biblioteka vaikams yra vieta pabūti vienam.

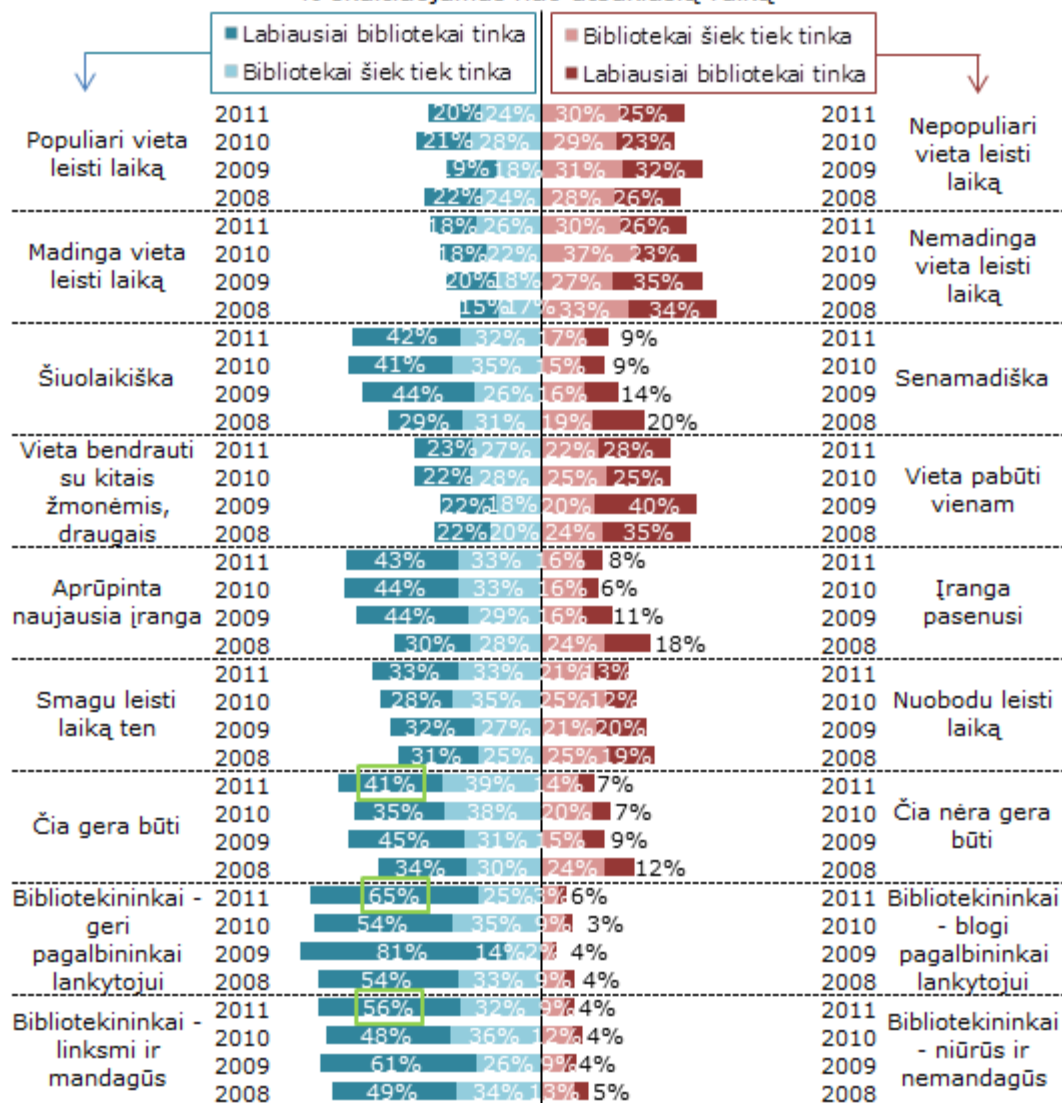
Tačiau biblioteka, vaikų nuomone, nėra populiari ar madinga vieta.

12 metų vaikai kiek dažniau biblioteką laiko populiaria ir madinga vieta, kurioje smagu leisti laiką. Kad biblioteka yra populiari ir madinga vieta, kurioje smagu leisti laiką taip pat mano ir namuose neturintieji interneto. Merginos dažniau mano, jog bibliotekoje gera atmosfera bei smagu leisti laiką. Vaikai, kurie internetu naudojami dažnai (bent kartą per savaitę), dažniau paminėjo, jog biblioteka yra populiari.

Per pastaruosius metus dar pagerėjo bibliotekininkų kaip linksmų ir mandagių, gerų pagalbininkų, įvaizdis. Taip pat pagerėjo bibliotekos kaip vietos, kurioje gera leisti laiką, įvaizdis. Per laikotarpį nuo Projekto įgyvendinimo pradžios bendrąją bibliotekos įvaizdžio kaitos tendenciją galima laikyti galima laikyti pozityvia, t.y. bibliotekos įvaizdis gerėjo. Nuo 2008 metų labiausiai išaugo vaikų bibliotekos suvokimas kaip šiuolaikiškos ir naujausia įranga aprūpintos vietos, ne tiek daug, tačiau pagerėjo ir bibliotekos suvokimas kaip madingos vietos, kurioje gera ir smagu leisti laiką ir kurioje dirba linksmi ir mandagūs bibliotekininkai.

Įvaizdinės bibliotekos savybės

% skaičiuojamas nuo atsakiusių vaikų

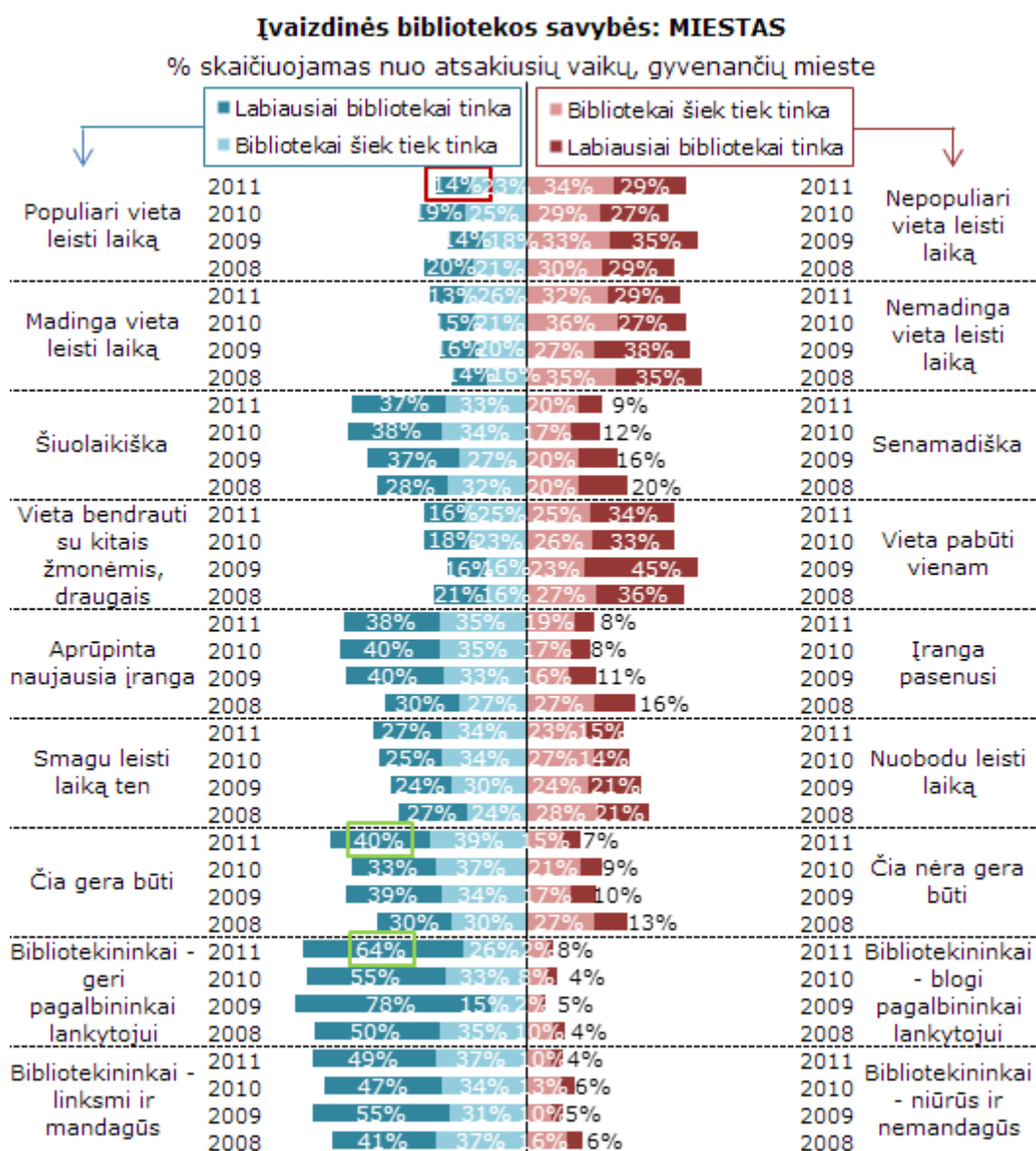


*2011 (n=608), 2010 (n=589-582**), 2009 (n=609), 2008 (n=592)

** 2010 metais atsakiusių skaičius mažesnis nei visa imtis (n=601)

Miesto gyventojai bibliotekas vertina kiek skeptiškiau. Mažesnė dalis miesto vaikų pritaria, kad ši vieta populiari, madinga - greičiau jau senamadiška ir nuobodi, labiau skirta pabūti vienam. Taip pat jie linkę rečiau pritari teiginiai, kad biblioteka yra aprūpinta naujausia įranga, joje yra gera būti, o bibliotekininkai linkę pagelbėti.

Pastaraisiais metais mieste padaugėjo laikančių biblioteką vieta, kurioje gera būti, kurioje dirba linksmi ir mandagūs darbuotojai, galintys pagelbėti lankytojams. Tačiau dar sumažėjo dalis manančių, kad biblioteka yra populiari vieta leisti laiką.



*2011 (n=409), 2010 (n=375-369**), 2009 (n=384), 2008 (n=398)

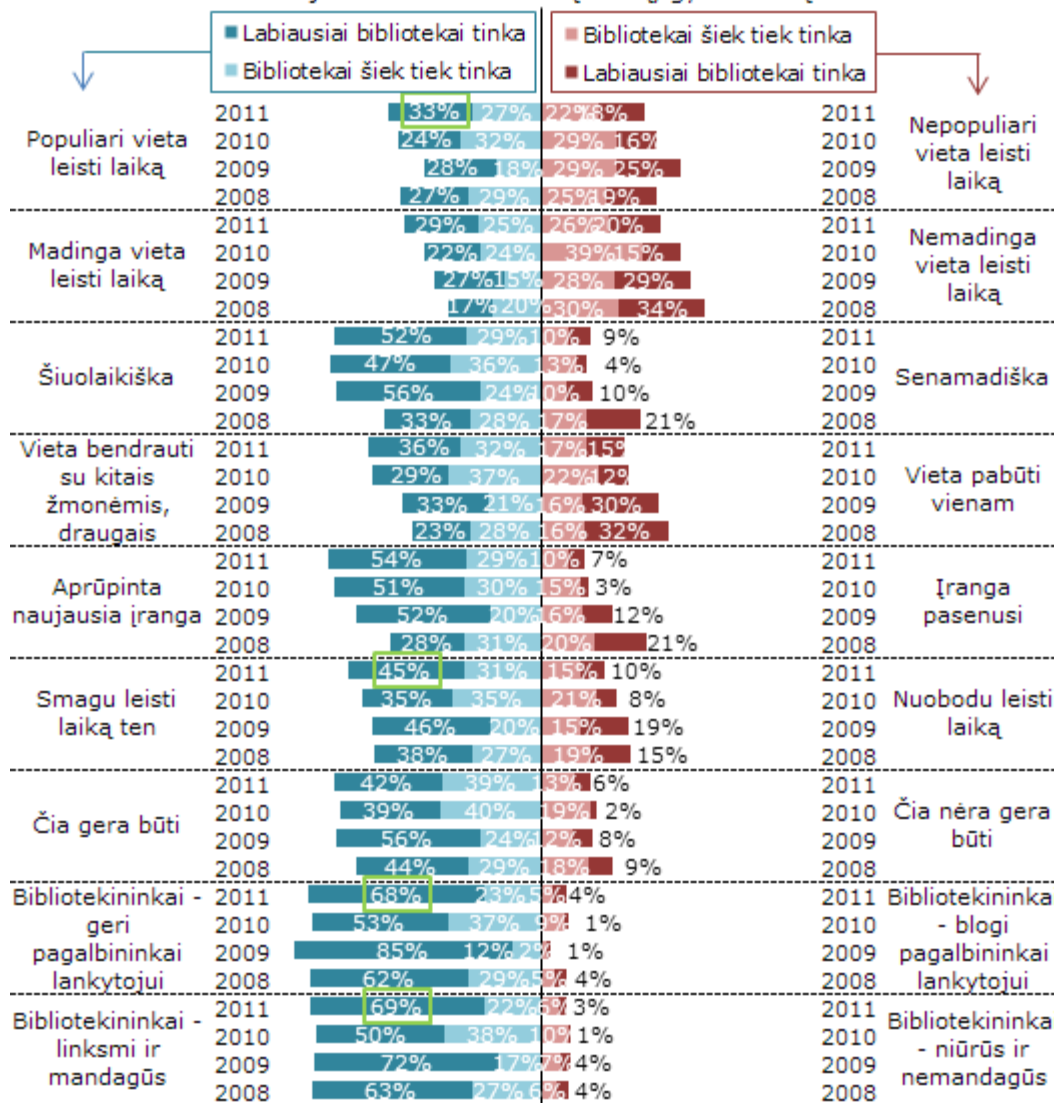
** 2010 metais atsakiusių skaičius mažesnis nei tikslinės grupės dydis (n=383)

Kaimo vaikai biblioteką suvokia kiek kitaip, nei miestiečiai. Jie biblioteką, dažniau nei miesto gyventojai, tapatina su populiaria, šiuolaikiška vieta, kuri skirta bendrauti su kitais žmonėmis, kurioje smagu leisti laiką, gera būti bei galima konsultuotis su darbuotojais. Be to, kaime gyvenantys vaikai dažniau biblioteką suvokia kaip šiuolaikišką, naujaisią įrangą aprūpintą vietą, kurioje gera būti.

Kaip ir mieste, kaime padidėjo dalis manančių, kad bibliotekininkai linksmi ir mandagūs, geri pagalbininkai. Tačiau kaime taip pat didėjo dalis manančių, kad biblioteka yra populiari vieta, kurioje smagu leisti laiką

Įvaizdinės bibliotekos savybės: KAIMAS

% skaičiuojamas nuo atsakiusių vaikų, gyvenančių kaime

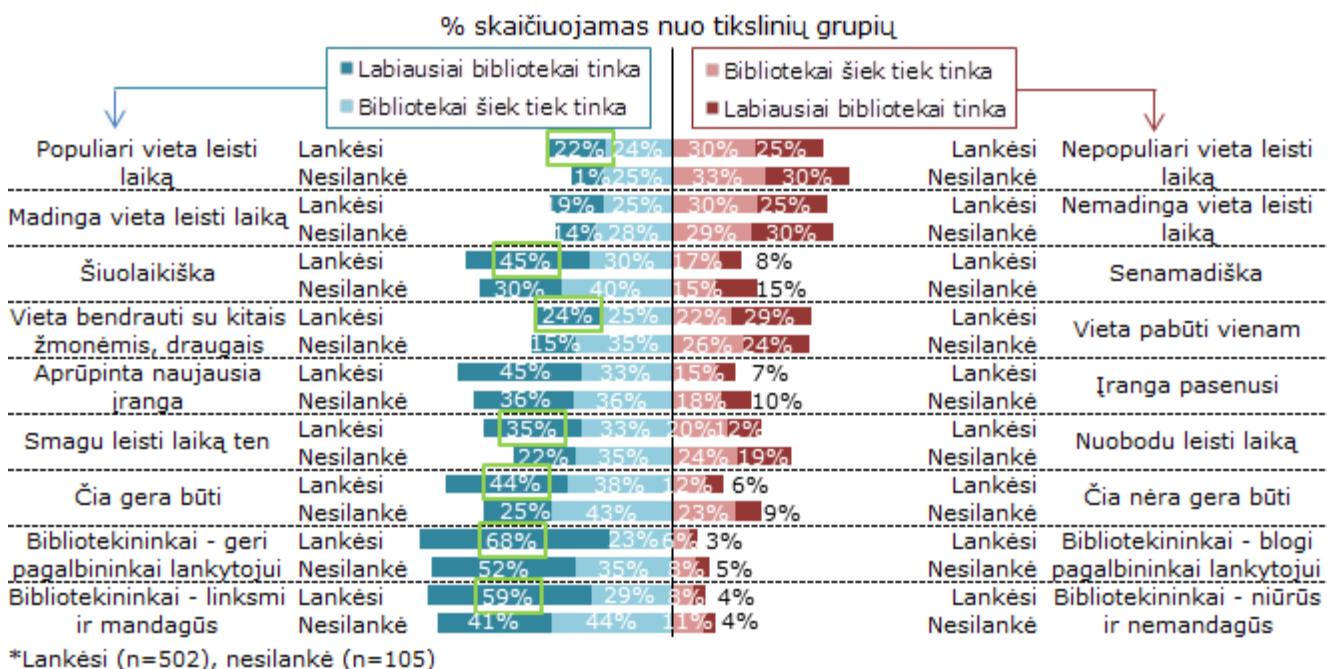


*2011 (n=199), 2010 (n=218-215**), 2009 (n=225), 2008 (n=194)

** 2010 metais atsakiusiųjų skaičius mažesnis nei tikslinės grupės dydis (n=218)

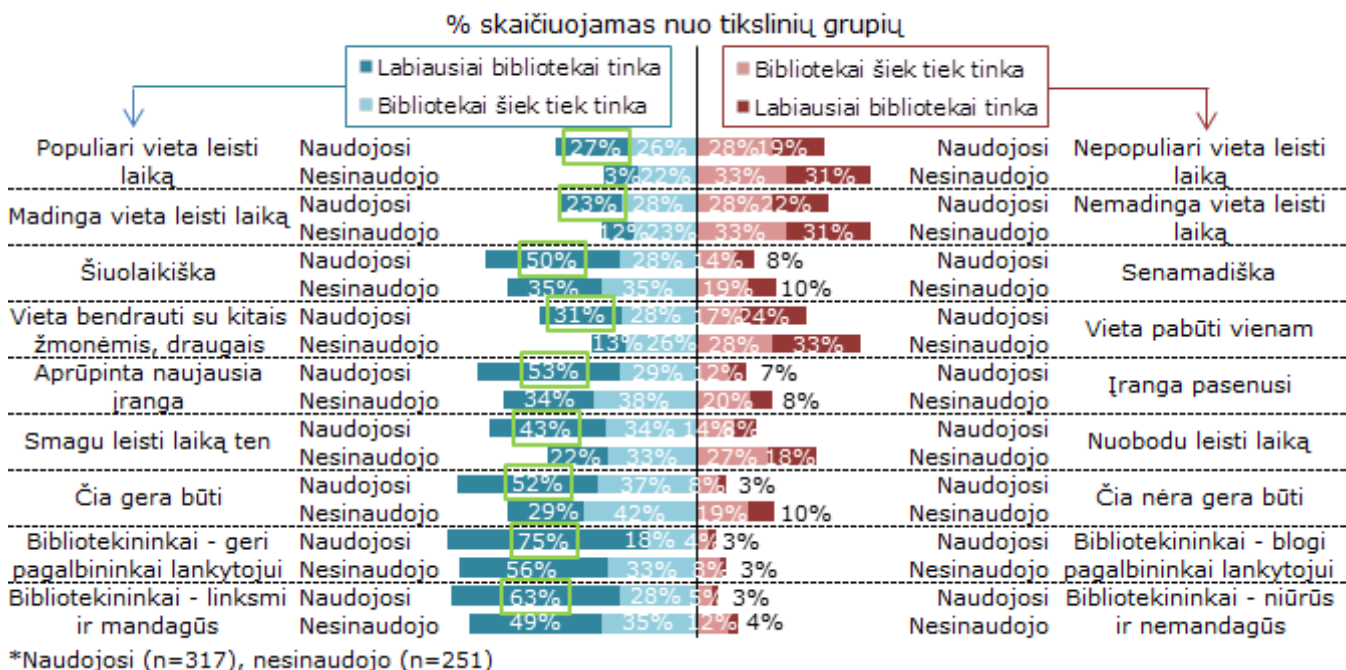
Bibliotekos įvaizdis susijęs ir su lankymusi joje. Vaikai, kurie teigė lankęsi bibliotekoje, šią įstaigą vertina pozityviau nei joje nė karto nesilankę. Bent kartą bibliotekoje lankęsi ją suvokia kaip populiarią, šiuolaikišką bendravimui skirtą vietą, kurioje smagu ir gera būti, bei kurioje dirba linksmas, mandagus bei galintis padėti personalas.

Įvaizdinės bibliotekos savybės ir lankymasis bibliotekoje



Be to, bibliotekos įvaizdžiui didelės reikšmės turi vieša interneto prieiga. Vaikai, kada nors naudojęsi bibliotekoje internetu, visais atžvilgiais ją vertina pozityviau, nei šia paslauga nesinaudoję apklaustieji. Vieša interneto prieiga bibliotekoje naudojęsi vaikai dažniau mano, jog biblioteka madinga, populiari, šiuolaikiška, joje įdiegta naujausia įranga. Be to, čia galima bendrauti su kitais žmonėmis bei apskritai smagu ir gera čia leisti laiką, o bibliotekininkai – linksmi ir mandagūs, galintys pagelbėti.

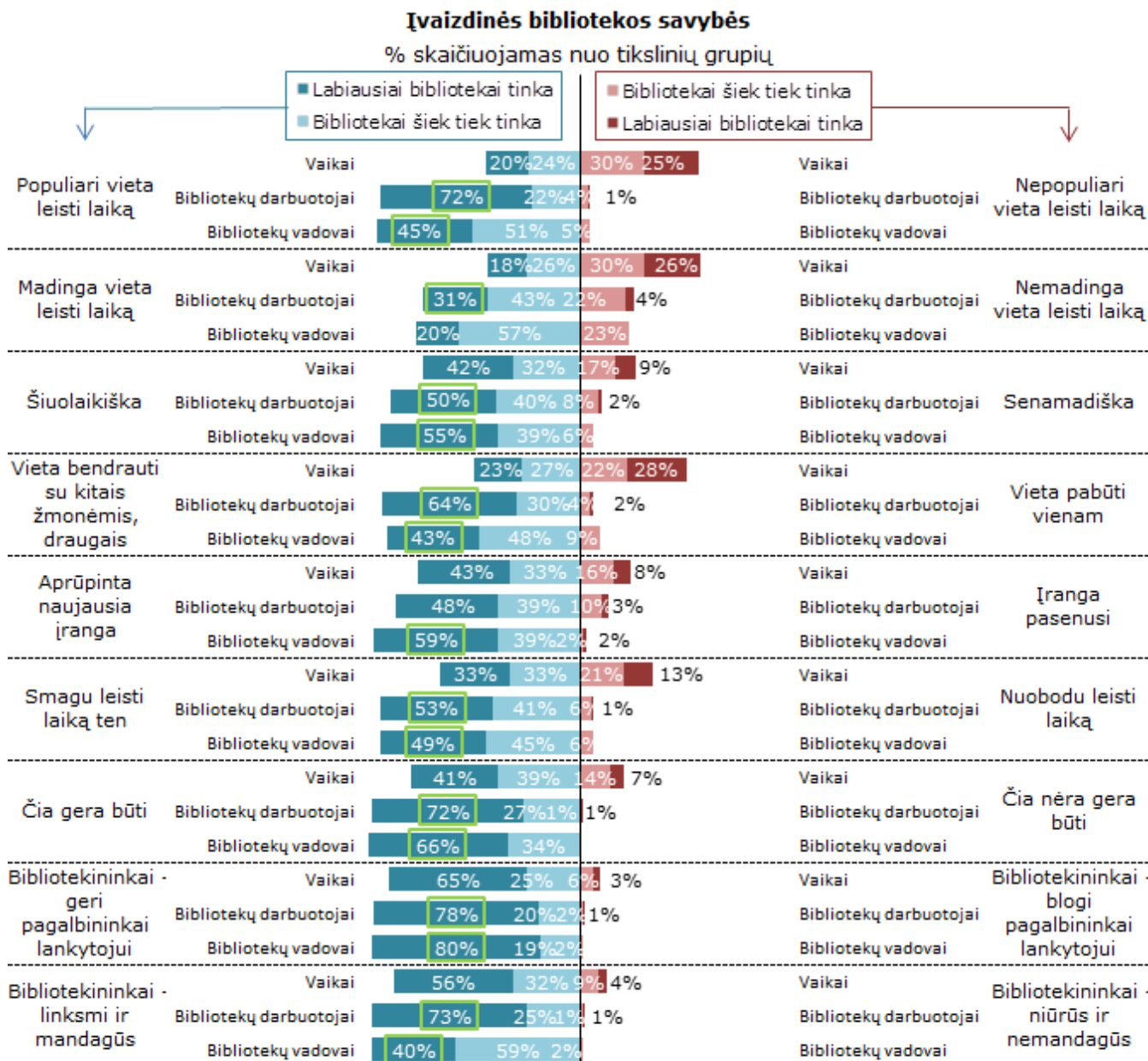
Įvaizdinės bibliotekos savybės ir naudojimas VIP bibliotekoje



Vaikų požiūrį į biblioteką palyginus su bibliotekų darbuotojų ir vadovų požiūriu, išryškėja vertinimo skirtumai. Bibliotekoje dirbantys asmenys (bibliotekininkai bei jų vadovai) išsiskiria itin pozityviu požiūriu į savo darbovietę. Tuo tarpu 12-14 metų vaikai biblioteką vertina pozityviai, tačiau skeptiškiau nei jų darbuotojai ir vadovai.

Didžiausias požiūrių skirtumas pastebimas vertinant tokias bibliotekos savybes, kaip populiarumas, madingumas, tai ar bibliotekoje smagu leisti laiką. Su šiais teiginiais linkusi nesutikti didesnė dalis vaikų, nei bibliotekų darbuotojų ar vadovų. Didesnė dalis vaikų taip pat mano, kad biblioteka yra vieta pabūti vienam.

Mažiausiai požiūriai išsiskiria vertinat atmosferą bibliotekoje ir pačius bibliotekų darbuotojus, didžioji dalis visų grupių atstovų pagal šias savybes biblioteką vertina pozityviai.



*Vaikai (n=608), bibliotekų darbuotojai(n=620), bibliotekų vadovai (n=65)

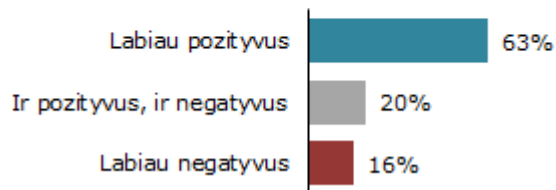
Apibendrintai pagal tai, kaip dažnai vaikai bibliotekoms priskyre pozityvias savybes, galime juos skirstyti į tokias grupes⁷:

- ➔ labiau pozityvų požiūrį turinčius vaikus;
- ➔ tiek pozityvų, tiek negatyvų požiūrį turinčius vaikus;
- ➔ labiau negatyvų požiūrį turinčius vaikus.

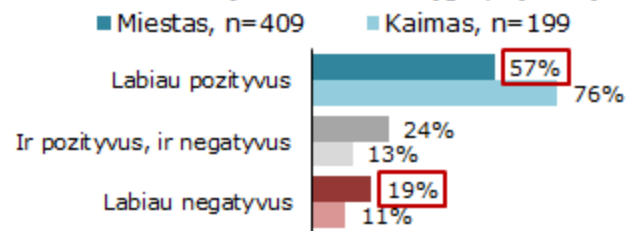
Pozityviai bibliotekos atžvilgiu nusiteikusių vaikų yra daugiau nei pusė (63%). Tuo tarpu negatyvesniu požiūriu pasižymi tik kas penktas (16%) vaikas.

Pozityviai bibliotekos atžvilgiu dažniau nusiteikę 12 metų amžiaus, dažnai bibliotekoje besilankantys vaikai. Tuo tarpu vyresni, retai bibliotekose besilankantys vaikai bibliotekų atžvilgiu nusiteikę skeptiškiau. Pozityviai bibliotekos atžvilgiu nusiteikusių daugiau yra tarp kaime gyvenančių vaikų. Tuo tarpu tarp miestiečių daugiau yra bibliotekos atžvilgiu nusiteikusių negatyviai. Skeptiškiausiai nusiteikę didmiesčių gyventojai.

Vaikų požiūrio į bibliotekos įvaizdį pasiskirstymas
% skaičiuojami nuo visų apklaustų vaikų, n=608

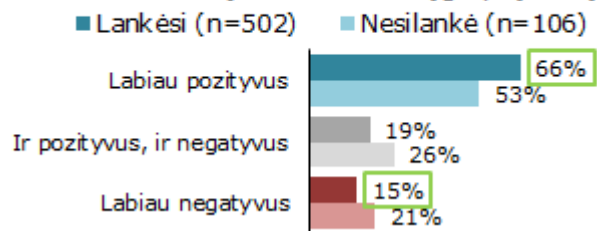


Vaikų požiūrio į bibliotekos įvaizdį pasiskirstymas
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų

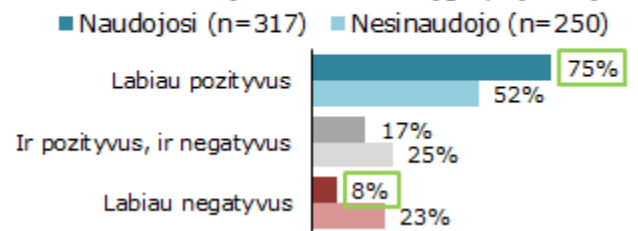


Kaip jau buvo minėta, bibliotekos vertinimas yra susijęs su lankymusi joje bei naudojimusi vieša interneto prieiga. Vaikai, kurie yra lankęsi bibliotekoje, o ypač tie, kurie yra naudojęsi vieša interneto prieiga, apie biblioteką yra geresnės nuomonės.

Požiūrio į bibliotekas pasiskirstymas ir lankymasis bibliotekoje
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



Požiūrio į bibliotekas pasiskirstymas ir naudojimas VIP
% skaičiuojami nuo tikslinių grupių vaikų



⁷ Grupės buvo išskirtos skaičiuojant, kiek kartų (iš 9 galimų), apibūdinamas biblioteką, vaikas pasirinko pozityviają įvaizdinės savybės pusę. „Labiau pozityvų“ požiūrį turinčiais laikyti vaikai, kurie bibliotekoms priskyre 6-9 pozityvių savybių, „tiek negatyvų, tiek pozityvų“ – priskyre 4-5 pozityvias savybes, „labiau negatyvų“ – priskyre 3-0 pozityvių savybių.

10. Išvados ir apibendrinimai

Naudojimasis kompiuteriu ir internetu

Kompiuteris ir internetas – neatsiejama vaikų kasdienybės dalis. Internetu vaikai naudojami intensyviai ir kuo toliau, tuo intensyviau. Alternatyvių interneto prieigos vietų pasirinkimas taip pat palaipsniui plečiasi – vis daugiau vaikų (ypač kaime) įgauna galimybę internetu naudotis namuose. Tai reikšmingai keičia jų naudojimosi internetu praktikas. Vis rečiau internetu naudojamosi viešosiose bibliotekose, o pats naudojimasis iš vidutinio pereina į intensyvų.

Taip pat atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad vaikai gali būti laikomi įgudusiais kompiuterio ir interneto vartotojais, turinčiais pakankamus naudojimosi šiomis technologijomis įgūdžius. Vaikai – ne ta tikslinė grupė, kurios kompiuterinių ar naudojimosi internetu įgūdžių lavinimui viešosiose bibliotekose turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys.



Internetas prieinamas daugumai vaikų ir be viešosios interneto prieigos paslaugos bibliotekose. Vykstant sparčiai interneto sklaidai šalyje (namų ūkiuose), interneto paslauga bibliotekose nebegali būti laikoma svariu vaikų socialinę atskirtį mažinančiu veiksniu.

Naudojimasis vieša interneto prieiga

Internetą vaikai dažniausiai naudoja tenkindami savo socialinius (bendravimo) ir laisvalaikio poreikius. Didžioji dauguma vaikų tai daro nuolat. Esant poreikiui internetas panaudojamas ir mokslo tikslais, tačiau šis interneto panaudojimo būdas neturi nuolatinės veiklos pobūdžio.

Viešojoje bibliotekoje internetu besinaudojantys vaikai čia dažniau žaidžia kompiuterinius žaidimus, ieško informacijos mokslams, laisvalaikiui. Tuo tarpu, naudojantis internetu namuose, internetas dažniau nei bibliotekoje naudojamas tenkinant socialius (bendravimo) poreikius. Naudojimasis internetu bibliotekoje – nėra populiariausia bibliotekos teikiama paslauga vaikams. Daugiausiai vaikų skolinasi iš bibliotekų grožinę literatūrą laisvalaikiui ar reikiamą literatūrą mokslams. Internetu bibliotekoje vaikai dažniau naudojami tik kaip papildomu (galimu, tačiau nebūtinu) informacijos šaltiniu.



Viešos interneto prieigos potencialas pritraukiant į bibliotekas vaikus yra nedidelis. Internetas bibliotekoje labiau suvokiamas kaip neišvengiamas jos paslaugų elementas, o ne kaip būtina paslauga.

Išplėsta bibliotekų misija bei bibliotekos įvaizdis

Vaikų lankymasis viešosiose bibliotekose neauga. Ir nors jose bent kartą teigia lankęsi dauguma vaikų, dažnesnį lankymąsi ar nesilankymą viešosiose bibliotekose apsprendžia platus mokyklų bibliotekų tinklas, knygų ir interneto turėjimas namuose.

Beveik visi vaikai žino, kad viešosiose bibliotekose galima naudotis nemokamu internetu, tačiau yra naudojęs juo tik kas antras. Vidutiniškai kiekvienais metais nemokamu internetu viešosiose bibliotekose pirmą kartą pasinaudoja apie 14% vaikų; panaši dalis nesinaudojusių šia paslauga vaikų kiekvienais metais ketina pradėti naudotis šia paslauga per ateinančius metus; tačiau, vertinant tai, kad bendras interneto bibliotekose vartotojų skaičius nekinta, galime fiksuoti apie 14-16proc. vaikų („naujų“ interneto paslaugos vartotojų) kasmetinę „cirkuliaciją“. Tai, kad internetas bibliotekose yra nemokamas, esant galimybei juo naudotis namuose arba mokykloje, pritraukia vis mažiau vaikų.

Nors dažniausiai biblioteką vaikai suvokia kaip tradicinės knygų išdavimo paslaugas teikiančią instituciją, vieša interneto prieiga tapo nebeatsiejama jos dalimi, praplėtusia šios institucijos paslaugų spektrą ir suteikusia naujų spalvų jos įvaizdžiui.

Nors apskritai bibliotekos įvaizdis vaikų akimis yra pakankamai pozityvus, beveik kas antras vaikas, vis tik, bibliotekos nelaiko madinga ar populiaria vieta laiko leidimui.

Bibliotekoje besilankantys vaikai ir besinaudojantys vieša interneto prieiga yra geresnės nuomonės apie biblioteką, nei joje nesilankantieji ir/ar šia paslauga nesinaudojantieji. Vienareikšmiškai galima teigti, kad interneto prieiga bibliotekoje turi teigiamos įtakos bibliotekos įvaizdžiui, suteikdama jai modernumo ir šiuolaikiškumo.



Vieša interneto prieiga nėra pagrindinis vaikus į bibliotekas pritraukiantis veiksnys, tačiau padeda kurti ir stiprinti pozityvesnį bibliotekos įvaizdį